

శ్రీ 101

నయోజన విద్య బోధన క్రమము

శ్రీ చిత్తన గ్రంథాలయం
తెలంగాణ.
(కర్నూలు జిల్లా.)

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ,

ప్రకాశకులు

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ట్రస్టు
పటమట పోస్టు, కృష్ణాజిల్లా

చతుర్థ ముద్రణము
దుర్ముఖి - ఆషాఢము
౧౯౫౬

సర్వోదయ ప్రెస్
పటమటలంక

వెల :
రూ. పాఠము

iii

అంకితము

ప్రియ సతీమణి

గాడిచర్ల రామాబాయికి

సతీస్తవ తి

౧

పదియు నాల్గవయేట నా ప్రాపుజేరి
మఱుస టేడున దేశాభిమానమునను
నన్ను జైలుకు పంపించి నాతిమిన్న
ధీరవయి మూడు వత్సరాల్ ఘోరతపము
చేసి నన్నును పూలతో చిన్నినవ్వు
మొలచు చుండంగఁ బూజించి మురిసినట్టి
నిన్ను తలపెట్టి నేనెంతో ఖిన్నుడగుదు.

౨

ముప్పదైదేండ్లు నాతోడ మురిపెమునను
కష్టములనెల్ల ప్రేమతోఁ గడగిఁ ద్రోచి
మాట పొంకంబునకు నీకు మహిని సాటి
లేరు లేరని యెల్లరు గారవింప
మనిన దానవు నీవంటి మాన్యచరిత
నాదు హృదయాన నాటిన నాటి స్మరణ
నన్నుఁ బొగిలింప కుండునే యన్ను మిన్న !

3

నా భుజస్కంధముల నమ్ము నాతిమిన్న
భక్తివైరాగ్యములఁ గొల్చు పావనాత్మ

యొరులు తానను భేదంబు వరలనీక
బిడ్డలెల్లర సమదృష్టి పెంచుమాత
భువిని విడ్డిచితె పరలోక భూమియందు
ఇట్టిసాధ్వీమతల్లులు ఎవరు లేమి
ఆ కొఱంతను దీర్పగా నరిగి తేము !

౪

హరిజన పుత్రుల సరస బ్రోచితి వన
“మాదు లింగన్న” యె మంచి సాక్షి
సాహేబు హిందువు సమము నీకని చాట
సాదు “కబీరు” ని సాక్ష్యముండు
కైస్తవుల్ నీప్రేమ కలవార లనుటకు
“బిన్ని” యొక్కడె చాలు పెద్దసాక్షి
బ్రాహ్మణేతరులను పరమ ప్రీతినిఁజూతు
వనియెడు మాటను నవని నుంప
ఎల్లకాలంబు నిన్నె కా ‘తల్లి’ యనుచు
బెంగుఘోరున నుండియుఁ బ్రీతిఁగరము
నిమిష నిమిషము మోడ్చుచు నెఱి బొగిలెడు
కృష్ణస్వామియె సాక్షియా దృష్టదీర.

౫

ద్వారు ద్వారమ్మ ద్వారయ్య ద్వారకమ్మ
యనుచు బిడ్డను జెంతకు నెనరు తోడ
పిలిచి విలపింపఁబోకుము పెన్నిధాన

మనుచు నెన్నియొ బుద్ధులు వినిచి పిదప
మమత బెంపకు దూరాన మసలు మనుచు
పంపి వైచితి దైవంబు ప్రాపు గోర *
ఇట్టి ధీరలు లోకాన నింక కలరె ?

౬

తులసి పూజింపు జ్యోతిని తొలగ నీక
సర్వకాలంబు పోషింపు శ్రద్ధతోడ
అన్నమని చేరవచ్చెడి యర్భకులకు
అన్నమిడగను నేమట కమ్మ యనుచు
ప్రీతి పుత్రిని శాసించి పెద్ద జ్ఞాను
లెల్లరన్ మించి మమ్ము నీ యెల్లలేని
కల్ల లోకాన దిగఁ బెట్టి కడగ పోతె.

౭

“ఏమి చూచెదు తల్లిరో ఏమిచూతు”
వనుచు నీతల్లి భేదాన నడుగ నిన్ను
“నిన్నుఁజూడను, దేవుని నేను కొల్చు
చున్న దానను ‘సన్మార్గమెపుడు నాకు
చూపు’ మని, కాన దుఃఖంబు సోక నీకు”
మన్న చరితంబు ధన్యమై యలరుగాదె.

గా. హరిసర్వోత్తమరావు

ప్రకాశకుల విజ్ఞప్తి

వయోజన విద్యా బోధకులకు ఉపయుక్తమైన యీ గ్రంథం మూడవ కూర్పును 1952 ఏప్రిల్ లో మేము ప్రచురించి యుంటిమి. ఇప్పుడు నాలుగవ కూర్పును తిరిగి ప్రచురించు అవకాశము మాకు లభించినందులకు సంతసించుచున్నాము.

ఈ కూర్పులో పెద్ద మార్పులేమీ చేయలేదు. ఈ అవకాశమును మరల నొకసారి మాకు కల్పించిన గ్రంథకర్త పూజ్య శ్రీగాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారికి మాకృతజ్ఞతా పూర్వక నమస్కారములు.

పటమటలంక

25-7-1956

కొమ్మా సీతారామయ్య

పాలక ధర్మకర్త

విషయసూచిక

అధ్యాయం ౧. తొలినుడి

1

ప్రాతకాలాన చదువు, వ్రాతలు—అక్షరాస్యత సర్వజనీనమా?—మనదేశము—ప్రజాస్వామ్యమునకు అక్షరాస్యత అవసరము—అనుభవాల ఫలములు—నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలన ప్రచారము.

అధ్యాయం ౨. ఉద్దేశములు

12

భౌతికంగా మేలుతరమైన జీవితమును నడుపుకోవడం—మేలుతరమైనపౌరుడుగా వ్యవహరించుట—జీవితానందం—ఇతర ప్రయోజనములు.

అధ్యాయం 3. వయోజనుల మనస్తత్వము

23

పిల్లలకు పెద్దలకు భేదము—భావముల జోడింపు—పెద్దల జీవిత సందర్భాల ప్రాబల్యం—కార్యకారణ సంబంధము—కించిజ్ఞత—ప్రతిష్ఠదృష్టి—కష్టజీవితాన్ని అనందపరిచడం చేయవలె—అనుకూల పాఠ్యక్రమం—హాజరుపట్టీ—ప్రాత పాఠపు పునర్చరణ—ఫలాపేక్ష—మానవ ప్రకృతులు—త్రిగుణములు—వయోజనబోధకుని లక్షణములు—ద్వంద్వగుణములు—వ్యక్తులపై శ్రద్ధ.

అధ్యాయం ౪. చదువు, వ్రాత

45

శ్రవణేంద్రియమునకు మొదట ప్రాముఖ్యము—అచ్చయంత్రముల వలన మార్పు—వ్రాత.

అధ్యాయం ౫. బోధన పద్ధతులు

52

ప్రత్యేకాక్షర విధానము—కథా విధానము—పదవిధానము—లాబ్‌ అక్షరాభ్యాసపటము—తెలుగుచదువు—పదముల నేర్పుట—పుదాహరణలు—గమనించదగిన పుచ్చారణములు—రెండు నెలలలో.

అధ్యాయం ౬. అక్షరాస్యత సాధించుటకు పరికరాలు

75

నల్లబల్ల, సీమసున్నము—బాగా వెలిగే దీపము—అక్షరాభ్యాసపటములు—భూగోళపటములు—పుస్తకములు—ప్రబోధపరికరాలు—వెలగలవుపకరణాలు—యితరవాంగు—కేంద్రమునకు సహాయక సంఘము.

అధ్యాయం ౭. ప్రచారము

82

ఈ గ్రంథముతో చేర్చి చూడదగిన పుస్తకాదులు

93

విషయానుక్రమణిక [Index]

96

స వ ర ణ లు

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
3	10	రాజకీయసంవేదన	రాజకీయసంవేదన
,,	16	రాజకీయశృంఖలాలను	రాజకీయశృంఖలాలను
19	22	యీదినము రష్యాలో నియంతగా ఉండే	రష్యాలో నియంతగా ఉండిన
20	1	వుండే అట్లీకూడ	వుండిన అట్లీకూడ
25	7	నేర్చుటకు	నేర్చుటకు
54	17	ప్రత్యేకము, కథ అల్లుటకంటే	ప్రత్యేకము కథ అల్లుటకంటే,
55	2	పదమును	పదము
56	23	శృంగార పురములో	తెనాలితాలూకా శృం గారపురములో
61	2	బొమ్మ పాము	'పాము' బొమ్మ
69	12	పుర్దులిపి	పుర్దులిపి
70	2	అందుత	అందుచేత
71	28	'వాళ్ళకు' అనుమాట స్ఫుటముగా కనబడుటలేదు. ఇదిపెద్దలైన, కొంతవరకు అనుమాటల మధ్యనున్నది.	
75	5	ప్రత్యామ్నాయ అనుమాటలో 'మా' సరిగ్గా అతకలేదు.	
76	11	నకుయేర్పాట్లు	నకు యేర్పాట్లు
94	13	17. గ్రంథాలయ గీతాలు	* 17. గ్రంథాలయ గీతాలు

వయోజనవిద్య - బోధనక్రమము

౧. తొలి నుడి

చదువను, వ్రాయను నేర్చుటచేత దాని కదే ఫలమని యెవరును అనుకొనరాదు. ఫలమును సాధించుటకు ఇదియొక యుపకరణము. నిజముగా భాషాభ్యాసముకూడా తనంతట ప్రత్యేకాదర్శమని చెప్పుటకు వీలులేదు. అక్షరమాలను మానవుడు సృజించుకొనిన రీతిగానే భాషనుకూడా సృజించుకొనినాడు. మానవుడికీ, మానవుడికీ మధ్య భావప్రచారము చేయడానికి ఇది సాధనము. ఆ మూలకంగా సభ్యత పెంచుకోడానికి ఇది ఆధారము. నేను తెలుగువాణ్ణి. స్పృయనుప్రజలు తమలోతాము మాట్లాడుకోవడము వింటాను. నే నాభాషను నేర్చుకొనివుంటే తప్ప, ఆ విషయమంతా, నాకు అగమ్యగోచరముగా వుండకతప్పదు. కాబట్టి భాషను సభ్యతను ఆకాశానికి పొగడుతూ, చదువనూ వ్రాయనూ నేర్చుటపై వుపేక్షాభావము చూపేవారిని చూస్తే ఆలోచనా పరులందరికివలెనే నాకూ అపహాస్యంగా కనిపిస్తుంది.

ప్రాతకాలాన చదువు, వ్రాతలు

భాష నేర్చుకొనుటకు, విజ్ఞానము సంపాదించుటకు అక్షరాస్యత అత్యవశ్యకమని ఈ కాలములో మన మంగీకరిస్తూ వుండడంకలదు. అట్లనుటచేత ప్రాచీనకాలమందు అక్షరాస్యతలేదని తీర్మానించడం పొరపాటు. అశోకుడు రాతి స్తంభములమీద బౌద్ధధర్మములను చెక్కించడము

ఒక్కటే చాలును మనకు యీవిషయములో చారిత్రకమైన దుజువు. శిలలమీద, రాగిరేకుల మీద, ఇతరత్రాను సంగతులు చెక్కించిన అశోకుడు వగైరా పెద్దలు తమ సంతోషము కొరకు ఆ పనిని చేయలేదు. ప్రజలు చదువుకొని లాభపడవలయునను పుద్దేశము వారికిలేకపోతే ఆపని చేసేవుండరు. అంటే ఆదినములలో చదువనూ వ్రాయనూ ప్రజలు బాగా నేర్చియుండిరనుటస్పష్టము. పంచాయతులు, వీధిబళ్ళు, పుర్దు ప్రజల మక్తబులు, ఇవన్నీకూడా ప్రాచీన భారతభూమిలోని వ్రాత, చదువుల ప్రచారమునకు ఆధారములుగ వుండినవి.

అక్షరాస్యత సర్వజనీనమా?

పుట్టిన ప్రతిబిడ్డకు చదువు నేర్పించవలయు ననిగాని, వయోవంతుడు ఒక్కొక్కడు చదువరి కావలయునని గాని ప్రాతకాలములో ప్రయత్నించి రనుట నిజముకాకపోవచ్చును. అది నాటిప్రపంచములోనే ఆదర్శముకాదు. పడమటి దేశాలలో యిట్టి ఆదర్శము లేదుగదా! అవి జాగృతిపొందికూడ వుండలేదు. ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్ర పరిశోధనలచేత అచ్చయంత్రములు ప్రచారమునకువచ్చినపిదప, స్వతంత్రరాష్ట్రములలో అంతటా పుట్టిన ప్రతిబిడ్డ, చదువరియై జీవితసాధాన్ని పై అంతస్తువరకు ఎక్కుటకు అర్హుడు కావలయుననే సిద్ధాంతము అమలులోనికి వచ్చినది. నిర్బంధ విద్యావిధానము, నూటికి నూర్గరు అక్షరాస్యులు కావడము అనే పుద్దేశాలు పారిశ్రామిక అభివృద్ధి, సముద్రాలమీది వ్యాపారము, నానా జాతులమధ్య పరస్పర సంబంధములు యేర్పడిన తరువాత, ముందడుగు వేసిన రాష్ట్రములలో తలచూపినవి.

మనదేశము

మన దురదృష్టము యేమోకాని పాశ్చాత్యదేశము లన్నీ, తూర్పున జపానువంటి దేశము సత్వరాభివృద్ధి పొందుతూవుంటే, మనబ్రిటిష్ పరిపాలకులు మనకు ఎంతమాత్రం వికాసము యివ్వదలచిరో అంతేపొందుతూ మనము పరిపాలిత రాష్ట్రంగా పడివుండవలసి వచ్చినది. మన ఆర్థిక జీవితము నాశనమై పోయినది. మన గ్రామపంచాయతీలు అదృశ్యమైనవి. మన మత సాంఘిక జీవితములు ఘనీభవించి పోయినవి. దీర్ఘదాస్యము మనపాలిట బడినది.

మనదేశములో రాజకీయసంవేదన మొలకెత్తిన యీ శతాబ్దారంభమునందు మన ప్రజల నందరినీ చదువనూ, వ్రాయనూ సమర్థులను చేయవలయునను ఉద్దేశ్యము అంకురించినది. వారిని వికాసవంతులను చేయవలయునను అభిలాష కలిగినది. దేశమునందు రాత్రి పాఠశాలల మూలమునను, జాతీయవిద్యాలయాల మూలకంగాను ప్రయత్నములు జరిగినవి. అయితే మనలను కట్టివేసిన రాజకీయశృంఖలాలను సత్వరంగా త్రొంచుకో వలయుననే ఆవేదన ఈ శతాబ్దపు మొదటి నాలుగు పదుల ఏండ్లలో చాల గట్టిగా మనలను ఆక్రమించినది. అత్యుదాత్తమైన పోరాటమును విదేశపరిపాలన మీద మనము సాగించినాము. ఈ ప్రయత్నమునకు ప్రజల హృదయములను తొందరగా ఆకర్షించటం అవసరమన్న విషయం తెలుసుకొని, తదనుగుణంగా కార్యక్రమము నేర్పాటు చేయవలె నను దృష్టి మనకు కొరవడినది. అంతే

కాదు, రాజకీయంగా ఇతరులచేత పాలితులమైవుండి, ఆర్థికంగా దాస్యంలోవున్న మనకు అనుదినచర్యలోని విజ్ఞాన వికాసములను వినియోగించే అవకాశముకూడా వుండలేదు. కాబట్టి దేశాభిమానముకలవారు ఎంతగట్టిగా ప్రయత్నములుచేసినా చదువులవైపుకు, విజ్ఞానము వైపుకు ప్రజలనాకర్షించుట కుదరలేదు. బంగాళా విభజనచేత ఏర్పడిన 'వందేమాతరం వుద్యమం' మన ఆంధ్రులలో గొప్పహృదయావేదనను కలిగించి భాషాభిమానమును పురిగొల్పినది. ఇందుకు ఫలితంగా ఆంధ్రదేశములో ఆంధ్రోద్యమము, ఆంధ్ర గ్రంథాలయోద్యమము కొనసాగినవి. అచిరకాలములో పండ్లెండు వందల గ్రామ గ్రంథాలయములు యేర్పడినవంటే, ఆంధ్రుల ప్రయత్నము ఎంత గాఢముగా సాగినదో అర్థమవుతుంది. వారు తమ మాతృభాషమీద ఆధారపరచి పరిపాలన సాగించుకొనవలయుననే వుద్దేశముతో ఆంధ్రరాష్ట్రమును ప్రత్యేక పరచి ఇవ్వవలయునని కోరడముతో ఇతర భాషాపుత్రులకు కూడా ఇదే విధమైన భాషాధారక రాష్ట్రములు యేర్పాటుకావలయునని కోరిక కలిగినది. మన దేశములోని మానవ హృదయములో ప్రజాస్వామ్యముపట్ల ఎంత గాఢవిశ్వాస మున్నదో, సామాన్య ప్రజలు అక్షరాస్యులై, విజ్ఞానవంతులై దక్షతతో తమరాజ్యమును తాము ఏలుకొనేవారు కావలయునని ఎంత హృదయావేదన వున్నదో దీనివలన స్పష్టమగుచున్నది.

ప్రజాస్వామ్యమునకు అక్షరాస్యత అవసరము

ఆంధ్రులమైన మన యీ కోరికను భారత దేశీయ మహాసభ, అంటే కాంగ్రెసు బహుకాలంగా అంగీకరించింది.

తన కార్యక్రమాన్ని నెరవేర్చుకోడానికి భాషాధారకమైన రాష్ట్రములను స్థూలంగా విడదీసి పనులు నిర్వహించుకొన్నది. ఈజాతీయవికాస మొకవైపు తీక్షణంగా అభివృద్ధి అవుతూ వుండగా వేరేవేరే ఉద్దేశములతో వేర్వేరు బాపతులవారు అనేక మోస్తరులుగా కొద్దికొద్దిగా అక్షరాస్యతాప్రచారము చేస్తూ వుండినారు. ఇందులో నిజంగా యెన్నదగినవారు పరదేశీయులైన పాదరీలు. వారి మతము, వారిబోధ వ్యాప్తి కావలయునంటే ప్రజల మాతృభాషలో ప్రజలకు అక్షరాస్యత వుంటేనేతప్ప పని సాగదని వారు గ్రహించిరి. కాబట్టి తమ జనులకు అక్షరాస్యత కలుగజేయుటకు వారు పలు పాల్లుపడిరి. అందుచేతనే ఒక్కొక్క జనాభాజరిగినప్పుడంతా లెక్కలు చూస్తూవస్తే, మనదేశంలో ఎక్కువ అక్షరాస్యత క్రైస్తవులలో ఉందనడం రుజువు అవుతూ వచ్చినది. మతము పట్టించే దృష్టితోచేసినా, వారుచేసిన యీ కృషికి మనం వారికి కృతజ్ఞులుగా వుండితీరవలయును. ఈ విధముగా చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్చిన క్రైస్తవులలోను ఆధునికదృష్టితో చూస్తే ఎక్కువగా వికాసవంతులైనవారు స్త్రీలే అని గోచరిస్తున్నది. కాబట్టి వారిమీదను, సంఘములోని ఇతర భాగాలలో కొద్దిగానైనా చదువనూ, వ్రాయనూ తయారైన స్త్రీల మీదను, మనదేశములోని స్త్రీలలో అక్షరాస్యత, విజ్ఞానముల ప్రచారముచేసే బరువు ఎక్కువగా నిలిచినది. నిజానికి స్త్రీలు చదువరులైతేనే, మనజాతి చదువరులు కావడానికి అవకాశము. మనదేశ పరిపాలన కై బ్రిటిషు పభుత్వమువారు నియమించిన 1935 సం. గవర్నమెంటు ఆఫ్

యిండియా ఆక్టు వలననే అక్షరాస్యతకు వ్యక్త స్వరూపము కలిగినదని చెప్పకతప్పదు. అందులో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము వారు అక్షరాస్యత గలవారికి వోటివ్వడమనే విధానాన్ని ప్రచారమునందు పెట్టిరి. కాని యీ అక్షరాస్యత అనేదానికి పలు ప్రాంతములలో పలువిధాల నిర్వచనముచేసిరి. మన దక్షిణ రాజధానిలోను, మరికొన్ని యితర ప్రాంతాలలోను అక్షరాస్యత అంటే, ఇతరులు వ్రాసిన ఉత్తరము చదువు కోడానికి, బదులు వ్రాయడానికి సామర్థ్యమని అంగీకరించిరి. మనకు రాజకీయ వికాసము అంకురించిన దినమునుంచి వయోజన వోటు కావలయునని ఆందోళన చేస్తూనే వున్నాము. పూర్ణ ప్రజాస్వామ్యమునకు అదే ఆధారమనికూడా వాదిస్తున్నాము. కాని దానికే అక్షరాస్యతకూడ జోడించకపోవడము చేత మనదేశంలో అక్షరాస్యతను గట్టిగా నొక్కి సాధించుటకు ప్రబల ప్రయత్నములు జరుగలేదు. అక్షరాస్యతవోటు మూలకంగా వయోజనులందరికిని వోటు సాధింపవచ్చుననే ఆశ పొడగట్టగానే ప్రజాహిత కార్యపరుల దృష్టిలో అక్షరాస్యత ప్రచారము చాల ఆకర్షణమైనదిగా తోచినది. అవంతి (ఔంధు) సంస్థానాధీశ్వరునికి అతని సంస్థానములో స్వరాజ్యము స్థాపించమని వుపదేశిస్తూ గాంధీజీ అక్షరాస్యులందరికి ఓటిచ్చి పంచాయతుల నేర్పరచమని ఈ ఉద్దేశ్యము సాధించడానికి 1 సంవత్సరం లోగా అతని సంస్థానములోని సర్వ ప్రజలను - స్త్రీలను, పురుషులను అక్షరాస్యులను చేయమని నొక్కి ప్రతిపాదించడముచేత అక్షరాస్యతా ప్రచారమునకు గొప్ప దోహదము కలిగినది. దీని ప్రభావము చేతనే

మొదట కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు రాష్ట్రాలలో ఏర్పడినప్పుడు బీహారు, సంయుక్తపరగణాలు, బొంబాయి ప్రాంతాల ప్రభుత్వాలవారు విస్తారమైన అక్షరాస్యతా ప్రణాళికలను అమలులో పెట్టిరి. మన మద్రాసులో నాడు అధికారము వహించిన ప్రధానికి ఈ ధోరణి కలుగలేదు. తాగుడునిరోధాన్ని సాగించుటకు అక్షరాస్యతను ఆపిపెట్టవచ్చునని ఆయనకు తోచినది. అందుచేత ఈ రాష్ట్రంలోని నిరక్షరాస్యతను నిర్మూలించే ప్రయత్నమునకు అధికారేతరులే పూనుకోవలసి వచ్చినది. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు ఏర్పడడానికి ముందే, ఆంధ్రదేశములోని గ్రంథాలయోద్యమ నాయకులు కొందరు అక్షరాస్యతా ప్రణాళికలను వేసి ప్రచారము చేయుచుండినారు. దక్షిణరాజధానిలోని ఇతర ప్రాంతాలలో 'లాబకు' అనే విదేశీయుడు కాలుపెట్టి ప్రచారము చేసేవరకు ఈ విషయమున జాగృతి కలుగలేదు. 1939వ సం. లో మహాసభ జరిగి దక్షిణభారత పయోజన విద్యాసంఘ మేర్పడినది. నాటినుండి ఈ 16 సంవత్సరములుగా పని జరుగుచుండెను. యువకులు చాలా వుత్సాహముతో ఈ పనిలోనికి ప్రవేశించి కార్యక్రమము సాగించినారు. అయితే మధ్యకాలములో మరల అధికారము వహించిన బ్రిటిష్ అధికారులకు ఈ అభివృద్ధి గిట్టినదికాదు. 1941 వ సం. లో అన్ని పయోజన విద్యా తరగతులను, పయోజన విద్యాశిక్షణ తరగతులను నిర్బంధాలకు లోనుచేస్తూ వారు వుత్తరువు ప్రకటించిరి. అది మన కార్యవేగమును కొంత మందగింపజేసెను. కాని అప్పుడు

కలిగిన అనుభవములను బట్టి మనము కొన్ని ముఖ్య విషయములను తెలుసుకో గలిగినాము.

అనుభవాల ఫలములు

1. మహాజనము మీద అక్షరాస్యతా ప్రచారము వ్యాపింప చేయవలయునంటే పాఠశాలలు మాత్రముతో పని పూర్తికాదు. దేశమంతటా పనిచేసే కార్యకర్తల కివి పురాహరణ ప్రాయంగా కొంతప్రోత్సాహము కల్గింపగలవు. ఈ తరగతులలో పనిచేసే బడిపంతుళ్లకు మాసవారీ జీతమివ్వడం చేతకూడ పూర్తిప్రయోజనంకలగడంలేదు. ఒక్కొక్కవయోజనవ్యక్తికి ప్రత్యేకం ప్రత్యేకంగా కొంతశ్రద్ధతో నేర్పితేతప్ప వయోజనులు తరగతులలో నిలువరు. అందువల్ల ఏ మూడు మాసములలోపుగానో వ్యక్తులను అక్షరాస్యులను చేస్తే అట్టి ఒక్కొక్క వ్యక్తికి ఇంత అని ప్రతిఫలము యిచ్చే ఆచారము పువయోగపడుతుందని తోచినది. చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్చుకొనేటప్పుడే వారికి వివిధవిషయముల విజ్ఞానము సమకూరితే సమకూరవచ్చును. సమకూర్చడము మంచిదే. కాని తనిఖీచేసే విద్యాధికారులు ఈవిషయం పరీక్షించుట ఆరంభిస్తే ప్రయోజన ముండదు. చదువనూ, వ్రాయనూ, నూరుఅంకెల వరకు గుర్తింపనూ వచ్చునా లేదా అనుట మట్టుకే ఇచ్చట ప్రసక్తి. ఇంతవరకు ఫల మేర్పడిన తర్వాత కొన్ని కొన్ని అక్షరాస్యత పాఠశాలలకు చేర్చి ప్రత్యేక కేంద్రమొకటి నియమించి అచటికి చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్చినవారిని చేర్చి వివిధవిషయములను గురించిన విజ్ఞానమును నేర్పించవచ్చును.

1. ఒక్కడు మరొక్కనికి నేర్పుట . అనుప్రణాళికను

అమలులో పెట్టడమే ఐచ్ఛిక బోధకులచేత పనిచేయించడానికి తగిన విధానము. ఈ విధానాన్ని అనుసరిస్తే ఒక కేంద్రానికి వయోజనులను రాబట్టనక్కరలేదు. ప్రత్యేకము స్థలమూ, అనుకూలాలూ యేర్పరచుకోనక్కరలేదు. వయోజనుణ్ణి కేంద్రానికి ఆకర్షించి తీసుకొని రావడంలో వుండే కష్టాలూ వుండవు. అంతేగాక చాలమంది ఐచ్ఛిక సేవకులను తరిఫీదుచేసి వారి వారి అనుకూలముకొద్దీ వారు ఒక్కరికో పలువురికో తమ యిరుగు పొరుగు వారికి, చదువనూ వ్రాయనూ నేర్పించుటకు అవకాశము యేర్పడుతుంది. ఒక్కరికి వొక్కరు నేర్పడమనే ఈ విధానములోని రహస్యమేమో స్పష్టంగా తెలుసుకోవడం అవసరము. ఇప్పుడుండే చదువు కొన్నవారు అంతమందీ వెంటనే తమకు సాధ్యమైనంతమందికి ఇతరులకు చదువనూ వ్రాయనూ నేర్పించవలయును. వారి వద్ద తయారై కొంత అర్హతగడించిన కొత్తచదువరులు తమ మట్టుకు తాము ఇంకా చదువరులు కాకుండా నిల్చినవారికి చదువులు నేర్పించే ఐచ్ఛిక సేవాదశముగా యేర్పడవలయును. ఇట్లు కొత్తగా చదువుకునేవారందరు అక్షరాస్యతావ్యాప్తికి కొత్తకొత్త ఐచ్ఛిక సేవాదశాలుగా యేర్పడుతూపోతే బహు స్పల్పకాలములో దేశమంతటా సర్వజనులకూ చదువనూ, వ్రాయనూ, వికాసము పొందనూ అవకాశము కలుగును. దీనికికావలసినది ఒక్కటే సాధనము. వయోజనులకు చదువులు నేర్పించుటకు తగిన శిక్షణ యెంత విరివిగా వీలైతే

అంత విరివిగా చదువుకున్న వారందరికీ యిస్తూ, వారికి యితరులకు నేర్చే ఉత్సాహాన్ని కలిగించడమే మార్గము.

3. తరగతులు పెట్టి చెప్పినా, ఒక్కొక్కరికి బోధించినా, యేవిధానము అవలంబించినా పసిపిల్లలకు చదువునేర్చే వుపాధ్యాయులు కానీ, వుపాధ్యాయుల వృత్తంపైనే యెరుగని తదితరులు కానీ బోధకులుగా వుపయోగపడరు. వయోజనులకు చదువునేర్పించడానికి వ) త్యే కం శిక్షణ అవసరము. వయోజనుని మనస్తత్వము పిల్లల మనస్తత్వము కంటె భిన్నము. చదువుకొనుటకు తయారయ్యే వయోజనుడు ఒక్కొక్కప్పుడు అంతస్థులో బోధకునితో సమానుడో, యెక్కువవాడో అవుతాడు. కాబట్టి వయోజనునికి విద్యనేర్పడంలో బోధకుడు తగిన జాగ్రత్తతో మెలగకపోతే అతడు వయోజనులను ఆకర్షించుటకు బదులుగా తిరుగగొట్టే వాడుకూడా కావచ్చును. అందువలన నిరక్షరాస్యతానిర్మూలన పుద్యమమే దెబ్బతినడము సంభవించును.

నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలన ప్రచారము

ఒకరికి మరియొకరు బోధించడమనే సూత్రముమీద ఆధారపడి అధికారేతరులే దానిని నడపవలసినవారు కావడం సంభవిస్తున్నదిగనుక, స్వల్పకాలములో యెంతమందికి బోధక శిక్షణ యివ్వడానికివీలుందో అంతమందికి ఈశిక్షణ యేర్పాటు చేయడము అత్యవసరంగా కనిపిస్తున్నది. ఈ విధంగా శిక్షణను చదువుకున్న వారందరి అందుబాటులో పెట్టితే ఒక్కొక్కరు ఒకరినో, కొందరినో అక్షరాస్యులనుచేసే వుత్సాహముకూడా

వారికి జనింపవచ్చును. ఈ దృష్టిపథము వుండడం చేతనే యీ చిన్ని గ్రంథము వ్రాయటం తటస్థించినది. తగినవారు తరగతులు యేర్పరచి వయోజనులకు పాఠశాలలు పెట్టకూడదని యిందులో అభిప్రాయము యెంతమాత్రముకాదు. నిజానికి యీపుస్తకంలో చెప్పే అనేకవిషయములు తరగతులలో బోధచేయుటకు పనికిరావచ్చేవి కలవు. మొత్తముమీద వ్యక్తిని, మానవసమూహానుంచి వేరుచేసి వ్యవహరించుటకు సాధారణంగా సాధ్యంగాదు. ప్రతివ్యక్తి ప్రపంచములో తనకుండే సంబంధ బాంధవ్యములను, జవాబుదారీలను అర్థంచేసుకునే వ్యక్తిగా తయారు కావలసివుంటుంది. కాబట్టి వ్యక్తిగతంగా బోధించినా గుంపు చేర్చి బోధించినా బోధనవిషయంలో భేదముండటానికి వీలులేదు.

ప్రతివ్యక్తి ప్రపంచములో తనకుండే సంబంధ బాంధవ్యములను, జవాబుదారీలను అర్థంచేసుకునే వ్యక్తిగా తయారు కావలసివుంటుంది. కాబట్టి వ్యక్తిగతంగా బోధించినా గుంపు చేర్చి బోధించినా బోధనవిషయంలో భేదముండటానికి వీలులేదు.

౨. ఉద్దేశములు

“హృదయానికి చొచ్చుకొనిపోయే వేదనశబ్దము వింటేనే కాని యితరులు కష్టము అనుభవిస్తున్నారనేది అర్థం చేసికోక పోవడము మానవదోషము. మానవప్రపంచములో బహుశ సంఖ్యాకులైన నిరక్షరాస్యులు, వీరిదుఃఖము మనకు వినిపించే టట్లుగా కేకలు పెట్టగల వారుకూడా కారు.”

మన ప్రపంచము యీ దినము అతి శీఘ్రగమనముతో నడుస్తున్నది. శబ్దానికంటె యెక్కువవేగముగా ప్రయాణము చేయగల ఆకాశవిమానము యీ శీఘ్రగమనాన్ని సంకేతిస్తూ వున్నది. దీనికి సమమైన వేగంతోనే పరిశోధకులు మానవ జీవితానికి సంబంధించిన అన్ని శాఖలలోను క్రొత్త క్రొత్త వివరాలను కనిపెట్టుచున్నారు. అణువునుంచి పరమాణువుకు, పరమాణువునుంచి యెలక్ట్రానుకు మనశాస్త్రము అధిగమించి, ఎలక్ట్రానుయొక్క చలనము అద్భుతంగా వివరణ పొంది మనను ఆశ్చర్యసముద్రములో ముంచినది*. ఈ విజ్ఞానఫలితముగా ఆటంబాంబు లోకాన్నే ఆహుతి కొంటుం దేమో అనేభీతికి కారణమైనది. ఈవేళ మనయెరుకలోకివచ్చిన వక్షత్రములు సుమారు 125, 000, 000, 000 వున్నవని అంచనా వేసినారు. మన యింటి యిరుగు. పొరుగునవున్న సమ

* యీ వివరాలు తెలియడానికి శ్రీ వసంతరావు వెంకట్రావుగారి ‘విశ్వ రహస్యము’ చూడండి.

ప్రదేశమును మనం పరిచయం చేసుకొని యేమూలకు
 యే రాయి, యే పెళ్ళ, యే మిట్ట, యే పల్లము వున్నదో
 పటము వ్రాసుకొనగలిగినట్లే ఆకాశాన్ని గల్లక్రిందవిభాగించి
 నక్షత్రము వునికిని, వాటికి సంబంధించిన ఇతర వివరములను
 మానవుడు పటములోవలె చిత్రించినాడు. రేడియోమెదడు
 అనే పేరిట మానవుని మెదడుకు రమారమిగా సరిపోయేటం
 తటి యంత్రాన్ని నిర్మించినాడు. ఈయంత్రముచేతికి లెక్కలు
 అందిస్తే అందులో బాపతులను వేకుపరచి, గణితములోని
 అన్ని సంకలన వ్యవకలనాది పనులను కావించి, ఫలముతేల్చి
 దానినివాసి అందిచ్చునట్టిశక్తి యిట్టి యంత్రములకు కలదు.
 నేటిదినము వ్యవసాయము, ఆరోగ్యము, పరిశుభ్రత, తిండి,
 నివాసగృహములు వగైరా అన్నింటి నిర్వహణమునకు విజ్ఞాన
 శాస్త్రముమీద ఆధారపడి నిర్మితమైన చట్టాలు యేర్పడినవి.
 మన ప్రాచీనకాలపు పెద్దలకు యివీ, యంతకంటే యెక్కువైన
 విషయాలూ తెలిసివుండెనని వాదించేవారు కొందరున్నారు.
 కాని పురాతనపు అర్థము చెప్పుకోవలసివచ్చినా, నేటి నైజ్ఞా
 నిక పరిశోధనల ఆధారంతోనే చెప్పుకోవలసియున్నది. అక్ష
 రాస్యతలేని యీ దేశంలో వుండే మనం యితర ప్రదేశాల
 ప్రజలకంటే విజ్ఞానవిషయాలలో వెనుక బడిపోతున్నాము.
 జ్ఞానమును గురువుల కంఠాలద్వారా ప్రజలకు యెక్కజేసే
 ఆచారము ప్రాచీనకాలములో పనికివచ్చినదే కాని, అతి
 త్వరగా ప్రపంచమంతటా వ్యాపిస్తుండే అక్షరరూపమైన విజ్ఞా
 నము సంపాదించుటకు యిదికొరగాదు. రమారమి 40 సం.లు
 కాంగ్రెసువారు తీక్షణంగా ప్రచారములు సాగిస్తే ప్రజలకు

రాజకీయవికాసము మాత్రము కలిగించడమైనది. నిర్మాణ యుతమైన విజ్ఞానం ప్రజలలో వ్యాపింపచేయడము జరగలేదు. సామాన్యమానవుడు తనశక్తిని తాను గ్రహించగలుగలేదు. నాయకులకు అనుచరులున్నారు. కాని యీ : అనుచరులు ఆత్మవికాసం కలవారని చెప్పటకు రాదు. యీ పుస్తకం వ్రాస్తుండే గ్రంథకారుడు శాసనసభలో సభ్యుడుగానున్నప్పుడు యీ ప్రకరణము ప్రారంభంలో యిచ్చిన పుష్టాటనలోని సత్యం అతనికి బయల్పడినది. మనదేశంలో అక్షరాస్యులు కాని మహాజనము తమగోడును అధికారులకు వినిపించేటట్లు చేసికొ లేక పోవడమే కాక, తమ ప్రతినిధులకు కూడా తెలుపుకొ లేనంతటి దుస్థితిలో వుండడం అర్థమైనది. గ్రామాలలోనికి తాను స్వయంగా వెళ్ళి ప్రశ్నించి ప్రశ్నించి, గ్రామస్థుల కష్టములు తెలుసుకొని, అవసరమైన కాగితములు వ్రాసి గ్రామస్థుల బొటనవేలి ముద్రలు వేయించేవరకు గ్రామస్థులకు కష్టమున్నదని తెలియడమే దుస్సాధ్యముగావుండినది. 900 గ్రామములుకల జిల్లాకు ప్రతినిధిగా యేర్పడినవాడు యింత పని చేయడము సముద్రానికి యేతమెత్తడమే. ప్రజానీకంలో రాజకీయ వికాసము అభివృద్ధియైన యీ దినములలో ప్రజానాయకులు తమలోతాముపడే ఘర్షణలచేత రాజకీయరూపాన్ని దిద్దగలిగితే దిద్దగలుగుతారు కాబోలును. అందులోకూడా నిరక్షరులైన మహాజనుల దౌర్బల్యాన్ని వినియోగించుకొని తమ పెత్తనాన్ని సాధించడమూ సాగుతూ వున్నది. అందుచేత ప్రజల నిజమైన కంఠస్వరము వినరావడములేదు. రాజకీయాలలోతప్పు, తక్కినవిషయాలలో, నాయకులు ప్రజలకు దిగ

మ్రుంగడమేకాని యితరత్రా ప్రయోజన మున్నట్లు రుజువు కాలేదు. అందుచేత వయోజనవిద్య పుద్గేశ్యము యేమిగా వుండాలో స్పష్టంగానే కనిపిస్తూవున్నది.

సామాన్యమానవుడు, యితరులు తన్ను బేస్తుగాపెట్టి తమ స్వలాభంకోసం నాటకమాడి తన్ను తొత్తును చేయకుండా స్వతంత్రుడుగా నిలుచుటకు ప్రతివ్యక్తికిని విద్యావికాసములు అత్యవసరమైనవి.

ఈ వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యాన్నే మూడుభిన్నమైన ప్రయోజనముల క్రింద విభాగించి చెప్పవచ్చును.

(1) భౌతికంగా మేలుతరమైన జీవితమును నడుపుకోవడం.

(2) మేలుతరమైన పౌరుడుగా వ్యవహరించడం.

(3) జీవితాన్ని సభ్యుడుగా, ఆనందంతో సమ్మిళితంచేసి అనుభవించడం.

యీ విభాగములపేర్లు చదివినంత మాత్రముననే ఒక్కొక్కదానికి సంబంధించి అనేకమైన పుదాహరణములు యెవరి మనస్సుకైనా తట్టగలవు. అయినా స్పష్టపరచడం కోసం కొద్దిగా వీటి వివరణ చేసుకొందాము.

భౌతికంగా మేలుతరమైన జీవితమును నడుపుకోవడం

(అ) యేమనిషైనా తనచేత్రాలు తాను చేయగలిగి తనకు యింకొక డిచ్చిన రశీదును చదువగలిగితే అప్పిచ్చే షాపుకారు పెట్టే చిత్రహింసనుంచి బయటపడి బ్రతుక వచ్చును. ఇంతకంటె మెరుగు యింకొక విషయమున్నది.

యీదినము సహకార సంఘాలని, వుత్పత్తిని అమ్ముటకూ, కొనుగోలుకూ అన్నిటికీ గ్రామ గ్రామాన సంఘాలేర్పడు తున్నవి. సహకారానికి సంబంధించిన పదిముఖ్యసూత్రములు వేదంలోని “సత్యంవద, ధర్మంచర” అన్న సూత్రాలవలె యేర్పడి వున్నవి. చదువనూ వ్రాయనూ తెలిస్తేనేకాని ఇవి చదువుకోడానికి రాదు. సంఘానికి సంబంధించిన రికార్డు వ్రాయుటకు రాదు. చదువుటకు రాదు. సంఘం వుద్దేశ్యము లను నిలవబెట్టుటకు రాదు. ప్రయోజనములను అనుభవించు టకు రాదు. స్వలాభాపేక్షాపరులైన చదువు వచ్చిన ఒక రిద్దరి యింద్రజాల మహేంద్రజాలము నుండి తప్పించుకొనుట కును రాదు.

(ఆ) పిల్లలకు, బంధువులకు వుత్తరములు వ్రాసుకోవడము, వారువ్రాసిన వుత్తరములు చదువుకోవడము చదువు రానివారికి సాధ్యంగాదు. పాపం సైన్యాలలోనికి వెళ్ళిన మగ వాళ్ళను పెండ్లిచేసుకొన్న స్త్రీలు భర్తల యోగక్షేమాలను కనుక్కోడానికి ఆతురతతో వేచియుండి, తమకు అక్షరము రాకపోవడంచేత వారు వ్రాసిన వుత్తరములు యితర మగ వాళ్ళచేత చదివించుకోవలసి వచ్చి, చదివేవారికీ, చదివించు కొనేవారికీ, యిరువురికీ ఒక్కొక్కప్పుడు కలిగిన సంకోచ స్థితిని అనుభవించిన వారే యెరుగుదురు.

(ఇ) యీ కాలంలో ప్రభుత్వమంతా కాగితాల మీద నడిచే ప్రభుత్వంగావున్నది. కంట్రోల్సు, రేషనులు, పర్మిట్లు బలిసిపోయిన యీ దినములలో చదువులు రానివారు పడే దురవస్థ కుక్కలకుకూడ వద్దనిపిస్తూవున్నది. వొక కాలె

క్షరుగారు స్వయంగా చెప్పినసంగతి వినండి. బొటనప్రేలిగుర్తు వేసిన అర్జీలు ఆయనకు వస్తాయి. ఆయన చదువుకుంటాడు. పార్టీలను పిలుస్తాడు. నీ అర్జీవచ్చింది. నీవు వ్రాయించింది యిదేగదా అని వున్న సంగతి అడుగుతాడు. అనేక పర్యాయములు అర్జీదారు బిక్కమొగము వేస్తాడు. “దేవరా! నేను చెప్పిందొకటి యిందులో ఉండేదొకటండి. రక్షించండి” అంటాడు. అర్జీ వ్రాసేవానికి అర్జీదారుని కష్టసుఖాలు అర్థం కాకపోవడము అట్లుండగా అర్జీ వ్రాసేవాడు యితరత్రా చేసే పొరపాట్లుకూడ అక్షరాలు రానివార్ని కొంపతీస్తాయి. యింకా చదువను, వ్రాయను నేర్చుకొమ్మని బలవంత పెట్ట వలయునా ?

(ఈ) యీ దినములలో వొక్కొక్కరు త మ కు సంబంధించిన వృత్తి, వ్యాపారము, కళ, పరిశ్రమ వగైరాల నూత్నవివరములు, అందులో కలుగుతుండే అభివృద్ధులు, అప్పటికప్పుడు తెలుసుకోడానికి చదువురానిదే మార్గమేలేదు. యుద్ధానికి వడ్రంగులను, కమ్మకులను, దర్జీలను, చర్మకారులను నౌకరీలకు పిలిచినప్పుడు, ప్రభుత్వమువారు చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్చుకున్నవారినే తీసుకున్నారంటే ప్రతి దిన చర్యకు చదువు, వ్రాత యెంత అవసరమని వారు తలచినారో స్పష్టమవుతున్నది.

మేలుతరమైన పౌరుడుగా వ్యవహరించుట

(అ) చక్కని ఆరోగ్యస్థితిని కలిగియుండడం, ఘోరమైన అంటువ్యాధులను తప్పించుకొనడం, అకాలమరణం

తప్పించుకొనడం, శిశుమరణములను తగ్గించుకోవడం మనకు అత్యవసరము. వ్యక్తిగతంగా పరిశుభ్రంగా వుండుటకు మన దేశంలో అనేక ఆచారా లేర్పడివున్నవి. వృషాకాలమున నిద్రలేచుట, వేగాలు తీర్చుకొనుట, దంతధావనము, స్నానము, సకాలభోజనము, సకాలనిద్ర యివన్నీ మనపెద్దలు చెప్పినారు. అయితే నేటిదినము వీటిని పాటించడములో దోషాలు కలుగుతున్నవి. అదీకాక యివి అన్ని కులాల వారికీ, అన్ని వర్ణములవారికీ అన్వయం కావడంలేదు. కాబట్టి యీ విషయంలోనూ మనము విజ్ఞానాన్ని మన గ్రంథ సామాగ్రినుండి గాని, బయటనుండిగాని వివరంగా తెలుసుకోవలసి యున్నది. మన పరిసరాలు, గ్రామాలు, పట్టణములు, ప్రాంతాలకు మొత్తముమీద పరిశుద్ధ్యము సాధించ వలయుననీ, అందుకు తగిన పౌరసత్వపు జవాబుదారీ కనుపరచవలయుననీ మన భావంలో లేనేలేదని చెప్పవచ్చును. ఉదా :— (1) మన పట్టణవాసాలలో, పల్లెటూళ్లలో కూడా మనయింటి పిల్లలను మలమూత్ర విసర్జనకు మన యెదుటి యింటివారి ప్రక్కలో కూర్చోపెట్టడం ఆచారమైనది. ఆ యింటి భాగ్యశాలి యిదే ఆచారాన్ని అమలులో పెట్టుతున్నది. యీరీతిగా మనకూ గబ్బే, వారికీ గబ్బే.

2. మనదేశంలో డెల్టా గ్రామాలలో స్త్రీలు మల విసర్జనకు యేరాత్రులో వెళ్లడం, గుంజిళ్లు పెట్టడం అనుభవించికూడా మన పంచాయతులలోని పరిపాలకులు గ్రామములలో స్త్రీలకైనా పాకీదొడ్లు కట్టించడంలేదు. కట్టించినా అజ్ఞానంకొద్దీ ప్రజలు యీ దొడ్లను వుపయోగించుకోక పోవ

డమూ, పుపయోగించినా సక్రమంగా పుపయోగించక రొచ్చు, అసహ్యము కలిగేటట్లుగా పుపయోగించడమూ వాడుక అయిపోయినది.

ఇట్టి పరిస్థితులు కలిగిన మీదట గ్రామాలలో ఆరోగ్యంగా వుండమంటే వుండడం సాధ్యమా? నెత్తిన నోరు పెట్టుకొని అరచుకుంటూ యీ విషయములు ప్రజలకు నచ్చచెప్పటం సాధ్యమా? స్త్రీలను, పురుషులను అందరినీ అక్షరాస్యులను చేసి యెక్కడ తిరిగితే అక్కడ కంటికి కట్టి నట్లుగ కనిపించినట్లు ఆరోగ్యవిధులు ప్రకటిస్తే తప్ప యీ దుస్థితి త్వరలో మానదు.

(ఆ) వోటు అధికారపు సద్వినియోగం జరుపుటకు అక్షరాస్యత అవసరం. నోరులేని జనసామాన్యము యెవరో కొందరు అక్షరాస్యులకో, లేక పన్నులిచ్చుకునే ద్రవ్యవంతులైన స్వల్పసంఖ్యాకులకో లోబడి భంగముచెందుతుండడము సహింపరాని సంగతి. నేటిదినము ప్రపంచము ప్రజాసత్తాకమని యే రాజ్యవిధానాన్ని కోరుచున్నదో, ఆ రాజ్యవిధానములో నీచాతీనీచ స్థితులలో వుట్టిన వ్యక్తికూడ వుత్తమ రాజ్యాధికారమునకు వచ్చుటకు అవకాశముండవలెను. తిండికి, గుడ్డకు, చదువుకు మొదటిలో ఆస్కారములేక సాధారణమైన కూలిపనిచేసి బ్రతికిన 'లింకను' చదువుకొని మెట్టు మెట్టుగా పైకెక్కి అమెరికాలో రాజ్యమునకు అధ్యక్షుడైనాడు. యూదులము రష్యాలో నియంతగా ఉండే స్థానినూ యీ మోస్తరువాడే. ఇంగ్లాండులో ప్రధాన మంత్రిగా

వుండే^న అట్టికూడ మొదట కూలివాడే. వీరికి చదువులే లేక
పోతే వీరిపేరే వినియుండము.

(ఇ) ప్రతివ్యక్తికినీ తనబిడ్డలను మంచిపాఠులుగాచేసే
అవకాశ ముండవలయును. అక్షరాస్యులైన తల్లిదండ్రుల బిడ్డలు
యెప్పుడూ నిరక్షరాస్యులుగా వుండరు. యెందువల్లనంటే
తల్లిదండ్రులు అక్షరాస్యులైనపుడు యింటి వాతావరణము
చదువుల వాతావరణంగా యేర్పడుతుంది. యింటిలో
యీ వాతావరణము లేక బడిలో చదువుకొని యింటికివచ్చి
చేరితే వారి చదువుకు దోహదం లేక మళ్ళీవారు నిరక్షరాస్య
వర్గంలోనికి జారిపోవుదురు. యిప్పటికీ మనదేశంలో పుస్త
కాలు, పత్రికలు - అవే అననేల, చదువునేర్చిన మానవుడే
లేనిపూర్వపున్నవంటే తల్లి దండ్రులకు చదువురాని కారణం
చేత అంధకారం యెంతదట్టంగా పేరుకొన్నదో స్పష్ట మవు
చున్నది.

జీవితానందం

ప్రాచీనకాలములో రుషులుండిరి. మతకర్తలుండిరి.
శాస్త్రజ్ఞులుండిరి. కవులుండిరి. వారందరూ అనేక రీతులుగా
అనేక విషయాలను గురించి పద్యాలు, గీతాలు, నాటకాలు,
పురాణాలు యిట్లాటివి యెన్నెన్నో వ్రాసి లోకానికి అందిం
చిరి. యివన్నీ చదువుకొన్నవారు యెంతో ఆనందపడుతూ
వుంటారు. యిట్లాటి పెద్దలు యిప్పటికాలములోనూ
వున్నారు. వీరుకూడ వారివారివ్రాతలో యింపుగా సొంపుగా
విషయాలు లోకానికి తెలుపుతున్నారు. యివన్నీ చదువుకొని

సంతోషించడానికి అవకాశ ముండవలెను. రామాయణము, కొరాను, భగవద్గీత, అథవా నక్షత్రముల వర్ణన ఇవి చదివి ఆనందము అనుభవించుటకు యేమానవుడు అనర్హుడు? మరి యెవరో వచ్చి వాటి సంగతి చెవిలో వూదేవరకో, చెవి కందే టట్లుగా పాడేవరకో కాచుకొని వుండనేల? పుస్తకములు లేని కాలంలో యేదో జరిగిపోయినదంటే అది వేరుమాట. ఈ వేళ యెక్కడపడితే అక్కడే పుస్తకాలు మనకు దొరుక గలవు. నిజమాలోచిస్తే యేయెండాకాలపు చదువో చదువు కొన్న పురోహితుని కంటే, పౌరాణికునికంటే, పరుగులు పరుగులుగా సాగిపోయే పుపన్యాసకుని కంటే పుస్తకములు క్షేమకర సాధనములు గావా? కొన్ని వారాలపాటు చదవ డానికి, వ్రాయడానికి నేర్చుకొన్నట్లైతే బ్రహ్మాండమైన ఈ విజ్ఞానసంపదనంతా వ్రాతమూలకంగానో, అచ్చమూలకం గానో మానవుని కంటికి ప్రత్యక్షమవుతున్నది గదా? అట్లా ప్రత్యక్షంగా కలిగే ఆనందం అందరూ అనుభవించవద్దా?

బీదసాదలు చెమటోడ్చి సంపాదించి యిచ్చిన పన్ను డబ్బులలోనుంచి లక్షలకొలది కర్చుపెట్టి మనమూ, మన ప్రభుత్వాలూ యేర్పరుస్తూవుండే వస్తుప్రదర్శనాలు, ప్రదర్శన శాలలు వీటినిగురించి ఒక్క నిమిషం ఆలోచించి చూడండి. అక్కడ ప్రదర్శించిన వస్తువులను చదువురాని ప్రేక్షకుడు ఆశ్చర్యంతో నోరు తెరచుకొని అర్థరహితంగా యెగాదిగా చూడడానికంటే, యెక్కువ యేమైనా. ఫలము కలుగుతూ వున్నదా? ఇతర వివరములు తెలుసుకోగలిగినా, లేక పోయినా, అధమం ఆ వస్తువుల ప్రక్కన పేళ్లు వ్రాసిపెట్టిన

చీటీలనైనా ప్రేక్షకులు చదువుకో గలుగుతున్నారా? ఇట్టి సంస్థల సత్ప్రయోజనము సాధించడానికై నా మన ప్రజలను చదువరులను చేయవలదా?

- ఇతర ప్రయోజనములు

మానవుడు అక్షరాస్యడై తే ఇంకా యెన్నెన్నో ప్రయోజనములు పొందవచ్చును.

- (i) పత్రికలు చదివి అనుదిన వార్తలు తెలుసుకోవచ్చును. అప్పుడు గాలివార్తలు విని బాధలు పడనక్కరలేదు.
- (ii) కథలు చదువుకొని ఆనందపడవచ్చును.
- (iii) సినిమాకు ప్రతిదినంపోవడానికి మానవుడు అభ్యాస పడినాడు కదా. అక్కడ తెరమీది బొమ్మలను చూడడంతో కూడ దానిమీద వ్రాసిన వ్రాతను చదివి సినిమాచే యెక్కువ ఆనందమును అనుభవింపవచ్చును. ఆ సందర్భములో అచ్చయిన పాటలను చదువుకొని పదేపదే తాను పాడి సంతోషపడవచ్చును.

ఇట్టి వివరములు అనంతంగా చెప్పుటకు వీలున్నది.

3. వయోజనుల మనస్తత్వము

వయోజనులకు అక్షరాస్యత నేర్పించి విజ్ఞానాన్ని, వికాసాన్ని వారు పొందగల్గునట్లుచేసే పుద్గేశముతో బోధకు పూనుకొనే మనము వయోజనుల మనస్తత్వమును యెరిగి ప్రవర్తించవలసి యుండును. మన మనస్తత్వమును కూడా మనము గుర్తించ వలసియుండును. మనము పండితులైతే చాలదు. పిల్లలకు చదువు నేర్పడానికి శిక్షితులై వుండిన చాలదు. పిల్లల మనస్తత్వమునకు, వయోజనుల మనస్తత్వమునకు చాలభేద మున్నది. పిల్లలు అప్పుడే ప్రపంచములోనికి వచ్చినవారు. వయోజనులు కొంత అనుభవము పొందినవారు. పిల్లలకు జ్ఞాపక శక్తి యెక్కువ. వారిబుద్ధి పెరుగుట కారంభించినది. వారి మెదడు కలుషితము కానిది. ఏ విజ్ఞానస్వరూపము దాని మీద ముద్రించవలసియున్నా ముద్రించుట కనుకూలమైనది. పిల్లలకు సంవేదనలు లేవనికాదు. సుఖము, దుఃఖము, గౌరవము, అవజ్ఞత ఇవన్నిటినీ వారు అనుభవింతురు. కాదన రాదు. అయితే రెండవక్షణముననే వారీవిషయములను త్రోసి పుచ్చి గంతులువైతురు. వారికి కుటుంబ భారము వుండదు. పోషణకు సంపాదన చేయవలసిన అవసరములేదు. విజ్ఞానము సముపార్జించడము, ఆటలు ఆడుకోవడము ఇవి రెండే వారి పనులు.

పిల్లలకు పెద్దలకు భేదము

ఇక వయోజనుని మాటో? అంటే షుమారు 16 యేండ్లు మించినవారి మాట. పిల్లల సందర్భంలో చెప్పిన పరిస్థితులు ఈ వయస్సు వచ్చినప్పటికి తారుమారై పోవుచున్నవి. పిల్లతనములో వున్నంతటి జ్ఞాపకశక్తి వయస్సు ముదరగా వుండదు. బుద్ధి బాగావికసించి వుంటుంది. మరి పెంపుదల శీఘ్రగతిలో వుండదు. కాని అనుభవముతో పెరిగి పేరుకొనినసంగతులను యేర్చి వర్గీకరించి పెద్దలు అనుసంధించుకొనగలరు. అంటే ఆలోచించగలరన్నమాట. కాబట్టి యేదోవాక మూసలో పోసి స్వరూపము తీర్చడానికి ప్రయత్నిస్తే యితడు తిరుగుబాటు చేయగలడు. అంతేకాదు, ఇతని సంవేదనలు కూడా వేళ్ళుపారి పాదుకొనియుండును. సులభముగా మార్పుట సాధ్యంకాదు. గౌరవము, అవజ్ఞతలు చప్పున యితనికి అనుభవమునకు వచ్చును. మరియే సంవేదనకూడా యింత బలవత్తమంగా వయోజనుని చలింపజేయదు. మరియొక విశేషము. వయోజనుడు సంసారచక్రమున వూర్తిగా పరిభ్రమించువాడు. తిండికై ప్రొద్దుపొడిచింది మొదలు నూర్యాస్తమయమువరకు చెమటోడ్చి పనిచేయవలసినవాడు. కుటుంబ నిర్వహణకు జవాబుదారీ మోయువాడు. సంఘజీవితములో సంబంధ బాంధవ్యములు తీర్చవలసినవాడు. మనము ఆలోచించునది విద్య విషయము.

భావముల జోడింపు

కాబట్టి యింకొక సంగతికూడా గమనించతగును. పిల్లవాడికి గల పదముల యెరుక చాలాతక్కువ. వయోజనునికి జీవితములో తాము యెదుర్కొన్న అన్ని సమస్యలకు సంబంధించిన భాష అంతయు తెలిసినది. సత్యమేమనగా అతడు తనజీవితము చేతనే శిక్షణ పొందినవాడు. అతనికి చదువను, వ్రాయను నేర్చుటకు సిద్ధపడే మనము వొక్కొక్కప్పుడు అతనికంటె తక్కువ జీవిత శిక్షణ కలవారమేమో? అతనికి మనము యిచ్చే క్రొత్తశిక్షణ చాల యెక్కువదని అనుకొనడానికి వీలేలేదు. అతనికి అనుభవములోవున్న శబ్దములు వ్రాతలో పెట్టితే యేరూపము ధరించునో ఆ రూపమును గుర్తింపజేసే ప్రయత్నమే మనము చేయు ఘనకార్యము. అంటే శబ్దములను చిత్రించే గుర్తులు, ఆగుర్తుల కూడికలు, అక్షరములు, పదములు, వాక్యములు అనేపేరట అతనికి నేర్పుతున్నాము.

పైన చెప్పిన దానినిబట్టి మొదట మనకు తేలునదేమంటే వయోజనుడు తన అనుభవముచేత పొందిన భావములను సమయానుకూలంగా, మానసికంగా, జోడించుకోగలడు. దీనికి మన స్తత్వ వేత్తలు వొకపేరు పెట్టుకొన్నారు. ఆ పేరుతో మనకు ప్రసక్తి అక్కరలేదు. భావముల జోడింపు అనే వ్యవహరించుకొందాము.

దీనికొక యుదాహరణము :— మన వద్దకు చదువను, వ్రాయను నేర్చుకొనుటకై వొక వ్రడంగి వచ్చినా

డనుకొందాము. తేకుమాను బొమ్మవొకటి ఆయన యెదుట పెట్టినాము. వెంటనే అది తేకుని అతడు గ్రహించగలడు. ఒకవేళ తేకుమాను అతడు చూచియుండని పక్షమునకు అతనికి యిది తేకుమానని చెప్పడముతోనే అనేక అనుభవములు వొకటి వెంబడి వొకటి మనస్సునకు స్ఫురించును. తేకుకోత, తేకుకలపను చదును చేయడం, పలకలను అనుసంధించడం, తేకుకరకుగల గుణములు. యితర కర్రలలోపాలు వగైరా పదులు, నూర్లకొలది భావాలు అతని మనోవీధిని విహరించును. పసిపిల్లలైనచో ఇట్టిదేదీ సంభవించదు. అది తేకుమానని పేరు చెప్పడముతో ఆరంభించి దాని పుపయోగములు, ప్రయోజనములు, వొక్కటొక్కటిగా చెప్పిగాని, చూపిగాని వారికి బోధచేయవలసియుండును. అదే వయోజనుడు బెస్తవాడైనచో యీ తేకుమాను బొమ్మ చేత యేవిధమైన భావపరంపరయు అతనికి పుట్టదు. అతని కథ అంతా పడవలు, వలలు, చేపలు, సముద్రము వగైరాలకు సంబంధించినది. కాబట్టి వయోజనులకు విద్యనేర్పేవారు యీ మనస్తత్వ ప్రాబల్యాన్ని గుర్తించడం అవసరము. వారి వారి అనుభవములను బట్టి వయోజనులకు వొక్కొక్కరికి పుండగల భావములను జోడించు శక్తి యిట్టిది కావచ్చునని బోధకుడు గ్రహించితేనే, నేర్చుకొనువారి శ్రద్ధాభక్తులను చక్కగా పురిగొల్పి, తాను నేర్పే విషయముమీద వారి దృష్టిని నిలిచేటట్లుగా చేయవచ్చును. అంటే ప్రతివ్యక్తికి బోధచేయడములో ఆతని జీవితశ్రద్ధ యెచ్చటకలదో కనిపెట్టి దానిని వినియోగించుకొనుట అవసరమన్న మాట. అందు

చేత యీ భావములజోడింపు అనే మనస్తత్వములోని ఒక్క అంశమును పూర్ణముగా వినియోగించుకొనడముతో మనము హారములో కొక్కికి కొక్కి కూర్చినట్లు, విషయమునకు విషయమును కూర్చి విజ్ఞానాభ్యర్థికి చక్కని ప్రబోధమును కల్పించ వచ్చును. ఈ అంశమును మనము యెంత పరిపూర్ణముగా వినియోగించుకొందుమో, అంత పరిపూర్ణ ఫలమును మన కృషిచేత సంపాదించ వచ్చును.

పెద్దల జీవిత సందర్భాల ప్రాబల్యం

ఈ కారణముచేత వయోజనులకు చదువు, వ్రాత నేర్పించుటకు వారివారి జీవిత సందర్భాలనుసరించి శిక్షణ పథకాన్ని తీర్చడం వుత్తమపద్ధతి. ఇచ్చట వాకప్రశ్న కలుగ వచ్చును. చదువు నేర్చుకొనుటకు వచ్చే వయోజనుడు దిన మంతా తాను చేసేపనిలో మునిగి తేలివచ్చేవాడుకదా! మళ్ళా అదేకృషిని యీ చదువులోకూడా అతనిమీద గుద్దితే అది బాధ కలిగించదా? దానికి ఒక్కటే ప్రత్యుత్తరము. పనిచేసి అలసినవాడిచేత మరల పనిచేయించమని అర్థముకాదు. పనిలో అతనికి పరిచయమైన భావపరంపరను కొశల్యముతో వ్రుపయోగించు కొనవలసినదని యిందులోని సూక్ష్మము. అప్పుడు ఆ స్మరణ బాధగా పరిణమించుటకు బదులు, ఆనందముగా పరిణమించే పరిస్థితులు కలుగును. ఈ విషయమున మరియొక అభిప్రాయమును గలదు. మానవుడు పనిమీద వున్నప్పుడే ఆపనికి సంబంధించిన పదజాలమును వినియోగించి అచ్చటే అక్షరాస్యత కలిగించవలయునని

కొందరందురు. అట్టిది అధికారేతర ప్రయత్నములో సాధ్యము కాని పని. ప్రభుత్వము పూనుకొని, యజమానులను బలవంతపెట్టి వారు చేయించుకునే పనుల కాలములోనే కొంత కాలము చదువు, వ్రాత నేర్పించుటకు ప్రత్యేకపరచ వలసిందని నియమింపగలిగితే ఇట్టి ప్రయోజనము సాధించుటకు వీలగును. అప్పుడు వుత్పత్తిచేయడం కొంత కొరవడి, కర్చు హేచ్చై వస్తువు ప్రియముగా అమ్మడమూ, అంత మొత్తమూ యిచ్చి కొనుగోలుదారులు కొనడమూ జరుగవలసివచ్చును. ఇవన్నియు ప్రభుత్వమువారి వుత్తరువులచే సాగవలసియుండును, అంటే పరిపాలన నిర్బంధమో, ఐచ్ఛికమో అయిన సోషలిస్టు సిద్ధాంతముల మీద నడుపవలసివచ్చును. ఇట్టి పరిస్థితులను కల్పించవలయుననే దీక్షతోనే మన దేశనాయకుడైన గాంధీజీ కార్యనిర్వహణము చేసినాడు. ఇది ప్రస్తావ వశమున వచ్చిన ప్రశంస.

కార్య కారణ సంబంధము

వయోజనుడు పిల్లలకంటె యెక్కువగా కార్యకారణ సంబంధములను జోడించుకొగలడు. తగినంత ఆచూకి దొరికితే తర్కవితర్కము చేసుకొని ఫలము తేల్చుకొగలడు. ఇతడు పిల్లలవలె అమాయకుడు కాదు. తూచి ఆలోచించువాడు. ఇతనికి చదువునేర్పడానికి బయలుదేరే బోధకుడు బహుజాగ్రత్తగా మెలగవలెను. ఏవిధమైన వ్యతిరేకత్వము యితని మనస్సులో కలుగ నివ్వరాదు.

కించిజ్ఞత

చదువు నేర్చుట అనేక్రియ ఎల్లప్పుడూ చిన్నపిల్లలకు సంబంధించినదిగా సాధారణ వ్యవహారముండబట్టి “అబ్బే ! నేనేమి పిల్లలతో సమానమా? ఈ చదువుకునేపని నా కెందుకు?” అనే కించిజ్ఞత వయోజనుణ్ణి బాధిస్తుంది. ఇది ఒక్కొక్కప్పుడు చాలా బలీయంగా వుంటుంది. రహస్యంగా తప్ప పదిమందిలోకూర్చుని చదువుకోడానికి మనస్కరింపని వయోజనులు తటస్థపడతారు. అట్టివారికి కించిజ్ఞత పోగొట్టడానికి చదువునట్టి అభిలాష బలపడేవరకు చాటుమాటున అక్షరాస్యత కల్పించడమే మంచిది. ఈకించిజ్ఞతచేతనే మరియొక విపరీతము కలుగుచున్నది. తాను తప్పచేసినాడని అనిపించుకోవలసివస్తుండేమో అనే భీతి ఉద్భవిస్తుంది. ఈ పుషాధ్యాయుని కనుబొమలముడి, పెదవుల విరుపులు నే నెందుకు అనుభవించవలయునని అతడు వెనుదీస్తాడు. ఇట్టివే ఇంకా అసంతోషకరమైన అనుభవములు యెన్ని తాను పొందవలసి వచ్చునో అని భయపడుతాడు.

ప్రతిష్ఠ దృష్టి

ఈ కించిజ్ఞతతో సమమైనదే దీనికి కేవలము విరోధముగా తోచే ప్రతిష్ఠదృష్టి వయోజనుని యందుంటుంది. తాను యజమాని అనేభావం ప్రతివాడికీ కలదు. అధమపక్షం తానుకాచే గేదెలు, దున్నపోతుల మీదనైనా పనులకాపరికి నాయకత్వం వున్నది. కాబట్టి యింకొకడు తనకు నాయకుడై, యజమానియై చదువులలో నడుపుతాడంటే

అతి సామాన్యమైన వయోజనునికి కూడా మనసాప్తక పోవచ్చును.

ఈ విధమైన కించిజ్ఞతలు, ప్రతిష్ఠలు అనే పరస్పర విరోధగుణాలకు లోబడి వయోజనుడు చదువుట నేర్చుకొన మంటే యేవేవో సాకులు చెప్పి తప్పించుకొనడానికి విశ్వప్రయత్నము చేస్తాడు. “కాటికి కాలు చాచినవాడికి నా కెందుకు చదువు?” అంటాడు. “యిది వస్తుగా చస్తుందా? నన్నెందుకు బాధపెడతావు” అంటాడు. యింకా పరిపరివిధాలైన తప్పుకునే మార్గాలు వెతుకుతాడు. కాబట్టి దీనికంతటికి ప్రతీకారము చేసుకునే వుపజ్ఞత బోధకునిలో వుండవలయును.

బోధకుడు ముఖ్యంగా వయోజనుల విశ్వాసాన్ని సంపాదించుకోవలయును. చదువులంటే వారియందు ఆశను రేకెత్తించవలయును. దీనికి బోధకుని ప్రేమప్రవృత్తియే నిజమైన ప్రధానాధారము. తాను తనశిష్యుడుగా యెంచుకోదగిన వయోజనుని జీవితంలోనికి అల్లుకొనిపోయి అందులో భాగమై, లీనమై ఆ యాత్మను పైమెట్టుకు చేరడానికి పురికొల్పే శక్తిగా యేర్పడవలయును. ఆయాత్మపై తానీరాజ్యము వహించడములో ఆ యాత్మను తనకు రాజుగా భావించుకోవలయును. ఆ వయోజనుని మనస్తత్వాన్ని అనుసరించే అతనిని తీసికొనిపోతూ అతనిదృక్పథంలో పరివర్తనము తీసికొనిరావలయును. అతనిలో కొద్దితేజము కనిపించినా “సెబాష్” అని ప్రోత్సహించవలయును. అతడు చేసే తప్పులు యేమైనావుంటే తాను గమనించుకోవలయును గాని

వాటిని అతడు మనస్సు నొచ్చుకునే రీతిగా ఆక్షేపించరాదు. గుణములను పాటించడం, ప్రేమార్ద్రహృదయముతో లోపములను అప్రత్యక్షముగా దిద్దడం వుత్తమమార్గం.

కష్టజీవితాన్ని ఆనందప్రదం చేయవలె

వయోజనుని పరిస్థితులలో ప్రధానంగా గణించవలసిన సందర్భము యింకొకటి కలదు. సాధారణంగా మనము చదువులు నేర్పించవలసిన వారందరు కష్టజీవులు. వారుచేసే శ్రమ, వారుపడేపాట్లు వారి జీవితానికి చాలునని అనిపిస్తూ వుంటుంది. వారికి విరామము చాలా తక్కువ. ఆ స్వల్ప విరామములో చదువు నేర్పవలసిన దుర్గతి మనకు తప్పదు. మళ్ళీ యీ చదువు అనేది వొకపనిగా బరువుగా యేర్పడి పోతే దీనివల్ల మనస్సుకు ఆయాసము కలిగేటట్లు వుంటే ఇది ఫలించదు. కాబట్టి వయోజనులకు చదువు నేర్పించడానికి ప్రయత్నపడే బోధకుడు ఆ చదువును ఆనంద ప్రదముచేయవలయును. ఆటల పాటలక్రింద సాగించవలయును. యేదోవొక పాఠము చెప్పతూవుండి ఆ మధ్యలో విద్యార్థికి విసుగు కలుగుతూవున్నదని తోస్తే నెంటనే యే కథనో, చిత్రప్రసంగాన్నో అందులోనికి ప్రవేశపెట్టి అతడు ఆనందపడేటట్లుగా చేయుట విధి.

అనుకూల పాఠ్యక్రమం

పాఠాల క్రమము యేర్పడేటప్పుడే సులభమైన పద్ధతులు, శీఘ్ర మార్గాలు ఆలోచించి పనిచేయడం ఆవశ్యకం. మధ్య మధ్య ఆనంద ప్రదమైన విషయాలు చేర్చుట

అంతకంటే అవసరము. ఈసంగతులు గమనించి బొంబాయి లోని వయోజన విద్యాసంఘంవారు వయోజనవిద్యకు నిర్ణయించుకొన్న రమారమి 1 గంట కాలమును యీ క్రింది రీతిగా విభాగించినారు.

వయస్ సంఖ్య	విషయము	కాలము
1	ప్రార్థన (అంటే సంగీతముతో కూడినది)	3 నిమిషములు
2	ఉత్తేజకరమైన సంభాషణ	10 ,,
3	కడచిన పాఠపు పునశ్చరణ	10 ,,
4	కొత్తపాఠము	15 ,,
5	హాజరు పట్టీ వేయుట	5 ,,
6	చిత్రవిషయ విమర్శనము	5 ,,
7	తుది సంగీతము (పాఠము)	2 ,,

ఈ పై జెప్పిన కార్యక్రమము హూహూకారంగా నకలు చేసి అమలులో పెట్టవలయునని అనుకోవలదు. ఇందులోని అంతరార్థమును గ్రహిస్తే యెక్కడి కక్కడ మనము యిష్ట మొచ్చిన రీతిగా కార్యక్రమాన్ని వేసుకోవచ్చు.

యీ సూచనను అనుసరించే పెద్దల చదువు సాగిస్తూ వుండే అన్ని రాష్ట్రాలలోకూడ పాఠక్రమాలను తీరుస్తూ

న్నారు. మద్రాసు కోస్తాలో యీక్రింది నమూనా పాఠ క్రమమును సూచించి స్థానికావసరములనుబట్టి మార్పుకో వచ్చునని అనుమతించినారు *.

అలసిపోయిన మనిషికి, ఆయాసపడిన మెదడుకు పాటలు, గీతాలు, యితర సంగీతము వింటే మల్లీ శక్తి చిగురిస్తుంది. ఉత్సాహము పుడుతుంది. శాంతము కుదురుతుంది. కాబట్టి మన చదువుల కాలక్షేపాన్ని వీటితో ఆరంభిస్తే కష్టపడి విసిగి మన దగ్గరకు వచ్చినటువంటి మనిషికి ఆ కష్టమూ, విసుగూ తుడిచివేసే దోహదముచేసిన వాళ్లమవుతాము. అదేరీతిగా మన కార్యక్రమము ముగించేటప్పుడు కూడా ఆనందము కల్పిస్తే మధ్యన యేదోకొంచెము ఆయాసము కలిగి వుండిన దానిని మరిపించడానికి అవకాశము చేసిన వాళ్లమవుతాము.

హాజరు పట్టి

పై కార్యక్రమము గంటకూడా ఆక్రమించదు. ఈ విధమైన స్వల్పకాల నియామకమే చాలమంచిది. ఈస్వల్ప కాలంలోను హాజరుపట్టి వేయడం మధ్యకు త్రోసిపెట్టడం గమనింపదగును. ఇది యెందువల్ల యేర్పడిన దంటారా? వయోజనుడు ఒక్కొక్కప్పుడు వేళతప్పి రావడము సంభవిస్తుంది. ఆ కారణముచేత అతడు రాలేదని గైరుహాజరు వేస్తే నిరుత్సాహం జనింపవచ్చును. వయోజనుడు విరామ

* ప్రక్కపేజీలో కానవచ్చును.

సోమవారము, సమాహానం

వ్యక్తిగతమైన ఒక్క-నికిమరొ
వ్రాత, చదువులు క్కరు చదువు

ప్రపంచజ్ఞానము

చెప్పడం

మంగళవారము

వర్తమాన విష

బుధవారము

యూలపై చర్చ

గురువారము

ప్రపంచజ్ఞానము

శుక్రవారము

ఉద్గ్రంథపఠనము

శనివారము

లెక్కలు

భజన కాల

క్షేపం లేక

నాటకవిన్యోదం

ఆదివారము

—సెలవు—

వ ద్వా జ వ వి ద్వా

కాలాన్ని యెంత పుత్సాహముతో వినియోగించుకొన వచ్చునో, అంత పుత్సాహాన్ని పురికొల్పడము బోధకుని ధర్మం. కాబట్టి సాధ్యమయినంతవరకు నిరుత్సాహపరిస్థితులు కలుగకుండా యితడు కార్యసాధన చేయవలయును. పైకార్యక్రమములో రెండవ అంశమున్నూ, ఆరవ అంశమున్నూ యిందుకొరకే చేర్చడము జరిగినది. కాబట్టి ఆ రెంటిని యెంత తేలికగా, యెంత ఆహ్లాదకరంగా తీర్చవలయునో, అంత తేలికగా అంత ఆహ్లాదకరంగా తీర్చడము అవసరం. అతి ఆకర్షణీయమైన లోకవార్తలు, వ్యవహారములు యెప్పుడూ వుండనే వుంటాయి. కాబట్టి యీ రెండు అంశాల సందర్భమున వీటిని వినియోగ పరచుకోవడం చాలా ప్రయోజనకరము. కథలు, హాస్యగోష్ఠి వగైరాలుకూడా చాలా బాగా తోడ్పడుతాయి.

ప్రాతపాఠపు పునశ్చరణ

పై కార్యక్రమములో ప్రాతపాఠపు పునశ్చరణ అనేది వొక అంశంగా యేర్పడివున్నది. దీని ప్రయోజనముగొప్పది. దానిని తెలిసికోలేక సాధారణంగా బోధకులు యీ అంశాన్ని వదిలివేస్తుంటారు. అధవా యెవరైనా దీనిని అమలులో పెట్టినా బోధకుడే స్వయంగా యీ పునశ్చరణ చేస్తుంటాడు. ఇది పొరపాటు. నేర్చుకునేవారికి తమకు జ్ఞాపకమున్న విషయాలు చెప్పమని వారిచేత పునశ్చరణ చేయిస్తే విషయము బాగా మనస్సులో నాటుకొంటుంది. చెప్పినది అంతా సమగ్రంగా వొక్కచోటే పునశ్చరణ చేయలేరన్న మాట నిజమే. కాని వున్న నలుగురు నాలుగు సంగతులు చెప్పితే పునశ్చరణ

అవుతుంది. వారు వేరు వేరు సంగతులను చెప్పుతారనడం కూడా నిజమే. బోధకుడు చెప్పే విషయాలలో సాధారణముగా వారి వారి భిన్నరుచులను అనుసరించి నేర్చుకొనేవారు యేదో వొక భాగమో, అర్థభాగమో గ్రహిస్తారు. అందరి అభిరుచులమీద గ్రహించిన విషయాలన్నీ చెప్పేవరకు పూర్ణమైన స్వరూపం దానికేర్పడుతుంది. కొరవవుంటే పుషాధ్యాయుడు పూర్తి చేయవచ్చును. పునశ్చరణ అంటే ప్రశ్నలు వేస్తూ పెద్దలను విసిగించడమని అర్థముకాదు. సాధారణంగా ప్రశ్నలు వేయడం మానుకొని ఆనందకర ధోరణిలో వారి వద్దనుండి విషయములు రాబట్టవలెను. వారుబిక్కమొగము వేసే సందర్భం యెప్పుడూ కలుగరాదు.

ఫలాపేక్ష

సాధారణంగా వయోజనులు యేపనికి పూనుకున్నా “ఇందువల్ల నాకేమి ప్రయోజనం?” అని ప్రశ్న వేసుకోవడం సహజం. కాబట్టి చదువుకోసరం చదువుకోవయ్యా అంటే యెవరూ చదువుకోడానికి సిద్ధముకారు. నిజానికి చదువుకోసరమే చదువునేర్పడంకూడా జరుగదు. చదువులోనే ఫలోద్దేశం యిమిడివున్నది. అందుచేత బోధకుడు చదువు, విజ్ఞానాల ప్రయోజనాన్ని గురించి చదువుకొనేవారిని తృప్తిపరచగలవాడు కావలయును. బల్లోచదువుకోకుండా తమంతటతాము కష్టపడి విద్యనేర్చి ప్రపంచములో ప్రఖ్యాతులైన పెద్దల జీవితాలను బోధకుడు సేకరించి పెట్టుకొనవలయును. (1) అబ్రహంలింకను (2) బూకరు టి. వాషింగ్టను (3) అసీబిసెంటు (4) బి. వి. నాథ్ (5) జి. డి. నాయుడు వగైరా యెన్ని

పేరైనా స్మరణకు వస్తాయి. అక్షరాస్యుడు కాని వాడికి కలిగే కష్టాలను ప్రదర్శించే పటాలను సంపాదించి పెట్టుకోవడం మంచిది. అర్థికంగా చదువుకున్నవాడు యెట్లు బాగు పడుతున్నాడో ప్రస్తావించడంకూడా అవసరం. వ్యవసాయం, ఆరోగ్యం, వ్యాపారాలు, వయోజనుల వృత్తులు - వీటికి సంబంధించిన రహస్యములు అక్షరాస్యతవల్ల యెట్లు తెలిసికోవచ్చునో ఆ రహస్యముల వివరణచేస్తూ తెలియపరచవలయును. తన చేత్రవాలు తాను చేయగలిగిన మనిషి అంతమాత్రముతో గూడా యెట్లా ఆనందపడగలడో వివరించవచ్చును. నిజంగా చదవడం, వ్రాయడంలో చేత్రవాలు చేయడమనేది క్రింది మెట్టులలో క్రిందిమెట్టు, యిక చదువు, వ్రాతలవలన లభించే వోటుప్రయోజనము, బాధ్యతలను గురించి ప్రసంగించవచ్చును. అన్నిటికంటే మేలైన ప్రయోజనం తన పిల్లలకు తాను అక్షరాస్యతచే బాగా వుపయోగపడగలడనడం వయోజనునికి రుజువుచేయవలయును. అతడు చదువులు నేరిస్తే అతనిపిల్లలు యెప్పుడూ నిరక్షరాస్యులుగా వుండరనేది అతనికి నచ్చజెప్పవలయును. తల్లిదండ్రులు చదువరులైతే చదువుల వాతావరణం ఏర్పడుతుంది. బళ్లో చదువుకొని వచ్చిన పిల్లలు చదువులు మరిచిపోవడమనేది యెప్పుడూ సంభవించదు.

మానవ ప్రకృతులు

చదువుకొనడానికి సిద్ధమయ్యే వయోజనులు మొత్తము మహాజన సంఘానికి చెందినవారే. సాధారణంగా ప్రజానీకానికి వుండే మొత్తము మనస్తత్వమే వీరిలోకూడా వుంటుంది.

అందువల్ల అందరికీ వర్తించే మనస్తత్వాలుకూడా మనము కొంతవరకు గ్రహించడ మవసరము.

త్రిగుణములు

మన పెద్దలు సాత్విక, రాజసిక, తమోప్రకృతు లని గుణములను బట్టి మానవప్రకృతులను విభజించినారు. యీ విభాగమును నేడు మనముకూడ వినియోగించుకో వచ్చును.

మన దేశములో విపరీత పరిస్థితులు యేర్పడడం చేత సాత్వికమనే గుణముయొక్క స్వభావమును మరచిపోయినాము. తారుమారుచేసి అర్థము చేసుకొనుచున్నాము. అసలు సాత్విక గుణము మహత్తమమైన శక్తికలది. పూర్ణ త్యాగము నకు వెనుదీయనిది. ధర్మనిర్వహణమునకు మరణమునైనను యెదుర్కొనుటకు సిద్ధమైనది. అట్టి సాత్విక ప్రకృతి యీ దినము గాంధీజీ పరిశ్రమచేత పునరుజ్జీవిత మగుచున్నది. కాని సాధారణ వ్యవహారములో సాత్వికుడంటే కొంచె మించు మించుగా చేతగానితనమును ప్రకటించుకునే అనదయని అర్థము తీయుచున్నాము. అట్టివారు మనదేశములో చాలామంది పున్నారు. వారిని యేపనికై నా పురికొల్పడము మిక్కిలి కష్టము. అందులోనూ చదువుకొనుటకు పురికొల్పుట కష్టతమము. అయినా మోడులు చిగుర్పచేసే సంకల్పబలము మనము వినియోగించి వారినికూడా చదువరులను చేయవలసియున్నది. “యేదోపడివున్నారే, నాకెందుకు యితర జోక్యాలు” అనే ప్రవృత్తిని మనము యీ దేశమునుంచి పారద్రోలవలసిన ముహూర్తము యేర్పడియున్నది. యెవ్వరినీ నిరక్షరులుగా గుండనీయరాదను దృఢసంకల్పమే మన ఆయుధము.

రాజసప్రకృతులవారు కార్యపరులు. వీరు మనస్సు పెట్టిన పనినిసాధింపను వెనుదీయరు. వీరి చిత్తవృత్తి సమధాతువులో నడుచుచుండును. కాబట్టి యిట్టి వారితో మనకు యెక్కువ కష్టము గలుగదు. విచక్షణతో ప్రవర్తించుట వొక్కటే మన పని.

తామస ప్రకృతులతో వ్యవహరించుట నిజముగా కష్టము. వారు పూర్తి చీకటి శక్తులు. తమంతటివారు వుండరని వారిభావము. మాట్లాడే మాటలో, చేసే పనిలో నేను, నేను, నాది, నాది అని జపముచేయుటే వారి ఆచారము. యే కొద్దిమాట మాట్లాడినా వారు ఆగ్రహింతురు. పల్లెత్తు యెదురాడినా వారికి కోపము వచ్చును. యిట్టి వారినిగూడ మన మార్గమునకు త్రిప్పుకొని చదువుల ప్రచారము చేయవలసియుండును.

వయోజన బోధకుని లక్షణములు

పై చెప్పిన ప్రవృత్తులతో మనము వ్యవహారము జరుపవలయునంటే మన ప్రకృతి వారి ప్రకృతులను మార్చే శక్తి గలది కావలసియుండును. అందుచేత మన ప్రకృతి యెటువంటిదో మనమే పరిశీలించుకొని సరిదిద్దుకొనవలయును. మనది తామస ప్రవృత్తి యగునా? అని మొదట ప్రశ్నించుకొందము. యిది నే కనిపెట్టుట యెట్లు? అని ప్రశ్నించ పనిలేదు. మనది తామస ప్రకృతే అయితే మనకప్పుడే తెలిసిపోతుంది. అక్కచెల్లెండ్రతో, అన్నదమ్ములతో, తల్లిదండ్రులతో కస్సుబుస్సు మనడం, చీటికీమాటికీ యితరులమీదఅలగడం, యెప్పుడూ యితరులు మనకు వ్యతిరేకమే చేస్తున్నారనీ

పూహించుకోడం, వొకరు లాభపడుతున్నారంటే యీర్ష్య పడుతూ వుండడం మనకు తెలియని సంగతులు కావు. మనది యీ విధమైన ప్రకృతి అనేది స్పష్టమైనప్పుడు దీనిని దిద్దుకోకుండా ప్రజాహిత జీవనం చేస్తామని, వయోజనవిద్యా ప్రచారం చేస్తామని బయలుదేరడం సరికాదు. పని జరుగకపోతే కాకిమీదా, గువ్వమీదా నెపాలుమోపి అసంతృప్తి పడటం తప్పే. మనము యింకొకరితో సంబంధము పెట్టుకొనేటప్పుడు మనయంతటివారు వారూ, వారంతటి వారు మనమూ అని ప్రవేశించకపోతే యే కార్యమూ తుదముట్ట సాధించుటేకాదు; కొంతదూరమైనా సాగించలేము.

మనము రాజసప్రకృతివార మనడముకూడా మనకు తెలుస్తూనే వుంటుంది. కొంత తీవి, కొంత నమ్రత, కొంత మర్యాద, కొంత ప్రతిష్ఠ, యివన్నీ మన మనస్సులో గులగుల లాడుతూనే వుంటాయి. యిట్టి ప్రకృతితో మనము బయలుదేరితే అట్టే నష్టముండదు. కాని ఒక్కొక్కప్పుడు పరమ సాత్వికస్వభావం అవసరమౌతుంది. యెదుటివాడు లోపము కనపరచినాడు. నేనిక వాడితో సంబంధమే కలుగజేసుకోను, అంటను, తాకను అనే ధోరణిలో ప్రజాహిత జీవులు యెవ్వరూ పడరాదు. యెదుటివాడు చేసినది నిజమైన లోపమే అయినా, నిర్ణయమైన దోషమేయైనా అతని హితమును, లోకహితమును కోరి యేనాటికైనా అతనిని కల్యాణ మార్గమున పెట్టి త్రిప్పగలననే వోరిమి సంపాదించటం అవసరము. నేను చేసేవాడను, యెదుటివాడు ఫలమును అనుభవించేవాడు అనునంతటి మాత్రపు అహంభావము కూడా

వయోజన విద్యాబోధకునిలో వుండరాదు. తనకెంత అవకాశము, స్వాతంత్ర్యము కావలయునని కోరుకుంటాడో, యెదుటివాడు అంతే కోరుకుంటాడనడం, అంతకంటె యెక్కువకూడా కోరుకుంటాడనడం మరువరాదు. తానుతప్పులూ, దోషాలూ చేసినప్పుడు వాటిని యితరులు మరచిపోవలసిందని యెట్లా తాను కోరుకుంటాడో, అట్లనే వారుకూడా కోరుతూ వుంటారనేది జ్ఞాపక ముంచుకోవలయును. ఈ సందర్భంలో వయోజనునికి బోధచేసేటప్పుడు బోధకుడు అనుసరింపవలసిన ఒక చిన్న విషయము వివరింపదగియున్నది. తాను యెంత కొద్దిగా మాట్లాడవచ్చునో, అంతటితోనే తృప్తిపడవలయును. వయోజనవిద్యా ప్రచారకుడు నోరు తెరువని ముముక్షువుగా వుండడానికి వీలులేదు. కాని వదరుబోతుగానూ వుండరాదు. ఎదుటివానిని వశపరచుకొనే మితభాషిత్యము అవసరమైనా, అతడు స్వాతంత్ర్యముగా సోపవత్తిని ప్రకటించడానికి, సంపూర్ణావకాశములు యివ్వడానికి తాను యెల్లప్పుడు వాఙ్మయమము పాటించువాడు కావలయును. బోధకుడు సరసుడనే అభిప్రాయము చదువరికి చక్కగా యేర్పడి బోధకుని వ్యక్తిత్వమునందు అతనికి గౌరవము కలుగవలయును. తాను చురుకుదనము కలిగి స్పష్టోచ్ఛారణతో మాటలలో జీవకళ వుట్టిపడేటట్లుగా బోధన కార్యము నడుపుకోవలయును.

ఇంతా చెప్పినతరువాత వయోజన బోధకుడు యెప్పుడూ చింతాక్రాంతుడుగాని, దురాశాపరుడు గాని

కాకూడదనడం వేరుగా చెప్పబనిలేదు. ప్రేమస్వరూపియై విజయసాధన చేయవలయును.

ద్వంద్వ గుణములు

వయోజనుల ప్రకృతులను గురించి వ్యవహరించేటప్పుడు మరియొక దృష్టిపథమునుంచికూడా విషయ వివరణముచేయడం అవసర మనిపిస్తున్నది. మానవునిలో గుణములన్నీ ద్వంద్వప్రకృతి కలవిగా కనిపిస్తున్నవి. పాదుపుగుణము విపరీతమైతే, దురాశ అవుతుంది. శ్రద్ధాభక్తులు విపరీతమైతే మతపిచ్చి అవుతుంది. శిక్షణార్హత విపరీతమైతే గుడ్డి విశ్వాసమవుతుంది. ఇట్లే ఆత్మవిశ్వాసము విపరీతమైతే అహంభావము, చింతన విపరీతమైతే విషాదము, స్వాతంత్ర్యము విపరీతమైతే అరాచకం, సత్యము విపరీతమైతే చార్జన్యము, సామత్వము విపరీతమయితే చార్బల్యము, జాగ్రత్త విపరీతమైతే భీతి, ధైర్యము విపరీతమైతే దుందుడుకుతనము, మర్యాద విపరీతమయితే సంగనాచింతనము, ప్రేమ విపరీతమయితే మోహము, సంకల్పము విపరీతమయితే మొండితనము, గౌరవము విపరీతమయితే తొత్తుతనము, ఆ కాంక్ష విపరీతమయితే నిష్కగుణము యేర్పడతాయి. ఈ విపరీతగుణములు కలిగిన వ్యక్తితో వ్యవహారము జరుపవలసివస్తే ఆవిపరీతగుణాన్ని సక్రమమయిన సుగుణం క్రిందికిమార్చే విధానంలో మనము ప్రవర్తించడానికి పైన పేర్కొన్న ఆత్మసంస్కరణ ప్రయోజనపడుతుందనడంలో సందేహంలేదు.

వ్యక్తులపై శ్రద్ధ

ఇదివరకు వివరించిన అన్ని సంగతులను బట్టి వొక్క విషయము స్పష్టమయినది. యెవరికి చదువు, విద్య నేర్ప దలచుకున్నా వారివారి వ్యక్తిత్వానికి తగినట్లుగా మనము శ్రద్ధచూపవలసియున్నది. పిల్లలకు చదువు నేర్పేటప్పుడు కూడా వ్యక్తిగతమయిన సేవ అవసరమేకాని పెద్దల విషయంలో యిది అంతకంటె చాల యెక్కువ అవసరం. కాబట్టి సమూహము మీద తరగతులు పెట్టి జరిపే కార్యక్రమాన్ని రద్దుచేయడం మనము ఆలోచింపరానిదైనా, వొక్కరికి మరి యొక్కరు నేర్పే విధానాన్నే యెక్కువ యెక్కువగా విని యోగించుకోవడం క్షేమతరం. డబ్బు, స్కాల బలమూ, ప్రభుత్వాధికారమూ లేక అధికారేతరసంస్థలు వయోజన విద్యాకార్యక్రమానికి జవాబుదారీ వహించేటప్పుడు తగిన బోధకులను విస్తారంగా శిక్షణయిచ్చి తయారుచేసి మీరు వొక్కొక్కరు వొక్కొక్క చదువురాని వ్యక్తికి చదువు నేర్పుతూ, వారుకూడా అదేరీతిని పనిచేయునట్లు ప్రోత్సాహ పరచండని నియమించడం వుత్తమ విధానం.

సమిష్టివర్గాలతో యేర్పడే తరగతులలో చదువులు నేర్పేటప్పుడైనా యీ వ్యక్తిగతమైన శ్రద్ధ అవసరమనేది మరువకూడదు. ఆ తరగతిలోని అనేకులను సమానార్హతలు గల గుంపులుగా విభజించుకోవడము వొక్కొక్కప్పుడు అవసరమౌతుంది. ప్రార్థన, పాటలు, గీతములు, విచిత్ర విశేషముల విమర్శ, యిత్యాది సందర్భములలో అందరిని ఒకటిగా

కలిసి కాలక్షేపం చేసినా పాఠం చెప్పే సమయానికి సమానా
 ర్హతకల వర్గాలను వేరు చేసి చెప్పడం తప్పదు. వుదాహర
 ణార్థం చర్మకారుని, వడ్రింగిని వొకటేవర్గంకింద ఆలో
 చించి చదువునేర్పను వుపక్రమిస్తే ఆ చదువు యిరువురికీ
 అంటక పోవచ్చును. అంతేకాదు; ఒక్కొక్కప్పుడు చదువు
 కుంటామని మన దగ్గరకు చేరేవారిలో యెన్నడో ఒ, న,
 మలు, దిద్దపెట్టుకొని ఆమాటే మరచిపోయినవారు కొందరు
 వస్తారు. తడిపొడిగా జ్ఞాపకమున్న వారు కొందరు వస్తారు.
 అక్షరపువాసనే యెరుగనివారు యితరులు వస్తారు. ఈ కడ
 పటి వర్గంవారికి మన యిష్టం వచ్చిన విధానాన్ని అనుసరించి
 చదువు చెప్పితే సాగిపోతుంది. కాని మొదటి రెండువర్గాల
 వారికి మనసులో ప్రాతవాసనలు అంటుకొని వుండడం చేత
 అదివరలోని ధోరణిలోనే వారికి చదువులు నేర్పిస్తేనే కాని
 వారు నేర్చుకోలేని పరిస్థితులు వుంటాయి. వారిని కొత్త
 మూసలోవేసి రూపం తీర్చడానికి ప్రయత్నించడం కంటే
 వారికి అనుభవమై యెక్కడో మెదడులో కనిపించకుండా
 వుండిపోయిన మార్గాన్నే వారిని తయారుచేయడం వివేకపు
 డారి. ఈ వివిధావసరాలను గుర్తించి వొక్కొక్కప్పుడు
 మనము వొకే తరగతి అనుకున్నదానిని రెండుమూడు తర
 గతులుగా నడపడం, వొక వుపాధ్యాయునితోనే పూర్తి
 చేస్తామనుకున్నచోట యెక్కువమంది వుపాధ్యాయులను
 వినియోగించడం అవసరమౌతున్నది.

౪. చ దు వు, వ్రా తో వు.

అక్షరాస్యత అంటే చదువను, వ్రాయను శక్తి సంపాదించడమని నిర్వచించినాము. కాబట్టి యీ చదవడము, వ్రాయడము అనే యీ రెండుక్రియలు యెట్లేర్పడునో తెలుసుకోవడం కర్తవ్యము. ఈ రెండుక్రియలకు సంబంధించినది శబ్దములను సంకేతించే అక్షరాలే. మానవక్రియలు అన్నిటికి సంబంధించినట్లే యీ రెంటికి కూడా మెదడు సంబంధించే వున్నది.

ఈమాత్రము సామ్యము వున్నప్పటికీ చదువు, వ్రాయ యీ రెండూ ప్రత్యేక క్రియలు.

చదవడంలో మెదడుతోకూడా పనిచేసే అవయవము కన్ను ఒక్కటే. అక్షరములు, పదములు, వాక్యములు అనే శబ్దాలగుర్తులను కన్ను పోల్చుకునే క్రియకు చదవడమనే పేరు.

ఒక నిర్ణీతమైన శబ్దానికి నిర్ణీతమైన గుర్తు అక్షరము.
ఉదా : అ.

ఒక నిర్ణీతమైన అర్థముతో కూడిన శబ్దమే పదము.
ఉదా : నీరు, గాలి, వగైరా.

అర్థము పరిపూర్తి అయేటట్లుగా యేర్పడిన యేక పదమో, పదముల కూడికో వాక్యము. ఉ : రాముడు రాడు.

ఒకే అక్షరముతో కూడిన పదములు, వాక్యములు కూడా మనభాషలో కలవు. ఉదా : రా ! పో !

చదవడము అనుక్రియలో మనముచేసే పనియేమి ? ఈ అన్ని శబ్దాలగుర్తులను కంటితో చూచి పోలుస్తున్నాము. చదవడము శబ్దము బయటికి వచ్చేటట్లుగా బిగ్గరగాను, శబ్దము చేయకుండా మన మనస్సుకు మాత్రము గోచరించేటట్లుగాను జరపవచ్చును. శబ్దములేకుండా మనస్సుకు మాత్రం గోచరింప చేసినప్పుడు అట్టిక్రియను మానవాచకమని వ్యవహరిస్తున్నాము.

శ్రవణేంద్రియమునకు మొదట ప్రాముఖ్యము

మనము నేర్పించడం, యింకొకరు నేర్చుకోవడం అనే రెండు కార్యాలు జరుగవలసియున్నప్పుడు మానవాచకమునకు అవకాశమేలేదు. చదువను నేర్చుకోడానికి నేర్పించడానికి అనే మాటయేల ? సాంఘిక కార్యానికి దేనికైనా యిరువురో అంతకంటె యెక్కువ వ్యక్తులో సమావేశమైనప్పుడు కంఠము కదల్చకుండా పనిచేసుకోలేరు కదా ! అంటే సంగతి వినిపించే వాని విషయంలో శబ్దమునకు సంబంధించిన అవయవములు, వినేవాని విషయంలో చెవి పనిచేస్తున్నవన్నమాట. మన చరిత్రలో వొకప్పుడు విషయజ్ఞాన గ్రహణకు వివరణచేసే వాని కంఠానికి, వినేవాని చెవికీ ప్రాధాన్యమిచ్చేవారు. ఉపదేశము, శ్రవణము అనేపదాలు విరివిగా వాడేవారు. మనన, ధ్యాన, ధారణ వగైరాలు తరువాత నమోదు చేసేవారు. పఠనమనేమాట యీ సందర్భంలో మన ప్రాచీన

గ్రంథాలలో కనిపించదు. యీశ్రీవణేంద్రియపు ప్రాముఖ్యం చాలా యెక్కువగా యేర్పడడం చేత వ్రాయడం ఆరంభమయిన తరువాతకూడా శ్రీవణేంద్రియ ప్రాముఖ్యంపోలేదు. అక్షరాలేర్పర్చుకొన్నప్పుడు మన పెద్దలు ప్రాతఢోరణిలోనే పని చేసిరి. అక్షరాలు శబ్దాలకు గుర్తులని యిదివరలోనే చెప్పితిమిగదా ! యీ శబ్దాలు పుట్టేస్థలాలు గొంతు, దవడలు, పండ్లు, నాలుక, వీటి పరస్పరపు జోడింపులు. కాబట్టి ఆపుట్టుక స్థానాల చుట్టరికాన్ని గమనించి అక్షరాలు 'క' వర్గ 'చ' వర్గ 'ట' వర్గ 'త' వర్గ 'ప' వర్గ మొదలగు వర్గాలుగా విభజించిరి. చదవటానికి కంటికనుకూలంగా వుండేటట్లు అక్షరముల వర్గీకరణం సాధించవలయుననే ఢోరణి వారికి కలుగలేదు. శబ్దశాస్త్రానుసారంగా యేర్పరచిన యీ వర్గీకరణానికి కూడా అవాంతరాలేర్పడి వొక్కొక్కప్పుడు యిది మార్పుచెందినది. మతవిశ్వాసాలనుబట్టి వర్ణమాల నేర్పించడం 'ఓం నమశ్శివాయ సిద్ధం నమః' అనే ప్రార్థనతో ఆరంభంచేయడం సంభవించినది. దేశభాషలలో తమ మత వ్యాప్తికోసము అతి విస్తారంగా వాడిన శైవులు, జయినులు యీ ఆచారాన్ని తెచ్చిపెట్టి వుంటారు. కొంతకాలము యీ ఆచారము సాగిన మీదట యీ ప్రార్థన అక్షరమాలలో చేరిపోయినది. చదువులు నేర్పేటప్పుడు ఓ, న, మః, శి, వా, యః, సి, ధం, న, మః, అని దారీ తెన్నులేని అక్షరాలు వర్ణమాలకు మొదట చేరిపోయినవి.

అచ్చ యంత్రముల వలన మార్పు

అచ్చ యంత్రముల వ్యాప్తి పెరిగి వ్రాసిన విషయానికి వేనకువేలు ప్రతులు యేర్పడడంచేతను, కంటితోచూచి అక్షరములను పోల్చుకోవడం సాధారణం కావడంచేతను, చదువుకు సంబంధించిన విషయంలో మన అభిప్రాయములు కూడ మారవలసి వచ్చినది. ఇదివరలో యేర్పడిన అక్షరమాలను వున్నది వున్నట్టుగా అ, ఆ, ఇ, ఈ ల వరుసను వుచ్చారణ క్రమాన నేర్పడానికి ప్రయత్నించేవారు యిప్పటికి కొందరు వున్నా, సాధారణంగా ఆ మార్గం అనుసరించే పరిపాటి తప్పిపోయింది. అక్షరాలనేవి చదవడంలో కన్ను గుర్తించవలసిన సంకేతములు అనడం అంగీకృతమైనది. కంటికి సులభతమంగా గ్రాహ్యమై, మనస్సుకు శబ్దముయొక్కే ఉత్తమమైన మార్గమేది? అనే విచారాన్ని మనము యెక్కువగా చేస్తున్నాము.

కన్ను మాత్రంతో చదువు పూర్తియైపోదని మనకు తెలియును. కన్ను చూచిన దానిని మెదడు రికార్డుచేసి కంటిద్వారా వచ్చిన అనుభవాలను వాకటిగాచేసి తాను పరిశ్రమచేస్తేకాని మెదడు కంటిని వినియోగించుకోవడానికి అవకాశంలేదు. కంటికి మెదడుయొక్క సహాయము లేక పోతే కంటిచూపు యేవిషయము నందైనను నిష్ఫలము. మెదడు-అందులో ముఖ్యముగా వయోజనుని మెదడు దానికి ప్రత్యేకంగా గల శ్రద్ధనుబట్టి పరిశ్రమ చేస్తుందనడం స్పష్టం కాబట్టి అర్థములేని వట్టి శబ్దోచ్చారణములైన వేరువేరు అక్ష

రాలనే గుర్తులయెడల యే వయోజనునికిగాని బిడ్డకుగాని యెక్కువ శ్రద్ధపుట్టడం అసంభవం. అట్లా వట్టి అక్షరాలమీదే గురి నిలుపవలసివస్తే అది బరువైన అనుభవం అయిపోతుంది. వొకప్పుడు యీ బరువు కార్యక్రమం అమలులో పుండడం జరిగిందని, పిల్లలు అక్షరాలు నేర్చుకోవడం అంటే వొక పెద్దప్రయత్నంగా వుండిపోయి యిందుకుగానే వారి వయస్సులో రెండుసంవత్సరములు పట్టిపోతూవచ్చేదని మనమెరుగుదుము. మన అదృష్టవశమున ఆదినములు యిప్పుడు గడచిపోయినవి. చదువరి మనస్సును ఆకర్షించి నిలిపే విధానాలను ఆలోచిస్తున్నాం. అమలులో పెడుతున్నాం.

అక్షరాలు యెట్లు పుట్టినవని చారిత్రకంగా పరిశోధిస్తే ఆదిని ఒక్కొక్క అక్షరము ఒక్కొక్క వస్తువు బొమ్మగా వుండి మనుష్యుని మెదడును ఆకర్షించేదని తెలుస్తుంది. ఈ దినముకూడా చీనావారి అక్షరమాలలో అన్నీ బొమ్మలే. ప్రపంచములోని అన్ని భాషల అక్షరాలు అనేక విధాలైన మార్పుచెంది నూర్లు, వేలసంవత్సరాలలో నేటి స్వరూపాన్ని పొందడం సంభవించినది. క్రమక్రమంగా వాటికి వుండిన బొమ్మల ఆకారము మారిపోయి నేడు కనుపించే గుర్తుల మాత్రంగా యివి యేర్పడినవి. వ్రాత ఆరంభమై ముసద్దీల చేతిత్రిప్పుడులకు అక్షరాలు పాత్రలు కావడంతోను అనేక రకాల వ్రాత పరికరాలు వేరువేరు దేశాలలో వుపయోగంలోనికి రావడంతోను భిన్నభిన్నస్వరూపాలు అక్షరమాలకు యేర్పడిపోయినవి. వేరువేరుభాషల అక్షరమాలలను

పరిశీలిస్తే ఆయాజాతులవారు వ్రాయడానికి వుపయోగించిన గంటములు, కలాలు, భూర్జపత్రములు. తాటియాకులు, ముతకకాగితములు, తళుకుకాగితములు వగైరా అన్నిటివల్లా అక్షరము తీర్చడములో కలిగిన విచిత్రమైన మార్పులు మనం నిర్ణయింప కలుగుతున్నాం. ఈకథలిట్లున్నా నేటిదినము చదువరికి ఆకర్షణీయమైన పరిస్థితులు కల్పించి అతడు త్వరగాను, సులభముగాను చదువు నేర్చుకొనే మార్గాలే అమలులో పెడుతున్నాం.

వ్రాత

అక్షరమాలను చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్చే విధానాలు ఆలోచించడానికి ముందు కొద్దిగా వ్రాత అనే ప్రక్రియ స్వరూపాన్ని కూడా తెలుసుకోవడం అవసరం.

కన్ను, మెదడు రెండు అవయవాల కార్యచరణ మాత్రం వ్రాతకు చాలదు. అందులో మన ప్రేళ్ళుకూడా పనిచేయవలసి యుండును. చదవడము అభ్యాసమై కన్ను అక్షరములను సులభంగా గుర్తించే అలవాటుపడి వుండక పోతే, ఆ గుర్తించే శ్రమ మొదటచేసి ప్రేలితో అక్షర స్వరూపాన్ని తీర్చవలసివుంటుంది. ఇందులో మెదడు యీ రెండు కార్యాలపైన దృష్టి వుంచి పనిచేయవలసి రావడంతో, సాదాచదువు కార్యము నడపుటకంటె యిది యెక్కువ భారముతో తీర్చవలసి వుంటుంది. కాబట్టి చదవడం ధారాళంగా అలవాటయి పోయినతర్వాత వ్రాత అనే

క్రియ ఆరంభంచేస్తే సులభతరంగా సాగుతుంది. అందువలన వయోజనులకు నేర్చేటప్పుడు వయోజనులకే అని యేల ? పిల్లలకు నేర్చేటప్పుడు కూడ చదవడం, వ్రాయడం కలిపి నేర్పడం అంత అనుకూలంకాదు. మొదటనుంచీ వ్రాతదిద్ది పెట్టడం అంతకంటే కఠినతరకార్యం. వ్రాత చదువుకు తర్వాతనే అభ్యసింప తగినది. ఇట్లనడంచేత యెవరైనా ఒక వయోజనుడు చదువుతూ వుండగానే తాను వ్రాయగలననే వుత్సాహాన్ని కనుపరిస్తే అతనిని నిరుత్సాహపరచ కూడదు. తమ అనుభవాల వలన యెవరో కొందరు వయోజనులు త్వరగా వ్రాయడానికి కూడా ధోరణికలవారు కావచ్చు. ఉదాహరణ ఆలోచిద్దాం. వ్రడంగి రూపాలను కర్రమీద గీచిగాని చెక్కడం పనిచేయడు. ఆచిత్రలేఖన శక్తిచేత అతడు అక్షరాలను తీర్చడంకూడా సులువుగా నేర్చగలడు. మానవుడు తన పనికి తాను మురిసేవాడు. తనపేరు తాను వ్రాసుకొని సంఘోషించడం అతనికిసహజం. కాబట్టి వయోజనుడు విద్య నేర్చేటప్పుడు చాలాకొద్దిగా నేర్పినపిదపే తనపేరు తాను వ్రాసుకొనేట్టుగా అతనిని ప్రోద్బల పరచడం అంత కష్టమైన పనికాదు.

వ్రాత అనే క్రియకు, చదువుఅనే క్రియకు వుండే తారతమ్యాలను బట్టి వయోజనుడు చదవడం కొంత నేర్చిన తరువాత వ్రాతనేర్పించడం మేలని నిర్ణయించ వలసినదిగా వున్నది.

౧. బోధన పద్ధతులు

వయోజనులకు చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్పించడములో విషయజ్ఞులు అనేక విధానాలలోచించారు. చదువరిని ఆకర్షించి అతనికి శ్రద్ధకలిగించి చదువనూ, వ్రాయనూ నేర్పించవలయుననే కుతూహలమే యీ విధానాలను కనుగొనుటకు దోహదమైనది.

ప్రత్యేకాక్షర విధానము

ఒకప్పుడు చదువులు చెప్పడంలో ఓనమాలు అ ఆ ఇ ఈలు, క ఖ గ ఘలు, గుణింతాలు వరుసగా అక్షరం అక్షరంగా నేర్పించేవారు. కాకూ కావత్తిస్తే 'క్కా' కాకూ ఖావత్తిస్తే 'కఖా' కాకు గావత్తిస్తే 'కగా' అని చిత్రవిచిత్రంగా వల్లింపచేసేవారు. ఇందులో విశేషభాగం భాషలోకన్పించేవే కావు. పదములు కూర్చడానికి మాసాలూ యేండ్లూ పట్టేది. ఇదంతా వ్యర్థమయిన ప్రయత్నం అని బాగా గుర్తించిన తరువాత యీ విధానం వుపయోగంలో లేకుండా పోయింది.

కథా విధానము

విషయ గ్రహణకు యెంత అవకాశమిస్తే అంత ఆకర్షణ, అంత శ్రద్ధ వయోజనునికి కలుగుతుందనే విశ్వాసం చేత కథావిధానం యేర్పడింది. ఉదాహరణ ఆలోచిద్దాం.

బొంబాయిలో మరాఠీ నేర్పడానికి వుపయోగించే ప్రథమ బోధినిలో గజేంద్రమోక్షము కథతో గ్రంథము ఆరంభమౌతుంది. కమల అనే పదమును, మగర అనే పదమును, భజన అనే పదమును ప్రాతిపదికగా తీసికొని గజేంద్రమోక్షము కథ అల్లుతారు. అందులో యీ పదములు మాటిమాటికి వచ్చే రీతిగా రచన మారుస్తారు. వీటికి సంబంధించి పరిస్ఫుటంగా విషయము కనుపించేటట్లు గజేంద్రమోక్షపటము తయారు చేసి ప్రక్కన కనబరుస్తారు. ఇదేవిధంగా సావిత్రికథ, శివాజీకి అతని తల్లి కత్తి చేతికిచ్చే కథ, అక్బరు వీరబలుల కథావగైరాలు చేర్చినారు. ఈ అన్నిటిలోను హల్లుల అకార హ్రస్వము, అకార దీర్ఘములు నేర్పుతారు. తర్వాత ఈహల్లులతో ఇకార హ్రస్వము, ఇకార దీర్ఘములు చేర్చి పైరీతి పాఠాలే వాటికి తయారు చేస్తారు. ఇది కథావిధానము లోని పాఠ్యక్రిమము. ఇందులో ప్రయోజనాలు లేవనడానికి వీలులేదు. కాని అనావశ్యకమైన కాలహరణం యేర్పడుతుంది అనడం ఒకే ఆరోపణ. ముఖ్యంగా అరవంలోవలె అక్షరాలు కొద్దిగానేవుండి అచ్చగుణింతము సర్వత్రా సమంగానేవుంటే యీ పద్ధతిని అవలంబించడం వృథాపరిశ్రమ అవుతుంది. నిజమునకు లాబ్స్ అనే గ్రంథకారుడు తాను ఒక్కదినములోనే అరవంలోని అన్నిహల్లులతో అన్ని అచ్చుల కూడికలను నేర్పగలనని పటము తయారుచేసినాడు. అంతత్వరగా కాక పోయినా బహు కొద్దికాలములోనే అ ర వ అక్షరమాల గుణింతములతో కూడా ఆయన విధానాన్ని కొంత సంస్క-

రించి నేర్పగలుగుతున్నాము. ఈ కథావిధానానికి యింకొక ఆక్షేపణకూడా కలదు. చదువను నేర్చుకొనేవానికి మనము నేర్పదలచుకొన్నది యే ఆ రో, యెనిమిదో అక్షరాలే అయినా కథలో భాషలోని అన్ని శబ్దాలు చేరిరావడం చేత అయోమయత్వం కూడా కలుగవచ్చును. కొద్దిమాటల కొరకు ఇంత ద్రావిడ ప్రాణాయామంగా పాఠాలు నేర్చుకోవలయునంటే నేర్చేవాడికి అసంతృప్తి కలుగవచ్చును. అదీ గాక అనేక పర్యాయాలు ఒకే పదము రావలయుననే దీక్షతో రచన చేయడంతో అది కృత్రిమరూపం తాల్చడం కూడా సంభవిస్తుంది. ఈ విధమైన కథావిధానము మరాఠీలో కొంత విజయవంతంగా పనిచేసిందని తెలుస్తుంది. కాని యిదే విధానము హిందీలోను, మరి యితర భాషలలోను ప్రయత్నించడం సులభసాధ్యం. కాలేదని విజ్ఞులు నిర్ణయాలకు వచ్చారు. కథావిధానములో నైనా మాటల మీద దృష్టి కేంద్రీకరించి ఆరంభించకుండా తప్పదు.

పద విధానము

ప్రత్యేకము, కథ అల్లుట కంటే చదువుకొనే వయోజనునికి ఆకర్షణగా వుండే పదాలను యేర్చి కూర్చి వుపయోగించుకోవడం మంచి విధానంగా కనిపిస్తుంది. మన స్వత్వాన్ని గురించి వ్రాసేటప్పుడు మొక వుదాహరణ యిచ్చితిమి. టేకు అనే మాటను వుదహరిస్తే వడ్రింగికి యెన్ని

రకాల భావాలు పుట్టిపెరిగి విజృంభించునో వివరించితిమి. అట్లే మరియొక పదమును మరియొక రకపు మానవునికి ఆకర్షక మౌతుంది. కాని పదముకూడా పూర్ణార్థము కలది గాదు. వాక్యరూపము యేర్పడినపుడే పదానికిగాని, పదాలకుగాని పూర్ణార్థము కలిగి ఆకర్షణీయ మగునని కొందరి యభిప్రాయము. ఇదికొంత నిజమేగాని వ్యాకరణంలో కర్త, కర్మ, క్రియాత్మకంగా నిర్వహించే వాక్యము యథాతథంగా వుండనక్కర లేదు. సామాన్య మానవుని సంభాషణలో చాలమట్టుకు యేకపదాలు, అస్పష్టవాక్యాలే అర్థద్యోతకంగా వుంటున్నవి. “ఊ” అంటే యెంతో అర్థము యిమడటము కనిపిస్తుంది. “ఓహో” ‘అట్లనా’ అనేటప్పటికి ఒక ప్రపంచమే వినువానిమనస్సుకు తట్టడానికి అవకాశమున్నది. అసలు మన తెలుగు భాషలో కర్తతో అవసరం లేకుండా క్రియామాత్రంతో వాక్యాలేర్పడతాయి. యెవరినో గురించి మాట్లాడుతూ “రాడు” అని ప్రయోగిస్తే పేరు చెప్పడం గాని వాడు అని ప్రయోగించడంగాని అనావశ్యకమవు తాయి. ఇంతేకాదు, యేకాక్షర వాక్యాలును లేకపోలేదు, “ప్రా” “రా” ఇత్యాదులు వుదాహరణలు. ఈ కారణం చేత పదవిధానము, వాక్యవిధానానికంటే యెంతో విభిన్నమైనది కాదనడం స్పష్టంగా తేలుతుంది. అయితే సాధ్యమైనంతత్వరలో అసంపూర్ణార్థముగల పదమును వూతగా గొని పూర్ణార్థముగల వాక్యంలోకి వచనంలోకి మార్గం తీయడం అవసరము. నేను వయోజనవిద్య - మొదటిపుస్తకం

వ్రాయ తలపెట్టినప్పుడు నాకును మౌనసందేహము కలిగినది. పదవిధానమును అనుసరించి వ్రాయుటలో అన్ని కులాల వారికి, అన్ని అంతస్తులవారికి, అన్ని వృత్తులవారికి స్త్రీలకు, పురుషులకు అందులో మౌనముకొరకు ఆకర్షకమయ్యే పద విన్యాసము ఒక్క పుస్తకములో చేసి చూపడం సాధ్యము కాదనిపించింది. ఆలోచన చేయగా చేయగా సర్వజనులూ వాడుకొనే లోకోక్తులు, అందరికీ చెవినిబడే పాటోపద్యమో ప్రాతిపదికగాగొని అందుకనువైన పదసామగ్రితో ఆరంభించడము అనువుగాతోచినది. భాగవతములోని దశమస్కంధము నందలి “కలడందురు దీనులయెడ కలడందురు పరమయోగి గణములపాలన్” అనే పద్యము నా స్మృతివధాన ఆశ్రమించినది. అందులో పదమూడు అక్షరాలు, తేలికయైన గుణింతము వుండడంచేత పదమూడు పాఠాలలో యిది నేర్పడానికి వీలు అవుతుందని తోచి వ్రాయడ మారంభించినాను. “వానరాక వరదరాదు” మొదలైన లోకోక్తులు జ్ఞాపకమునకు వచ్చినవి. అంతటితో రెండుపాఠాలలోపదాలు మాత్రం చెప్పి రివ పాఠంలో “రారా, రామా, పాపా, రారా, రావాపాపా, అంటారంటా, కంటారంటా, వారిం వంకర, ఆట ఆడుదాము, పాట పాడుదాము, రారారామా రవికులసోమా, వీణాగానము వినుము, పిలువని పేరంటము నకు పోరాదు, కలిమిలేములు కావడికుండలు, దూరపు కొండలు నునుపు” వగైరా వాక్యాలు యీ పాఠములలో కూర్చితిని. కాని మౌనప్పుడు శృంగారపురములో రాత్రిపాఠ

శాల ఆరంభిస్తూ పెద్దలకు చదువు నేర్పించడములో అక్కడ అప్పుడు రామాలయమువద్ద జరుగుతూవుండిన భజన రాముల దేవాలయంమీద వ్రాసిపెట్టిన శ్రీరామ శ్రీకృష్ణ నామ స్మరణలు గమనించి సమయస్ఫూర్తిగా రామశబ్దముతో పాఠము ఆరంభించి 'పతితపావన రామ' అనే చరణం 3 పాతాలలో పూర్తిచేసి ముందుకు రథము సాగించితిని. అంటే వయోజనులకు విద్య నేర్పనప్పుడు పదవిధానము అనుసరించినా, మరి యేవిధానము అనుసరించినా చదువుకు నేవారి జీవితానికి అతి సన్నిహితమైన ఘట్టములను పాఠములలోనికి యిమిడ్చే ప్రయత్నము చేయవలసినది కర్తవ్యము. ఈమూల సూత్రానికి లోబడి పదవిధానంలో బోధచేసే పద్ధతిని యింకా కొంత వివరంగా ఆలోచన చేదాము.

వయోజనులకు కానిండు. పిల్లలకు కానిండు. ఒక శబ్దానికి గురిఅయిన గీతలలో చేరిన అక్షరాన్ని నేర్పవలయునంటే ఆ గుర్తును నల్లబల్లమీదనో, పలకమీదనో, కాగితంమీదనో వ్రాసిచూపించి నేర్పడానికివీలుంది. అందుచేత యే పదంలోని అక్షరాల గుర్తులనైనా వేరువేరుగా యీ రీతిగ వ్రాసి నేర్పవచ్చును. కాని యీ ప్రయత్నముచేస్తే యిది ఆకర్షణీయపద్ధతి కాకపోవచ్చును. కృత్రిమవిధానంగా పరిణమించి రెండుమూడు గుర్తులమీద వొకేసారి మనస్సు నిలపడం సాధ్యంకాక చదువరికి వేసట కలుగజేయవచ్చును. కాబట్టి పదవిధానము అనుసరించేటప్పుడు ఆ పదంలోని

మొదటి అక్షరంమీదే గురినిలిపి ఒక అక్షరం ఒక పర్యాయం నేర్పేప్రయత్నం చేయవలసి యుండును. ఇది సాధించడానికి ఆ అక్షరాన్ని ప్రత్యేకంగా రంగుసిరాతో అచ్చువేసి పటము తయారు చేసుకొనవచ్చును. ఇక దానివుచ్చారణకు. పదమును ఉచ్చరించేటప్పుడే బోధకుడు ప్రత్యేకంగా వినిపించేటట్లు వుచ్చరించి వేరు చేయవచ్చును. ఈ మాత్రము వుపాయం చాలునా? ఇంకా యెక్కువ వుపాయాలలో సౌలభ్యం సమ కూర్చ వచ్చునా? అనేది ప్రశ్న. సాధారణముగా నేటిదినము యే అక్షరపుగుర్తు నేర్పదలచుకున్నామో ఆ అక్షరముతో ఆరంభమయ్యే పదాన్ని బొమ్మవెయ్యడానికి వీలైనదిగా చూచుకొని ఆ బొమ్మవేసి దానిప్రక్కన పదమును జోడించి అక్షరమును ప్రత్యేకరంగులో తీర్చి తయారు చేయడం జరుగుతున్నది. ఇక్కడకూడా వొక్కొక్కప్పుడు చిన్ని కష్టాలు యెదుర్కొంటాయి. కొన్ని భాషలలో ఒకే బొమ్మ వేస్తే దానిని వర్ణించడములో సమానార్థముగల పదాలు రెండు మూడు వుండడం సంభవిస్తున్నది. మనము తలపెట్టిన పదముగాక చదువరి యింకొక పదాన్ని వాడితే మన కార్యం అంతాచెడుతుంది. ఈ స్థితినుండి తప్పకోడానికి ఒకటే మార్గమున్నది. బోధకుడు బొమ్మను చూపించి మొదట తానే పదాన్ని వుచ్చరించి చెప్పవలయును. మరి రెండవ కష్టము యేమంటే చాల తక్కువ అక్షరాలు యేర్పరచు కొన్న అరవమువంటి భాషలోకూడా అచ్చులు, హల్లులు, అచ్చుల హల్లుల గుణింతము, హల్లుల హల్లుల గుణింతము అన్నీ కలసి వుచ్చారణకు బాహుళ్యమేర్పడును. ప్రతి అక్షర

పుచ్చారణకు బొమ్మ తయారుచేసి పటాలువేసి పుస్తకాలు తయారు చేయవలయునంటే సాధ్యపడదు. కాబట్టి కొంత దూరము యీ బొమ్మలవిధానం అనుసరించిన తర్వాత కార్యక్రమం సాదాగా నడపడం ఆచారంగా జరుగుతూవుంది. ఇప్పుడు వయోజనుల విద్యకై పుపయోగంలోవుండే పదవిధానములోని పటాలలో లాబ్ పటాలనేవి మొదట ప్రచారము లోనికి వచ్చినవి.

లాబ్ అక్షరాభ్యాస పటము

ఫిలిప్పైను దీవులలోను ఇతర ప్రాంతములలోను ప్రజలను నూటికి నూర్గరను అక్షరాస్యులను చేయవలయు నను పుద్దేశముతో గొప్పకృషిచేసి తన్నూలముగా ప్రపంచమంతటను ప్రఖ్యాతిపొందిన డాక్టరు లాబ్ అనునతడు తన విధానము భారతభూమికిగూడ పనికి రాగలదని తలంచి యిచటికి వచ్చి కొన్ని భాషలలో వొక అక్షరాభ్యాస పటమును, దాని వివరణముగా చిన్న పాత్రమును సిద్ధముచేయించి ప్రకటించినాడు. అట్టి భాషలలో తెలుగుకూడ వొకటి. మన దేశము నందు తెలుగులోనేగాక అరవము మున్నగాగల యితర భాషలలోను పాదిరీలు-వారినే మిషనరీ లందుము-తమ మతములో చేరు బీదసాదలకు అధమము బైబిలు చదువునైనను అభ్యాసము చేయించ వలెనని చాల కాలముగా శ్రమపడుచు వచ్చినారు. లాబ్ కు చాల ముందునుండియే బడిపిల్లలకు పుస్తకాలు తయారుచేసినట్లే పెద్దల అక్షరాభ్యాస పుస్తకాలు మిషనరీల పరంగా తయారయినవి కలవు. సుందరంగారి పుస్తకము

కాలు†, దేవరాజ్ గారివి*, హైదరాబాదువిర్యి యీ గణానికి చెందినవి. ఈయన్నిటికిని అధిష్ఠానపోషకులు సి.యల్.యస్. సంఘమువారు. లాబక్ యిక్కడికి వచ్చినప్పుడు వారికి స్నేహము కుదిరినదికూడ సి. యల్. యస్. వారితోనే. వారే లాబక్ అక్షరాభ్యాస పటమును ప్రకటించినారు. కాబట్టి మిషనరీ ప్రచారకులు, ప్రభుత్వ ప్రచారకులు, బొమ్మలు సంగీతముల సహాయ సంపత్తి కారణంగా యితరులుకూడ, విరివిగా వుపయోగించే పటము లాబక్ పటమయినది. మదరాసు కార్పొరేషనులో వయోజన విద్యా కేంద్రములేర్పరచి అచ్చట బోధనకు కుదిరిన పంతుళ్ళకు శిక్షణ యిచ్చునప్పుడు నే నీ లాబక్ పటమును వినియోగించి చదువు చెప్పుట సంభవించినది. అందుచేత యిందులోగల గుణములు లోపములు పరిశీలించి యితర ప్రయత్నములతో, ముఖ్యముగా యిటీవలనే నే చేసిన ప్రయత్నములతో, తారతమ్యము లెంచుకొనుట సాధ్యమయినది. లాబక్ విధానమునందు (1) బొమ్మ (2) అక్షరము (3) పదము (4) పాట యివి ఆధారములు. మొదట 'ప'నేర్పడలచినాడు. దానికి పండియను బొమ్మనుచూపి పల్కించును. ఆ పదములో మొదటి యక్షరమేమి యని యడుగును. 'ప' అను జవాబుతీసుకొని 'పండి' లో 'ప' ను చూపును. 'ప'

† కె. జె. జి. సుందరం - పెద్దల వాచకము. మొదటిదశ
డిట్ రెండవదశ

* బి. ఇ. దేవరాజు, ఎం. ఏ., ఎల్. టి. - సంద్యాల మొదటివాచకము
సంద్యాల రెండవవాచకము

‡ హైదరాబాదు పెద్దల వాచకపుస్తకము 1, 2, 3 భాగములు

మాత్రము నల్లసిరాలో అచ్చయి యుండును. తక్కుంగలది యెర్రసిరా. పిదప బొమ్మ పాము వుండును. దానిని పల్కించి 'పా' స్వరూపమును చూపును. ఆకార సూచకమగు '౧' ను యిందు ఆకుపచ్చరంగులో అచ్చవేసి యుండును. యీ వి ధ ము గా పి, పీ, పు, పూ, పె, పే, పై, పో, పో, పాలు మొదటి వరుసనే నేర్పవలె ననుట వుద్దేశము. కాని లాబ్స్ పటములో హ్రస్వ దీర్ఘము లన్నిటిని పల్కించుటకు తగిన రంగు బొమ్మ లేయలేదు. పిల్లి, పూవు, పెట్టె, పొలములను మాత్రమిచ్చినారు. నేర్పునప్పుడు లోటుపడిన అక్షరాలకు బొమ్మలు సిద్ధము చేసుకొని చూపుడని మేము బోధించితిమి. లాబ్స్ పటములో నేర్పనెంచిన రెండవ యక్షరము 'క'. దీనికి 'కప్ప' బొమ్మమాత్రము వేసినారు. 'కా' మొదలు 'కా' వరకు గల గుణింతములకు బొమ్మలు లేవు అట్లే వారి చ్చిన యక్షరము లన్నింటికిని సంభవించినది. దీనికి కారణ మున్నది. 'ప' కు గుణింతములు నేర్పునప్పుడు బొమ్మలతో గుణింతాల స్వరూపాలు చూపించితిమి. కాబట్టి మొదటిఅత్వ మాత్రానికి బొమ్మతో ఆరంభించి శ్రద్ధకుదిరితే తరువాతివి పైవరుసలో వలెనే యని చూపించవచ్చును. అంతేకాదు. మొదటి యక్షరము "ప" ను నేర్పునప్పుడే దీర్ఘాలన్నిటిని 'పా, పీ, పూ, పే, పో, యని అందరు పాడండి, అని పూర్ణ కంఠ మున పాడింతురు. అదేవిధముగ ప్రత్యక్షర అభ్యాసమప్పు డును పాడింతురు. పలుమారీ పాటరావడముచేత సామ్యము స్ఫురించుచునే యుండును గావున బొమ్మల సాయము అప్రాధాన్య మనినను అనవచ్చును. మరి పాట పోడాటు

హ్రస్వపు గుణింతాలకు కుదురుటలేదు. 'ఉ' త్వము 'ప' కిచ్చునపుడు యితర వర్ణము ల కిచ్చునప్పుడు భేదిల్లును. అదియు వేరుగా చెప్పితీరవలెను. అరవమున అక్షరములు తక్కువ కాబట్టి వొక్క పటములోనికి అన్ని అక్షరములు అన్ని గుణింతములు యిముడ్చగల్గినారు. ఆభాషలో సంయుక్తాక్షరము లేర్పరచుటకు వొక్కటే నూత్రము. హల్లుకు పైన చుక్కపెట్టి చేరవలసిన ముందు హల్లుతోకూర్చి వరుసను వ్రాయుటదప్ప వేరుపద్ధతిలేదు. తెలుగున యిట్టివిధానము కుదురదు. యీక్రింది వత్తులును

క, గ, ల, ఁ, ఏ, ఐ, ఓ, ం

ద్రుతము, పూర్ణానుస్వారము మనకు ప్రత్యేకములు. పూర్ణానుస్వారమునకు లాబ్ పటములో తావున్నది. కాని దానిని ప్రత్యేకముగా నేర్పునుద్దేశము తత్కర్తకున్నట్లు కానరాదు. యితరవత్తుల కాస్కారమేలేదు. యితరవత్తులమాట యట్లుండ గ, హ, శ వర్ణములమాటయే యెత్తుకొనలేదు. మరి వొత్తక్షరముల మాటకేపోలేదు. ఇవన్నియు పోగా మొదట వొకయక్షరమే అన్నిఅచ్చగుణింతాలతో నేర్పిన పిదప ఆ యక్షరము మనసులో నిలచుట కభ్యాసములిచ్చిరాయనిన అదియు కానరాదు. యీ పటముతో చేరి ప్రకటించిన చిన్నపొత్తములో యిదే 'పా' నే నేర్చెదను. ఇదే 'పీ' నే నేర్చెదను అనురీతి పునరుక్తితప్ప అభ్యాసములు లేవు. కారణము విదితము. అధమపక్షము రెండక్షరములు వాటి అకార దీర్ఘరూపము, లేదా పూర్ణానుస్వారమును నేర్పనిది స్వల్ప

ముగా నైనా పదములయభ్యాస మేర్పరచుట సాధ్యముగాదు. మేము బోధించుటయందు రెండక్షరములయినపిదప అభ్యాస పదములు వ్రాయించి నేర్పితిమి.

ఇదిగాక అరవములో సులభంగా పటము కుదిరినది గదా యనుకొని దానిని ముందిడుకొని పూర్తిగ విమర్శించక లాబక్ తెలుగు అక్షరపటము సిద్ధపరచిరని నాకుతోచినది.

లాబక్ పటములోని గుణములు రంగుల పటములు వేయడము, సరళాక్షరములకు ప్రాధాన్యమియడము, అచ్చు గుణింతాలను ప్రత్యేకించి వేరు రంగులలో నిరూపించడము, దీర్ఘాలను వినియోగించి పాటరూపకంగా చెవిని దూర్చడము అనునవి. వీనిని వినియోగించుకొని యీ పటమును సంస్కరించి పెంచడానికి, అభ్యాసపదాలకు వేరేపుస్తకం సిద్ధపరచడానికి, వాక పటములోనే మహాప్రాణాక్షరములు, ప్రత్యేక వత్తులు, హల్ మాత్రమునకుగల సంజ్ఞతోగూడ నేర్పడానికి వీలున్నది. ఇందులోని అక్షరముల వరుసను ప, క, న, ద, డ, బ, త, య, ర, మ, చ, ప, ల, గ, ట, స, జ, అలనుండి ప, ర, మ, వ, ల, ద, న, త, క, డ, చ, ప, య, బ, గ, ట, జ, శ, హ, ణ, శ, ల క్రింద మార్చితే నా “వయోజన విద్య - మొదటిపుస్తకం” అభ్యాస పుస్తకముగ చక్కగ పనికివచ్చును. అందుచేత నేను నా బుద్ధికి తోచినరీతిని అన్ని సంస్కరణలు చేర్చి నా మొదటి పుస్తకమునకు సరిపోయే పటము ప్రకటించితిని.

వొకే హల్లుకు వరుసగా అన్ని అచ్చగుణింతాలు వొకే పర్యాయము నేర్చే ప్రయత్నము చేయడము ప్రయోజన కరము కాదు. మారుతూవుండే 12-13 గుర్తులు వొక్క వరుసన జ్ఞాపక ముంచుకొనడము కష్టసాధ్యము. రెండు మూడక్షరాలు నేర్చి వాటికి ఒక్క అచ్చగుణింతమును అభ్యాసపరిచితే ఆ గుణింతపు గుర్తు సులభముగా మనస్సులో నిలుస్తుంది.

పా

రా

మా

వా

అనే వరుసపైనుంచీ క్రిందికి చదువడముచేత - అందు లోనూ 'ఆ' దీర్ఘగుర్తు వేరే రంగులో వేసివున్నప్పుడు - గుర్తింపు చాల సులభమవుతుంది. ఈ మార్గమునే నేను నా మొదటి పుస్తకములో అనుసరించినాను.

పై వివరణలో చూపించిన లోపములు లాబ్స్ చేసిన ప్రయత్నాన్ని తప్పు పట్టుటకు చూపినవికావు. బొమ్మల విధానము మొదటినుండి తుదివరకు అవలంబించడానికి వీలుందనీ, వయోజన విద్యాబోధకుడు అనేక పరిమిత పరిస్థితులలో పనిచేయవలసి వుందని చూపించుటకే. లాబ్స్ పటంలోను, మరికొన్ని యితర పటాలలోను బొమ్మలకు రంగులు కూడా వేయటంకలదు. ఇది ప్రయోజన కరమే.

రంగులు కంటికి యింపుగా తీరిస్తే హృదయానికి ఆహ్లాదము కల్గిస్తాయి. సారాంశము యేమిటంటే ప్రయోజనవిద్యాబోధ కుడు తన పుత్రాహాన్ని అనుకూలాలనుబట్టి పదములు నేర్పడానికీ, కథలునేర్పడానికీ, సంభవాలు వర్ణించడానికీ, యితర విషయాలను బోధించడానికీ పటాలు, బొమ్మలు, యెంత వరకు సేకరించగలడో అంతవరకూ సేకరించుకొనడం అవసరం. యిదివరలో చెప్పినట్లుగా యే పాఠ్యపుస్తకంమీదో పూర్ణంగా ఆధారపడకుండా, సమయస్ఫూర్తికలిగి తాము నేర్చే పరిస్థితిలో రసవత్తరమైన పదాలమీదే ఆధారపడడం మంచిది. బెస్తవాడి యెదుట ఆవుబొమ్మ, ఆవు అనే పదము పెట్టితే అతనిని ఆకర్షించుటకు రాదు. పడవ, వోడ, గాలము, చేప యివి అతనికి సన్నిహితములు. అట్లే నేతగాని యెదుట సుత్తి, సమ్మెటలుపెట్టి ప్రయోజనము లేదు. కదురు, నూలు, మగ్గము యిట్టివి యెక్కువ ప్రయోజన కరములు. యీ దృష్టితో చూస్తే తెలుగు నేర్చుకోవలసిన కమ్మరి, కుమ్మరి, వడంగి, నేతకాడు, వ్యవసాయదారుడు, మేదరి, చగ్గకారుడు, బెస్త, పుప్పరివగైరా అందరూ నిత్యజీవితంలో పుపయోగించే పదాలతో బోధకుడు పరిచయము కలుగజేసుకొంటే కాని వ్యవహారము బాగా సాగదు. యిప్పుడు ప్రచారములో వుండే

నిఘంటువులలో యీ విధమైన పదజాలముగాని, యీ వృత్తుల వారి జాతీయములుగాని కానరావు.

అక్షరస్వరూపాన్ని మాత్రమే ఆధారముచేసి చదువులు నేర్పేవిధానము అరవములో ప్రయత్నించినారు. కాని అది యిప్పుడు అమలులో లేదు. తెలుగు అక్షరాలు నిండుసున్న, - పెద్దది, చిన్నది-అరసున్నలతో ఏర్పడును. దానిసూచన నామొదటి పుస్తకము మొదటిపాఠములో చూపడమే కాక వొక్కొక్క అక్షరము నేర్పేటప్పుడు కూడా సూచించినాను. కాని వాకస్వరూప ధోరణిలో నడిచే అక్షరాలు అన్నీగాని కొన్నిగాని మనయిష్టముచొప్పున తీసుకొని చదువు లారంభించడం ప్రయోజన కరంకాదు. తెలుగులో ఎక్కువగా వాడే లలిత పదాలు, సరళంగా కూర్చడానికి వచ్చేవాక్యాలు చదువులకు ఆధారం కావలసియున్నవి. కావున తెలుగు బాసను మాట్లాడే జానపదుల గొంతులో పలికే శబ్దాలను పరిశోధించి తరుచువచ్చేక్రమ మిదియని నిర్ణయించుకొన్న ప, ర, మ, వ, ల వగైరా వరుసను తప్పించితే మన వుద్దేశానికే భంగం కలుగుతుంది. కాబట్టి చదువునేర్పడం ఆరంభించేటప్పుడు అక్షర స్వరూప సామ్యాన్నే ఆధారం చేయరాదు. చదవడం కొంత సాగి వ్రాతనేర్పేటప్పుడు ఈస్వరూప సామ్యాన్ని పరిచయం చేయడం కొంత సహకారికావచ్చును. స్వరూప సామ్యము తెలిపే పట్టిక యీ ప్రక్కపుటలో యివ్వడ మయినది

○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
ఈ	ఎ	ప	అ	గ	ఉ	చ	ధ	ఇ	న
ర	వి	ఫ	ఆ		ఊ	ఛ	ద	భా	క
త	బ	మ	ల		ఓ	జ	ధ	ణ	
య	ఋ	శ			ఓ	ట	బ		
య	ఘ	ష			ఔ	డ	భ		
	త	హ			జ	ఢ			

గుణింతాల గుర్తులు, తెలుగు అంకెలు కూడా సున్న
రూపముతో సాధించవచ్చును.

బడికిపోయి చదువుకునే పిల్లలకోసరము మననాళ్ళు
తయారుచేసే మొదటి పుస్తకాలు చాలవరకు వాళ్లు
ముందుకు పండితులు కావలెననే చూపుతో వ్రాయడం
జరుగుతున్నది. దాని మేలుకీళ్ళు లోపాలోపాలిచ్చట తర్కిం
చడ మక్కరలేదు. బడిలో చదువక, చదివినా చదువబ్బక,
వ్రాళ్ళుకూడ చేయడానికి రాక, తమ బందుగులకు జాబై నా
వ్రాయలేక, లోకపు సంగతులు చదువుకోటానికి వీలులేక
చిక్కులు పడేవారు పెద్దలైనా తెలుగు లిపి నేర్చుకొని లోక
ములో తలయెత్తుకొని తిరుగునట్లు తయారుచేయడమే వయో
జనవిద్య యుద్దేశము. కాలక్రమాన నిది బడిపిల్లలకుకూడా
పనికివస్తుందని నాకు నమ్మికే. కాని యిది కాలక్రమాన
జరుగ వలసినది కాబట్టి దాని ప్రశంస యెక్కువ పనిలేదు.

బడిపిల్లల కొరకు తయారుచేసిన పుస్తకాలుమాత్రం పెద్దల చదువుకు పనికిరావని హెచ్చరిక చేయడం తప్పదు.

తెలుగు చదువు

తెలుగు వ్రాత చాలా సులువు. నిండుసున్నతోను, దానిని తెగగొట్టి యరసున్న చేయడముతోను, వీటిని చిన్న విగా పెద్దవిగా వొకటొకటిగా వొకటికి రెండుగా చేర్చడముతోను, బోర్ల వేయడము వెలికిల వేయడము కుడికి నిలపడము యెడమకు నిలపడము మొదలైన పనులు చేయడముతోను, అడ్డగీత నిలుపుగీత వాలుగీతలను అచ్చటచ్చట వాడడముతోను, మనయక్షరాలన్నీ గుణింతాలతోనూ, వత్తులతోనూ, అంకెలతోనూ తీర్చవచ్చును. వంపులనుబట్టి వీటినన్నిటినీ వర్గాలుగా యేర్పరచుకొంటే పెద్దవాళ్ళకు చాలత్వరగా వీటి మీద గురి నిలవగలదు. క్రొత్తయక్షరము నేర్చునప్పుడు యే వంపులు యెట్లు చేరినవో విద్యార్థిచేత చెప్పించితే బాగా జ్ఞాపకముండును. నా మొదటిపుస్తకమున యీ వివరాలకు వుదాహరణములు చూడనగును.

రెండవసంగతి. తెలుగు వ్రాయడమూ చదవడమూ మొదలు పెట్టడానికి గంపెడక్షరాలు రావలె ననుకోవడము తప్పే. పదమూడు అక్షరాలు, కొన్ని గుణింతములు నేర్చిన యెడల భాగవతములోని “కల డందురు దీనులయెడ” ననే పద్యాన్ని వ్రాయనగును. అక్షరాలన్నీ రావలసినమాట నిజమే కాని కొంతదూరము పని సాగిపోయి చదువులో రుచి పుట్టడానికి తెలుగులో కొన్ని యక్షరాలే చాల యవసరము.

తెలుగు తేటయనే మాట లోకమున మ్రోగి పోయింది. సాదా వ్యవహారమున ఖ, ఛ, త, థ, ఫ, ఘ, ఝ, ఞ, భ (వీనిని మహా ప్రాణములందురు) జ, ఇలు మనము ప్రయోగించుట అరుదు. క, గ, చ, జ, ట, డ, ణ, త, ద, న, ప, బ, మ, య, ర, ల, శ, వ, స హాలు మన దినసరి కతను నడుపగలవు. కాబట్టి వీటిని మొదట పరిచయముచేసి, తరువాత యెక్కడోగాని రాని కటువు అక్షరములు నేర్పవచ్చును.

ఉరుదూ సంపర్కము యింగ్లీషు సంపర్కములచేత మన లిపిలోని మహాప్రాణాలకు కొంతవిస్తార ప్రయోజనము కలుగుచున్నది. ఇంగ్లీషు, అదే రోమన్ లిపి 'ఎఫ్' కును, పుర్దులిపి 'ఫె' కును మనము 'ఫ' వాడడ మారంభించినాము. పుర్దులోని 'ఖాఫ్' స్థానమున 'ఖ' వాడుచున్నాము. 'థ' కును రోమన్ లిపిలోని 'టీ హెచ్' సంయోగోచ్ఛారణ వుండడము చేత కొంత దీని వ్యాప్తియు పెరుగవలసి యుండినది. కాని తెలుగులోనే దీనిని కడుపులో చుక్కలేని 'థ' మ్రింగిపోతున్నది. ఆకారములోను, పలుకులోను రెంటును సన్నిహితత్వముండడముచేత థకారమునకిక 'థ' యే నిలుచునేమో ?

'ఝ' సాధారణముగా తెలుగునరాదు. కావున దీనిని తుదకు త్రోయుట మంచిది.

మరియొక చిత్రమైన సంయుక్తాక్షర మున్నది. అది జ్ఞ. ఈశబ్దము వచ్చుటకు పూర్ణానుస్వార ముప్రయోగించుట కవకాశము లేదు. కాని ఈ 'జ్ఞ' తెలి వి కి సంబంధించిన

అర్థముగల పదములలోతప్ప మరి యెక్కడను వున్నట్లు కాన రాదు. అందుత దీనిని తుది పాఠాలలో చేర్చడ ముత్తమము.

విసర్గ 'ః' కొన్ని సాంస్కృతిక పదముల మధ్యన వచ్చును. యిది లేకున్నను దీనిస్థానమున 'హ' కారముపయోగించినను పని జరుగును. నిజమునకు కన్నడములో హకార (ఁ) మిది. దీనిని నిలువబెట్టి విసర్గచేసిరేమో యన్నించును. కాని యిప్పటిఅచ్చులోను వ్రాతలోను 'ః' తప్పదు. కాబట్టి దీని స్వరూపము తుదిపాఠాలలో చేర్చవలెను.

తెలుగువ్రాతలో బండి 'ఁ' తరచు వ్రాయుటకలదు. ఇది యెచ్చట వ్రాయతగును? యెచ్చట వ్రాయరాదు? అనే సంగతిలో పండితులే తర్కవితర్కాలు పడుచున్నారు. జాబితాలు తయారు చేసుకొంటున్నారు. కాబట్టి ఆరంభకులకు, అందులో వ్యవహారానికి అక్షరాలు నేర్చే వారికి దీనిని బోధించ పనిలేదు. కాని అచ్చుపుస్తకాలు చదువునప్పు డిది యెదురు పడడం తప్పదు. కావున దీని స్వరూపము పరిచయ పరచడ మావశ్యకము. కడపటి పాఠాలలో దీనిని నేర్పవచ్చును.

తెలుగులిపిలోని మరియొక గుర్తు అరసున్న. అరసున్నను కుడిమొగముచేసి యుంచిననే మనలిపిలో అరసున్న యందుము. యిదియెచ్చటెచ్చట నిలువవలెననే విషయములో పండితులలో తర్కవితర్కాలున్నవి. బండి 'ఁ' విషయములో నైనా కొంచెము బలువుగా పలకడమనే వుగయోగముంటే వుండవచ్చుగాని యీ అరసున్న వట్టిమూగ. మన అచ్చు

పుస్తకాలలో ఇది తప్పదు. దీనిని చూచి చదువరి యిది యేమోయని బెంగపెట్టుకొకుండా వుండడం కొరకు యిది కని పిస్తుందనీ, కాని సాదాపనులకు యిది లేనట్లే వ్యవహరించుకో వచ్చుననీ తెల్పుడ మవసరము. ఈ విషయముకూడా కడపటి పాఠాలలో చేర్చడము మంచిది.

తెలుగు వత్తుల విషయమిక్కడ వొకమాట చెప్ప దగును, వట్రసుడి, కావత్తు, తావత్తు, నావత్తు, క్యావడి, క్రావడి, లావత్తు, వావత్తు వీటికి ప్రత్యేకము గుర్తులున్నవి. అవి క్రమముగా నేర్పదగును. తక్కిన వత్తులన్నిటికీ అక్షరపు తలకట్టు తీసివేసి మిగిలిని రూపాన్ని ముందటి యక్షరము క్రింద వుంచడము తప్ప చేయవలసినది లేదు. అందులోని కొన్ని స్వల్పమగు మార్పులుటావత్తిచ్చేటప్పుడు 'ట' మీది నిలువుగీత పెట్టవద్దనీ, పావత్తు వుత్త్వముతో రావలసి వచ్చి నప్పుడు ముందక్షరానికి వుత్త్వము పెట్టక వత్తుప్రక్కన వుత్త్వముంచమనీ అప్పటికప్పుడు నేర్పవచ్చును.

జ, మ, ఇ, ణ, న అనే అన్ని యనుస్వారముల తావు లోను పూర్ణానుస్వారము వాడుకలో వుంది. యిది తెలుగు పొందిన వరప్రసాదము. దీని బోధకు తగిన యేర్పాటు మొదట పాఠాలలోనే చేర్చుకోవలెను.

వ్యవహారములో మనకు యింగ్లీషుఅంకెలు అలవా టయిపోయినవి. కాన వానిని గూడ తెలుగు అంకెలతో పాటు యీ పాఠములలోనే పరిచయము చేయించడము అవ సరము. అంతేకాకుండా పెద్దలైన గ్రామీణులు కొంతవరకు

లెక్కపద్దు వ్రాసుకోడమూ తెలిసియుండవలసినదే. కాని ఆపనియంతయు మొదటనే తీర్చడానికి రాదు. వ్రాయనూ చదువనూ నేర్చిన తరువాత రెండవవర్గములో విజ్ఞానవిషయములూ, లెక్కలు వగైరాలు సిద్ధపరచి యివ్వనగును.

పదములు నేర్పునప్పుడు వొక్కొక్కపదమును ఆధారము చేసికొని అనేక విషయములను బోధించుటకు వీలుండును. కాబట్టి బోధకుడు పాఠము మొదలు పెట్టుటకు ముందు తాను పరిశ్రమ చేసి యుండిననే గొప్ప సంగతులు చెప్పవచ్చును. గ్లోబాకటి, మనదేశ పటముకటి, తరగతిలో సిద్ధముచేసియుంచుకొనవలయును. విజ్ఞానమునకు సంబంధించిన యెన్ని పటములు, బొమ్మలు సమకూర్చనగునో, వానిని (పత్రికలోనుంచి కత్తిరింపులైననుసరే) అట్టల కంటించి విద్యాలయావరణలో చేర్చియుంచుట మేలు.

పదముల నేర్పుట - పుదాహరణలు

చూడుడు. 'మల' యను పదమున్నదనుకొనుడు. దీనికి కొండయని అర్థము. నల్లమలలని, యెర్రమలలనీ, ఆనై మలలని మనరాష్ట్రమున వున్నవి. ఏడుకొండలవాడా అని వెంకటేశ్వరు నందుము. అరవములో యేడుకొండలను ఏళుమలై అందురు.

పటముమీద మలల నెట్లు చూపుదురను సంగతి చెప్పి యీ మలలను జూపి వీనివిషయము కొంత చెప్పవచ్చును.

1 తిరుపతికొండల బొమ్మలు, నల్లమలలలోని మహానంది,
శ్రీశైలము, అహోబిలము బొమ్మలు దగ్గరున్నయెడల
చూపవచ్చును.

‘అల’ అను పదము వున్నది. సముద్రపటమున్న
యెడల అందులోని అలలను కనుబరచవచ్చును. విజ్ఞానశాస్త్ర
ప్రకారము అల తెల్లు పుట్టునో చెప్పి చంద్రసూర్యుల ఆకర్షణ
అమావాస్యనా డొకేనైపున నుండుటచే అలలు పెరుగుట
యెల్లు సంభవించునో వివరింపవచ్చును. ‘మర’ అను పదము
వున్నది. యీ దినము పిండిమరలు లేనిచోట్లే అరుదు కాబట్టి
పిండిమర వుదాహరణం సులభంగా చూపవచ్చును. ఆమరలో
పిండి విసరడము యెల్లు జరుగుతుందో చెప్పవచ్చును. ఎలె
క్ట్రిక్ శక్తి బిసపెట్టినపుడుగాని చక్రాలు తిరుగవు. అందులో
పని జరుగడానికి శక్తి యెన్నివిధాల దానిని సమకూర్చు
వచ్చునో చెప్పనూ వచ్చును.

ఇట్లాటి విషయాలు పదమును చూపించి పాఠమును
ఆరంభించకముందే యిష్టాగోష్ఠిగా, తమాషాగా కబుర్లు చెప్పి
నట్లుగ చెప్పి పదమును యెదుటబెట్టితే యింకాయెక్కువ ఆకర్ష
వంతంగా వుంటుంది.

గమనించదగిన వుచ్చారణలు

మనభాషలోని కొన్నిలిపుల వుచ్చారణ పిన్నలు
పెద్దలుకూడా అనేక ప్రాంతములలో చాల విపరీతముగా
చేయుటకలదు. దంత్యతాలవ్య చ, జలు మొదట గమనింప

దగును. పిదప స, శ, ష లెచ్చటెచ్చట పల్కనగునో జాగ్రత్తగా నేర్పవలెను. లేనిచోట వత్తిపల్కడము - భేదమును బేధము, చేయడము వగైరా - మాన్పించదగును. “నీవష నన్నష శతవృద్ధన్నావష” అని ‘ట’ ఉండవలసినచోట్ల వైదికులు ‘ష’ పల్కుదురు. ఇట్టివి తగదని బోధించవలెను.

రెండు నెలలలో

నలుబది లేదా నలుబది యయిదు దినముల అభ్యాసముతో, అంటే సెలవులు వగైరాలతో చేర్చి రెండు నెలలలో వ్రాయనూ చదువనూ నేర్పవచ్చును. ఇదేదారి, పేరేలేదని గడుసుదనము చేయడము నామతముగాదు. నేనూ వొకదారి తీసినాను. ఇది బాగా పనికివచ్చునని నానమ్మకము. పదుగురిదే మాట యాడితే పరిపాటి యవుతుందనేది నాయాశ.

౯. అక్షరాస్యత సాధించుటకు పరికరాలు

చదువులు నేర్పించడానికి కొన్ని పరికరాలు వుంటేనే కాని కార్యసాధన చేయుటకు వీలుకాదు. ఆ పరికరాల వివరాలు కొంతకు కొంత యీ క్రింద తెలియపరచుచున్నాను. ఆయా స్థానిక పరిస్థితులను బట్టి ప్రత్యామ్నాయ పరికరాలను సమ కూర్చుకోవచ్చును.

నల్లబల్ల, సీమసున్నము

ప్రతి వయోజన విద్యార్థి కేంద్రంలోను రెండు నల్లబల్లలుండడం అవసరం. యిందులో వొకటి తరగతుల పాఠాలు చెప్పేదానికి వుపయోగించుకొనవచ్చును. రెండవది గోడవార్తాపత్రికను వ్రాయడానికి వుపయోగించుకొన వచ్చును. గోడమీద స్థలముచేసి సిమెంటుతోనో యితరత్రానో నల్ల పూతపూసి గోడవార్తాపత్రికను యేర్పాటు చేసుకొనేపక్షానికి రెండవ నల్లబల్ల అనవసరము. మొదటి నల్లబల్లనందర్భములో కూడా తరగతి స్థలములోనే యిట్టి యేర్పాటు చేయగలిగితే నల్లబల్లకు బదులుగా వినియోగించవచ్చును. కాని వొక్కనల్ల బల్ల వుండడం అనేక కార్యాలకు వుపయోగం. వొకస్థలా న్నుంచి వొక స్థలానికిమార్చి కేంద్రానికి బయటకూడా పెట్టి ప్రకటనలు, కార్యక్రమాలు ప్రజలకు తెలియజేయడానికి యిది బాగా వుపకరించును.

సీమసున్నము తెల్లది కొంత యెక్కువగాను, రంగుగలవి కొంత తక్కువగాను సేకరించి పెట్టుకొనవలెను. వీలైన చోట్ల తెల్లసున్నంపెట్టె వొకటి, రంగులసున్నం పెట్టె వొకటి వుంచు కోవడంమేలు. వార్తలను కంటికింపుగా రంగులు మార్చివ్రాసే దానికి రంగుల సీమసున్నము వుపయోగపడుతుంది. యేకారణము చేతనైన రంగుల ఛాప్ట చేతలేకపోతే రంగుసున్నపు కోపులతోకూడా పటములో చిత్రించే మాదిరిగానే అక్షరాలు, బొమ్మలు చిత్రించి కార్యక్రమము నడిపించుకొనవచ్చును.

బాగా వెలిగే దీపము

ప్రతి వయోజన కేంద్రములోను బాగా వెలిగేదీపము నకుయేర్పాట్లు చేసుకోవడం అవసరం. సాధ్యమైతే పెట్రో మాక్సులైటు సంపాదించుకొనుట మేలు. ఇది యెల్లప్పుడు సులభముకాదు. మంచిలాంతర్లు రెండుసంపాదించుకొంటే పెట్రో మాక్సుకు బదులుగా వినియోగించుకొనవచ్చును. చదువు కోడానికి వచ్చే పెద్దలలోనే తప్పకుండా తమ లాంతర్లు తెచ్చు కొనేవారు దొరికితే యెన్ని లాంతర్లు వచ్చినా సంతోషించ వలసినదే.

అక్షరాభ్యాస పటములు

ఉపాధ్యాయుడు వయోజనులకు చిత్రములతో కూడిన పదముల సహాయమున అక్షరములను నేర్పుటకు ప్రత్యేకంగా యేర్పాటైనఛాప్టను, అంటే అక్షరాభ్యాస పటమును వినియో

గింపవలసి వుండును. దానిద్వారా నేర్పిన అక్షరాలను, గుణింతాలను అభ్యాస పరచడానికి అప్పటికప్పుడు తయారు చేసుకొనిన పదములు, వాక్యముల పటములు అవసరము. ఇవి బోధనాభ్యాస కాలమునందే శిక్షణకేంద్రములో వుపాధ్యాయునిచేత సిద్ధము చేయించుట కలదు. అట్లు సిద్ధమైన వాటినిగాని, తాను స్వయముగా సిద్ధము చేసుకొన్న వాటినిగాని ఆరంభము నుంచి మెట్టు మెట్టుగా తయారుచేసి, సాధ్యమైతే అట్టలమీద అతికించి వరుసగా గోడలమీద వ్రేలాడగట్టి ప్రదర్శిస్తే వొకరికి మరియొకరు విద్యచెప్పే పద్ధతి అమలులో పెట్టేటప్పుడున్న యితరత్రానూ చాలా మంచి వుపయోగముండును.

భూగోళ పటములు

వయోజన కేంద్రములో లోకానికి సంబంధించిన సర్వవిషయాలూ వార్తలు, కథలు వగైరా రూపాలలో బోధించడము తప్పదు. కాబట్టి లోకాన్ని గుర్తుకు తెచ్చే భూగోళ పటాలు కేంద్రములో వుండడము అవసరము. ప్రపంచ పటమొకటి, ఇండియా పటమొకటి, తమ రాష్ట్ర, జిల్లా పటములు, ఇంతవరకైనా వుపాధ్యాయుడు సంతరించి పెట్టుకొనవలెను. వొక గ్లోబునుకూడా సంపాదించడమవసరము. యెంతవిరివిగా పటాలు సంపాదించి గోడలకు వ్రేలాడవేసుకుంటే అంత ప్రయోజనకరము.

♦ నేను సిద్ధముచేసిన వయోజన అక్షరాస్యత పటము పనికివచ్చును.

పుస్తకములు

వయోజన కేంద్రమునందు వయోజనవిద్య - మొదటి పుస్తకము చదువరులు యెందరుంటారో. అన్ని ప్రతులు పెట్టుకొవలెను. బోధకుడు తన పుస్తకముగా "వయోజనవిద్య - బోధనక్రమము"ను తనవద్ద నుంచుకొనుట మేలు. వయోజనులు చదవడానికి నేర్చుకొన్న తరువాత పరిశ్రమ చేయడానికి ప్రత్యేకముగా తయారుచేసిన సులభగ్రంథాలు వొక పెట్టు సంపాదించి వుంచుకొనవలెను. యింకా యేవయినా తేలికరచనలు సేకరించి పెట్టుకొంటే మేలు. దినపత్రికలలో పెద్ద అక్షరాలతో వ్యాసాల ఆరంభములో ప్రకటించే సంక్షేప విషయాలు కత్తిరింపులు చేసి పెట్టుకొంటే సందర్భముకొద్దీ సద్వినియోగము చేయవచ్చును.

ప్రబోధ పరికరాలు

ప్రతి వయోజన కేంద్రములోను మెగఫోను అంటే శబ్దాన్ని బలవత్తరముచేసే బూర వొకటి వుండవలెను. గ్రామములో ప్రచారము చేయవలసి వచ్చినప్పుడు పుస్తక రించడానికిగాను ప్రచార నినాదాలను పెద్ద అక్షరాలతో వ్రాసి అట్టలతో తడక ముక్కలతో అంటించి కర్రలకు కట్టి సిద్ధము చేసుకొనవలెను. ఇంతేకాదు. వయోజన విద్యను గురించి పెద్దలు మనోరంజకముగ చెప్పిన నూత్తులను పై విధముగానే తయారు చేసుకొనవలెను.

వెలగల పుపకరణాలు

వయోజనవిద్యలో గ్రామఫోను, మ్యాజికులాంతరు, తగిన స్టైడులు చాలా పుపయోగపడును. కాని వొక్కొక్క వయోజనవిద్యా బోధకుడును వీటిని సంపాదించుకోలేడు. కాబట్టి అయిదారు కేంద్రదాలకు వొక్కజత వీటిని తెప్పించు కొంటే అందరూ సమిష్టిగా వినియోగించుకొనవచ్చును.

మరియొక తెగ పరికరాలుకూడా వయోజనవిద్యలో పుపయోగ పడగలవు. విజ్ఞానశాస్త్ర విషయములు బోధించేటప్పుడు చూపవలసిన పుష్టమాపక, యంత్రము (ధర్మామీటరు), వాయుభారమాపక యంత్రము (బెరామీటరు) వగైరాలు యీ వర్గములో చేరును. ఇవికూడా వొక్కొక్క బోధకుడు తెప్పించుకొనుటకు సాధ్యమయినవికావు. కాబట్టి తన చదువరులను యితడు యిట్టి పరికరాలు వుండేచోటికి తీసుకొని పోవలెను. ఇవి సాధారణముగా ప్రతి హైస్కూలులోను వుండును. విరామము వున్నప్పుడు తన చదువరులను ప్రక్క హైస్కూలుకు యాత్రగా పిలుచుకొనిపోతే అక్కడి విజ్ఞానశాస్త్ర పండితులను సహాయముకోరితే వారు చక్కగా బోధపడేటట్టు వివరణతో సహా యీ పుపకరణములను చూపుదురు.

యితర హంగు

చదువులు నేర్పించడముతో కూడా విషయజ్ఞానము, లోకపరిచయము వయోజనునికి కలిగించవలెననడం మన వుద్దేశ

శము. కాబట్టి అతనికి తెలియవలసిన విషయాలు జాబితా చేసి అందులో నిపుణులైన వారిచేత కేంద్రముదగ్గర వుపన్యాసా లిప్పించడము కర్తవ్యము. నాలుగు మాసాలు చదువు చెప్పితే యిట్టి వుపన్యాసాలు నలుబదియైనా యేర్పరచడం అవసరము. గ్రామారోగ్యము, పారిశుధ్యము, వ్యవసాయము, పశుపాలనము, పంచాయతులు, సహకారసంఘాలు, విద్య, గృహపరిశ్రమలు, ప్రజల ఆటలు-చాటలు, దేశచరిత్ర, భాష లోని మంచి మంచి గ్రంథాలు, పుణ్యక్షేత్రాలు, పురాణాలు, వ్యాయామము, చిత్రమైన విమానాలు, పొగవోడలు, రైళ్ళు యిటువంటి అనేక విషయాలను గురించి సులభమైన భాషలో వుపన్యాసాలు చెప్పించవచ్చును.

కేంద్రమునకు సహాయక సంఘము

ప్రతి వయోజన విద్యాకేంద్రానికిన్నీ వొకసహాయక సంఘమును ఏర్పాటు చేసుకోవడం అవసరము. యిందులో పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటు, కోఆపరేటివ్ సొసైటీ ప్రెసి డెంటు లేదా కార్యదర్శి, గ్రంథాలయ అధ్యక్షుడు లేదా కార్యదర్శి, గ్రామమునసబు, కరణము, హెడ్మాస్టరు, పలుకు బడిగల వూరిలోని యితర పెద్దలను చేర్చి సహాయక సంఘ మును ఏర్పాటు చేసుకొనవలెను. వీరందరు అందులో వుండ వలెననే నిర్బంధ మక్కరలేదు. యెందరు అనుకూలపడితే అందరినీ చేర్చుకోవచ్చును. సాధారణంగా తొమ్మిదిమంది కంటె యెక్కువ వుండరాదు. వీరు కేంద్రానికి సర్వవిధ ముల తోడ్పడవలసినవారు. వారివారి యిష్టానుసారము

వొక్కొక్క పని వొక్కొక్కరు చూస్తామని వొప్పుకుంటే
యింకా మంచిది. అందరూ వయోజనులు చదువరులు
కావడానికి తగిన పుత్సాహము కలిగించడానికి పనికివత్తురు.
వీరు తమలో తాము పూరి వీధులను పంచుకొని తమ భాగా
లలో యింటింటికీ పోయి యిండ్లవారీగ అక్షరాస్యులు కాని
వారిని వేరువేరుగా జాబితా తయారు చేసుకొనవలెను. ఆ తరు
ణములోనే వయోజన విద్యాలయము పెట్టేకాలము, స్థలము
వగైరాలు వివరిస్తూ చదువురానివారు చదువుకోటానికి
రావలసిందని ప్రచారము చేయవలెను. పాఠశాల ఆరంభించే
దినము వీధివీధికి పుత్సవముతో బయలుదేరి ప్రబోధము
చేయవలెను. వార వారము యిట్టి పుత్సవాలు బయలుదేర
దీయడం మేలు. యింకొకమాట. పూరిలోని విద్యావంతు
లను చేర్చి వారికి వయోజనవిద్యా పద్ధతులను గురించి పుప
న్యసించి కేంద్రానికిరాని, రాలేని, నిరక్షరాస్యులకు వొక్కరి
కొక్కరు నేర్పునట్లు ప్రోత్సహించవలెను. అంటే ప్రతియూరూ
వయోజన విద్యాబోధకుల ఐచ్ఛికదళాలను యేర్పరచుకొన
వలెను. యీ విధానాన్ని పుత్తర ఆర్కాడుజిల్లా చెంగం
ప్రాంతంలో 22 గ్రామాలలో విరివిగా పుపయోగించి కొంత
ఫలమును సాధించగలిగినాము.

2. ప్రచారము

‘సత్యంవద’, ‘ధర్మంచర’ అని మన పెద్దలు వేదాలలోనే అనుశాసించిరి. కాని వారంతటితో తృప్తిపొందలేదు. ఆ అనుశాసనాన్ని లోకముచేత అనుసరింపజేయడానికి వేయి విధాల ప్రచారముచేసినారు. కథలు, పురాణాలు, నాటకాలు, పద్యాలు, పాటలు యెన్నెన్నో యుగయుగములోను కల్పించి యీ మాటలు మానవుల చెవి కెక్కునట్లు ప్రయత్న పడినారు. ఇంత ప్రయత్నముతో గూడా యీ అనుశాసనాన్ని అతిక్రమించేవారికి నరకాలు కల్పించి భయమునుకూడ సాధనంగా వుపయోగించినారు. అంటే నయాన భయాన రెంటును సంఘానికి మానవుణ్ణి వుపయోగపడేటట్లు చేయడానికి వడరాని పాటలన్నీ పడినారు.

తరతరాలుగా, యుగయుగాలుగా మన పెద్దలుచేసిన యీ పని అంతా ప్రచార కార్యక్రమానికి దృష్టాంతము. నిజానికి భారతభూమిలో పుట్టిన శిశువు ప్రపంచములో ప్రవేశించినది మొదలు, దేహము వదిలిపెట్టేవరకు గూడ అహరహము ‘సత్యంవద’ ‘ధర్మంచర’ అనేముక్కల యర్థము అతని చెవికి గోచరము అగుచుండుటకు తగిన యేర్పాటులు మనవారు చేసిరంటే ప్రచార కార్యక్రమములో మన పెద్దల కెంతవిశ్వాసముండినదో స్పష్టపడుతుంది. ప్రహ్లాదుడు తల్లి కడుపులో వుండగానే అతనికి ధర్మోపదేశము జరిగిందట ! ఉపదేశము, వుపదేశము, వుపదేశము, ఇదే మన పూర్వీకుల

సాధన. అక్షరము నేర్చినకోడనే యే గ్రంథము తిరగవేసినా
మన వాఙ్మయములో యీ 'సత్యంవద' 'ధర్మంచర' అను
సందేశపు టర్థమును స్ఫురింపజేసే ఘట్టాలే కంటికి గోచరిం
చక తప్పవు.

కన్ను, చెవి, ఒకటిరూపాన్ని, ఒకటి శబ్దాన్ని మన
సున కందించడముచేత యివి జ్ఞానవిజ్ఞాన సాధనకు ముఖ్య
మయిన యింద్రియాలుగా యేర్పడినవి. లలితకళ లనిపించు
కొన్న సంగీతము, కావ్యము, చిత్రము, శిల్పము యీయన్నిటి
యాస్వాదనానికిని యీ రెండంగాలే సాధనాలు. కాబట్టి
మనస్సుకు యెక్కి చిత్తవృత్తిని సంస్కరింపవలసిన యేపని
సాధింపబూనినప్పటికినీ యీ రెండు అంగాలనే పరమాధా
రంగా మనపెద్ద లుపయోగించినారు. మనమును వుపయో
గించవలసి యున్నది.

వీటి వుపయోగములో యేదిముందు, యేది వెనుక
యేది ముఖ్యము, యేది అముఖ్యము అనే తర్కములోనికి
దిగ నవసరములేదు. నిజానికి అన్ని యనుభవముల కూడికే
మానవుడు. యీ యనుభవముల పూర్వాపార్యనిర్ణయాలు
చేయబూనడము మానవజీవితప్రవాహాన్ని విభాగించడ మవు
తుంది. వున్న సాధనాలన్నిటిని సాధ్యమయినది సాధ్యమయి
నప్పుడు వుపయోగించి మానవజీవితాన్ని పరిపక్వావస్థ
చెందించు ప్రయత్నం చేయవలసియున్నది. 'వ్రతానాముత్తమం
వ్రతం' అని వొక్కొక్క వ్రతానికిని దానిదాని స్థలంలో

పుత్రమత్వము చెప్పినట్లు 'సాధనానాం పుత్రమం సాధనం' అని మనము చెప్పుకోవలసి వస్తుంది.

శ్రవణవిధానము మనకు అనుశ్రుతంగా వచ్చింది. అంటే చక్షురిందియో పయోగమును మనవారు ప్రోత్సహింప లేదని అర్థముకాదు. మన దేశములోని అజంతా, యెల్లోరా, మహాబలిపురము, అమరావతి, లేపాక్షి యిత్యాది సుప్రసిద్ధ స్థానాలలోని శిల్పములు, చిత్రములు, ప్రపంచప్రజల నందరిని ఆకర్షించినవి. మన ప్రాచీనదేవాలయాల శిల్పము, గుళ్ళ గోడ, పైకప్పులమీది చిత్రాలు, తుదకు రథాలమీద వేసే కప్పుగుడ్డలపైన చిత్రాలు అన్నీ కంటి నువయోగించి మానవుని జ్ఞానవంతునిజేయ నేర్పడిన సాధనాలే.

పాశ్చాత్యదేశాల సంపర్కముచేత అచ్చయంత్రాల వ్యాప్తిచేత, గ్రంథసామగ్రి పెంపుదలచేత చక్షురిందియో పయోగము అంటే అక్షరరూపదర్శనము అనే ప్రత్యేక భావ మేర్పడియున్నది. ఆ భావాన్నికూడ మన పెద్దలు గ్రహించిరి. వారు అక్షరమును బ్రహ్మగా వ్యవహరించిరి. 'అ' 'ఉ' 'ఋ' లతో చేరిన ఓంకారమును ప్రత్యక్షము చేసుకొ డమే బ్రహ్మను సాక్షాత్కరింప జేసుకొనడ మనిరి. వర్ణ మాలలోని ప్రత్యక్షరమునకును వాక విలక్షణమగు తాత్త్విక సంబంధ మేర్పరచి దానిని మోక్షప్రదము కావించిరి. కాని మనకు సంభవించిన పరాధీనత కారణంగా మనలో అక్షరజ్ఞతే నశించిపోయి యెన్నడయినా మనవారు అక్షరజ్ఞులుగావుండిరా

అనే సందేహములో పడిపోవలసిన దుర్గతి మనకు పట్టినది. అశోకమహాచక్రవర్తి కాలమునాటి సంగతి యిదివరలోనే వివరించడ మయినది.

అయిన అక్షరము అనేటప్పటికి అది రూపకల్పనయగు చున్నది. అందులోనూ యిది చిలుకను వ్రాసినట్లు, సింహమును వ్రాసినట్లు, సుందరస్త్రీని చిత్రించినట్లు, తీర్చే రూపకల్పనకాదు. యేనాడో సహజవస్తువుల బొమ్మలే అక్షరాలుగా వుపకరించిన వన్నమాటకలదు. కాని నేడు అక్షరాలు—యేభాష వర్ణసమామ్నాయము నాలోచించినా—వట్టి సాంకేతికాలుగానే యేర్పడినవి. సహజరూపాలను చిత్రించే శిల్పకళలోనే కాలము మార్పుతో సాంకేతికా లేర్పడి అందులోని పండితులు 'దీనిభావమేమి తిరుమలేశ?' అని ప్రశ్నించుకొని దొమ్ములాడే పరిస్థితి సంప్రాప్తించినది! అక్షరసమామ్నాయాలలో అట్టి దొమ్ములాటకు తావులేదు. కారణమేమంటారా? ఇందులోని సాంకేతికత్వము స్థిరపడి పోయినది. వీనికి కట్టుదిట్టాలు మొదట బాగుగా యేర్పడినవి. కాని సాంకేతికాలు సాంకేతికాలే. పుట్టినప్పిల్ల సహజంగా యితరులు చెప్పక తల్లిమాటలను, తల్లిముఖాన్ని పోల్చుకొన్నట్లుపోల్చుకోడానికి రానివి.

అందుచేత కన్ను గ్రహింపవలసిన అక్షరము ప్రచారము కావలసి యున్నప్పటికిని మరియొక నోటిమాట శ్రవణేంద్రియము మూలకంగా మానవుని మనసునకెక్కి చక్షు

రింద్రియానికి శిక్షణ నివ్వవలసియున్నది. కాబట్టే జ్ఞానవిజ్ఞాన సాధనకు నేటిపరిస్థితులలో అక్షరజ్ఞత అత్యవసరమయియున్నా, మన దేశములో అక్షరజ్ఞత అడుగంటి యుండడముచేత దాని పునరుద్ధరణకును, తద్వారా గ్రంథాలయ పఠనాలయోద్యమ విజృంభణమునకును ప్రజలను పురికొల్పడానికి ముఖ్యంగా వారి చెవులలోకి దూరేటట్లు గొప్ప ప్రచారముచేయడ మవసరము. అక్షరజ్ఞతవలని ప్రయోజనములు, గ్రంథాలయ పఠనాలయ ముల వలని ప్రయోజనములు కంటికి కట్టినట్లుగా కనుపరచే పటాలు బొమ్మలువేసి చూపి వివరించడము, మ్యాజికు లాం తరు, సినిమా ఫిల్ములద్వారా ప్రదర్శించి నచ్చ జెప్పడము యిన్నీ చేయదగినవే. యిన్నీ చేయడము అక్షరాలు రాని వారికొరకే గాదు. అక్షరాలువచ్చికూడ గ్రంథాలయమెచ్చ టుందో తెలియనివారు, గ్రంథాలయ మెట్లుపయోగించుకొన వలెనో తెలియనివారు, గ్రంథపు పూర్ణోపయోగము పొంద డానికి యేవిధంగా దానిని పుపయోగించవలెనో తెలియని వారు చాలమందియున్నారు. అంతేకాదు, వీరిలో చాలమంది నిరక్షరాస్యతచే కలిగే నష్టాలు, అక్షరాస్యత పుపయోగాలు కూడా తెలియక తాము నేర్చిన చదువు, వ్రాత తమయింటి లోని యింటి ప్రక్కలోని నిరక్షరాస్యులకు నేర్పే వుత్సాహము పొందలేకున్నారు. యిట్టివారందరిని ప్రబోధించడానికి చెవికి, కంటికి రెంటికీ ఆనే తీక్షణప్రచారం నేడావశ్యకంగా వుంది.

ఇట్టిప్రచారానికి అనుసరింపదగిన మార్గములేవి ? అను ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పుకోవడములోనే మనప్రతిభ కనుపరచ

వలసియున్నది. నిజమునకు యిదే మార్గమని వొక్కమా
ర్గాన్నే చూపగల మనడము పొరబాటు. మానవునిమెదడు
అన్ని శాస్త్రాలలోను క్రొత్తక్రొత్త విషయాలను కనిపెట్టుచు
న్నట్లే ఆ నిమిషానికి ఆ పరిస్థితికి అనుకూలమేదో ఆయా
మెదడు ప్రచారకార్యక్రమములో కనిపెట్టుకుంటుంది. కావ
లసిన దేమిటంటే వయోజన బోధకునిలోనూ ప్రతిగ్రంథా
లయ సేవకునిలోను తన వృద్ధ్యమము అనంతముఖాల విజృం
భించవలె ననే వ్యగ్రోత్సాహము నెలకొనవలెను. అప్పుడు
యిదివరలో మనదేశములోను, యితరదేశములలోను తన
వృద్ధ్యమములోను, యితరోద్యమాలలోను ప్రచార కార్యక్ర
మానికి అనుసరించిన మార్గము లేవిగలవో తానుగట్టిగా
పరిశోధించి కనుగొంటాడు. మననం చేస్తాడు. తనకుండే
అనుకూలాలతో తనకు సంప్రాప్తమయ్యే భిన్నభిన్న పరిస్థితు
లలో తనచేతికందే పరికరాలతో యేమిచేయవచ్చునో నిర్ణయిం
చుకొంటాడు. దానిని సాధిస్తాడు. మనము కూర్చున్న
చోట కూర్చున్నట్లుగా మనలో యిష్టాగోష్ఠిగా మాట్లాడు
తుండే మిత్రులకు ఆ మాటలలోనే మన గ్రంథాలయోద్యమ
విషయము, వయోజనవిద్య విషయము ప్రస్తావనకు తెచ్చి
సంగతులు ప్రకటించటము ప్రచారములోని మొదటిమెట్టు.
ఒక్క విషయము జ్ఞాపకముంచుకొంటే యిష్టాగోష్ఠి ప్రసంగా
లలో యెంత కార్యక్రమము తీర్చవచ్చునో అర్థమవుతుంది.
మానవుడు వొక్కనితో నొక్కడు యేవిషయము
మాట్లాడుకొన్నా విజ్ఞానమునకు సంబంధము కలియకుండా
వుండదు. యేదో నాలుగు నిమిషాలలో తనపని పూర్తిచేసు

కొని పోదలచి వచ్చిన వ్యవహారధోరణి మానవుని ప్రసంగ మునకు దించి మనము ప్రచారము చేయలేక పోవచ్చును. కాని ప్రశాంతంగా మనతో ముచ్చటించే మిత్రులకు మన మెన్ని సంగతులయినా తెలియపరచడము సులభసాధ్యము. అందువల్లనే మన పెద్దలు సత్పురుష సాంగత్యమనేది మోక్ష సాధనాలలో గొప్ప సాధనంగా పేర్కొన్నారు. సత్పురుషుడంటే మొద్దబ్బాయికాదు. ప్రపంచములోని గుణగుణము లెరిగిన విజ్ఞుడు. యితరులకు మన వుద్యమపు వెట్టిని ప్రాకించ దలచుకుంటే మనమూ అట్టి విజ్ఞులము కావలెను. మన కంటే పెద్దలయిన విజ్ఞుల దర్శనలాభము మూలకంగా, గ్రంథపఠనము మూలకంగా, పత్రికాపఠనము మూలకంగా, సంభాషణ మూలకంగా, యివేవీ కుదరకపోతే వుత్తర ప్రత్యుత్తరముల మూలకంగా అహరహము మనము విజ్ఞతను పొందుతూ వుండవలెను. మనము పొందుతూవుండే యీ లాభాన్ని మనవద్దకు వచ్చేవారికి ప్రసంగవశాత్తుగా అందించడానికీ మన మప్పుడు అర్హులుగా వుంటాము. మనము చేసే వుద్యమ ప్రచారము 'పటిష్ఠమవుతుంది.

ఈ యిష్టాగోష్ఠి విధానాన్ని మొదటి మెట్టన్నాము గదా ! మన దగ్గరికి వచ్చేవా రెంద రుంటారు ? కాబట్టి మన వుద్యమము ప్రబలవలెనంటే మనముకూర్చున్న చోటనే పనితీర్చలేము. అందుచేత వుద్యమాన్ని మనము యెవరికొర కుద్దేశించినామో వారివద్దకు మనము తీసికొని వెళ్లవలెను.

యింగ్లీషులో హాక సామెత యేర్పడియున్నది. మహమ్మదు వద్దకు మహాపర్వతమురాకపోతే మహాపర్వతమువద్దకే మహమ్మదు పోవలెనట. అట్లే మనవుద్యమము వద్దకు ప్రజాసామాన్యము రాలేకపోతే, ప్రజాసామాన్యమువద్దకు మనవుద్యమమే పోవలెను. ఒక్కమన వుద్యమముమాటే కాదు. యేవస్తువైనా ప్రజాసామాన్యం తన్ను పయోగించవలెనని కోరితే ఆ వస్తువు ప్రజాసామాన్యాన్ని వెతుకుకొని పోవలెను. ఈ న్యాయాన్ని గుర్తించే పాశ్చాత్యదేశాలలో వస్తుసామగ్రి తయారుచేసి కోటిశ్వరులయిన పరిశ్రమాగారప్రభువు లందరు బ్రహ్మాండమయిన 'అడ్వర్టుజుమెంటు' శాస్త్రాన్ని సృష్టించినారు. ఆ శాస్త్రం చూడతగింది. చదువతగింది. తుదకు మన దేశంలోని 'జాడీబీడీలు', 'కరింబీడీలు' యెందరు పిల్లల కంఠాలలో యెందరు యువకుల టోపీలు దుస్తులమీద యెన్నెన్ని వీధులలో మనకు ప్రత్యక్షమవుచున్నవో చూడండి. దుష్ట వస్తువులతో మనకు పోలికాయని ఆక్షేపింతురా? దుష్ట వస్తువులు మనలను ముంచి వేయుచుండే టప్పుడు వాటి నెదుర్కొనే శక్తి విజ్ఞానసాధకమయిన మన యుద్యమానికి దప్ప యింకొక వుద్యమాని కున్నదా? కాబట్టి మన వుద్యమము దుష్టప్రచారాల నన్నిటిని మించి తాను ప్రచారము లోనికి రావలెనుగదా! ఇదితప్పని పరిస్థితి. ఇందులో మనము నెనుకాడరాదు.

మన కుటుంబముల దినసరి కార్యక్రమములోనే వయోజన విద్యాప్రచారమున కవకాశము లున్నవి. పాటలు, పండు

గలు, పేరంటములు, కొలువులు, వివాహాది శుభముహూర్తములు, అన్నింటిని మనతోజేకు నలుగురకు ఎక్కువవిషయగ్రహణము కలుగు నవకాశాలుగా తీర్చవచ్చును. స్తూభ్య, కాలేజీలు, విశ్వవిద్యాలయములలో వారి విద్యాప్రణాళికకు మించి జరుగు సంఘోద్దీపక వ్యవహారముల మాట నేను చెప్పనక్కరలేదు. భజనలు, బాబ్బిలికథలు, వీధినాటకములు, హరికథలు, యాత్రలు వయోజన విద్యాప్రచారకులకు మంచి యవకాశములు. యాత్రల కిప్పుడు కొత్తతేజస్సు కలిగినది. ఆంధ్రదేశములో గ్రంథాలయసంఘంవారు గ్రంథాలయ యాత్రలు చేయుచున్నారు. ఆ యాత్రలలో బొమ్మల లాంతకు సహాయమున నైతేనేమి, యితరతానైతేనేమి విజ్ఞాన విషయము లనేకములు బోధించుచున్నారు. ఈసందర్భములోనే గ్రంథాలయ పఠనాలయముల మాట కొంత చెప్పుకొననిండు.

నేటిదినము దేశభాషల్లో పఠనాలయములను విరివిగా ప్రోత్సహించుట అత్యవసరము. నూతన యుగవిజ్ఞాన ప్రబోధకములగు గ్రంథములు నేడు వెలువడుట మన భాషలలో తక్కువ. కారణాలన్నిటిని నే నిచట యేకరువు పెట్టనక్కరలేదు. మీరందఱెరిగినవే. పత్రికలు దినదినము, వారవారము లోక విజ్ఞానాన్నంతా వెదజల్లక విధిలేదు. కాబట్టి అందులోనుండి వివిధ విషయములకు సంబంధించిన వాతలప్పటికప్పుడు కత్తిరించి వేరేవేరే ఫైళ్లుగా అతికించి పెట్టితే చదువరులకు మంచి విజ్ఞానమును పంచి పెట్టడానికి వీలున్నది.

పఠనాలయాల యావశ్యకత యింత వుందంటే గ్రంథాలయాల యావశ్యకత లేదనికాదు. మంచిగ్రంథాలు చేర్చి పెట్టడము చాలకాలముగా అనుభవములో నున్నపని. ఉండగలదు.

పైన చెప్పిన సాధనాలే కాక వయోజన విద్యకు బొమ్మల ప్రదర్శనాలు, వస్తుప్రదర్శనాలు, శిల్పాలు, పుస్తకాలు, సినిమాలు, యిట్టి వెన్నియో కలవు. నేడు అన్నిటికంటే యెక్కువవిస్తారంగా వస్తుండేది రేడియో.

రేడియోకు సంబంధించిన అన్ని వివరాలను నేనిక్కడ విమర్శింప దలచుకొనలేదు. యిటీవల పడమటి దేశాలలో ప్రచారములోనికి వచ్చిన 'గ్రూప్ లిజనింగు' అను విధానము చాల పుస్తకాగకరమని నాయభిప్రాయము. దానికి తగిన సుశిక్షిత సేవకబృందమును మనము సిద్ధము చేసికొని యీ దేశమునందును మన మావిధానము ననుసరించడము లాభప్రదమని నామనవి.

'గ్రూప్' అనగా వొకజట్టు. రేడియోలో చెప్పే విషయాలు విని అనగాహన చేసుకొనే ఉద్దేశ్యముతో కొందరుకొంద రటనట జట్టుగా యేర్పడుదురు. లంకా మైదులో నలుగురు వ్యవసాయదారులు, వొక బేల్దారు, ముగ్గురు కూలీలు, యిద్దరు బడి పుస్తాధ్యాయులు, యిద్దరు లక్షులు, వొక పీనుగల మోతరి, వొక మతాచార్యుడు వొకజట్టు చేరిరి. గం 8-30 రేడియోలో వినుట కేర్పడి

యుండ గం. 8-15 లకు వీరు సమావేశమైరి. జట్టు నాయకుడు రేడియోలో రాబోయే విషయమును ప్రస్తావించెను. యీ జట్టుయెదుట నొకపటము పరచి 'మెడిటరేనియన్', 'ఫసిఫిక్' సముద్రాలను చూపి కొన్ని వివరాలను చెప్పెను. తరువాత 30 నిమిషములు రేడియో వినిరి. కొందరు కొన్ని గుర్తులను వ్రాసికొనిరి. అది ముగిసిన పిదప యీ జట్టువారు కొంత విశ్రాంతి పొందిరి. తరువాత జట్టునాయకుడు రేడియోలో చెప్పిన సంగతులు కొన్ని వాక్యాలలో సంక్షేపించి అనువదించి విమర్శ యీ సంగతుల మీద జరుగవచ్చునని నూచించెను. జట్టువారు వీటిని విమర్శించడమేకాక, తాముగ కొత్త విమర్శన లారంభించిరి. వొక యరగంట చర్చ జరిగిన పిదప నాయకుడు దానినంతయు సమన్వయపరచి యుపన్యసించెను. అందరును యేదో కొంత కొత్తవిషయమును నేర్చుకొంటిమని సంతోషించి యిండ్లకు పోయిరి.

ఈ యేర్పాటు చాలామంచిది. వయోజనవిద్య యే రూపంగా చెప్పదలచుకొన్నను, యిందులోని మార్గ మవలంబనీయమే యగును. కాని నాయకత్వము వహింపవలసినవాడు సమర్థుడు కావలెను. ప్రపంచ విజ్ఞానము బాగాకలవాడుగా వుండవలెను. తనతో చేరే నలుగురిలో వుత్సాహము జనింపజేసేవాడు కావలెను. వారి ఆత్మగౌరవము నిలిపి తన ఆత్మగౌరవము నిలుపుకొన గలవాడు కావలెను. వారడుగు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము చెప్పగల శాంతుడు గావలెను. యీ సామర్థ్యము, యీ గుణములు పుట్టుకతోరావు. శిక్షణతో

రావలెను. కావున వయోజన విద్యాప్రచారము కోరేవారు సుశిక్షితమగు మానవబల మేర్పరచుకొనుటకు తగిన సంఘ విధానము నంతయు నాలోచింపవలెను.

ఈ గ్రంథముతో చేర్చి చూడదగిన పుస్తకాదులు

తెలుగు .

*1. గ్రంథాలయ సర్వస్వము 7—16 సంపుటములు

*2. ఆంధ్ర గ్రంథాలయం 1, 2 సంపుటములు

*3. ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౮ వ ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభల సంచికలు

4. పెద్దల విద్య (ఉపాధ్యాయ బోధిని)

కర్త : శ్రీ కే. జే. జీ. సుందరం

5. వయోజనవిద్య 3 పుస్తకములు

కర్త : శ్రీ శనివారపు సుబ్బారావు

6. అంతర్జాతీయ వయోజన విజ్ఞానము

కర్త : శ్రీ జటావల్లభుల పురుషోత్తమ

7. వయోజనవిద్య - 1, 2, 3 పుస్తకములు

కర్త : శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు

8. మాసాల 1, 2 భాగములు

కర్త : శ్రీ గోపరాజు రామచంద్రరావు

9. నూతన అక్షరాభ్యాసము

కర్త : శ్రీ కే. జీ. బాబురావు

10. సంఘాల మొదటి, రెండవ వాచకములు

కర్త: శ్రీ బి. ఇ. దేవరాజు

11. పెద్దల వాచకము మొదటి, రెండవదశలు

కర్త: శ్రీ కే. జే. జీ. సుందరం

12. హైదరాబాదు పెద్దలవాచక పుస్తకము

1,2,3 భాగములు

13. యువజన పాఠాలు, ఒకటోది

కర్త: శ్రీ బొల్లిమూత శివరామకృష్ణ

14. లాబ్ అక్షరాభ్యాసపటము

15. శ్రీ సర్వోత్తమ అక్షరాభ్యాస పటము

16. వయోజనవిద్య చార్టులు

ప్రకాశకులు: వెంకట్రామ అండ్ కో

17. గ్రంథాలయ గీతాలు

సంపాదకుడు: శ్రీ పాతూరి నాగభూషణం

* 18. వయోజనవిద్య - ప్రబోధ గీతాలు

కర్త: శ్రీ కోగంటి దుర్గామల్లికార్జునరావు

19. యువజన విద్య

కర్త: పర్సా వేంకటేశ్వరరావు

20. వయోజనవిద్య - మార్గోపదేశిక

(సంపాదకుడు) వయోజన విద్యావేత్త

ఇ ం గ్లీ షు

21. Towards a literate World

22. India shall be literate

23. The Silent Billion Speak

—By Dr. Frank C. Laubach

24. Living Democracy in Denmark

—By Peter Manniche

25. Proceedings of Adult Education Workers' Conference with Dr. Frank C. Laubach held in Madras from 26th to 30th March, 1949.

26. Education for leisure.

27. Rural Adult Education

28. Social Education Literature

—By Dr. S. R. Ranganathan

29. Hand-book for Teachers of Adult illiterates
—Prepared by Central Adult Education Committee, National Christian Council, Nagpur, C. P.

30. The Indian Journal of Adult Education

31. Adult Education Review

32. Reports of the National Seminars of Adult Education conducted by the Indian Adult Education Association

33. Publications of the South Indian Adult Education Association

34. Unesco publications relating to Adult Education

హిందీ

సమాజ్ శిక్షా కేలియే భాషాబోధనీ - శిక్షక్ మార్గ దర్శికా
కర్త: ఉత్తమసింహ తోమర్

సమాజ్ శిక్షా పథ్ ప్రదర్శికా
కర్తలు: మహేశదత్ పాఠక్ వగైరాలు

సమాజ్ శిక్షా ప్రదర్శికా
కర్త: ఆచార్య బదరినాథ్ వర్మా

* ఈ గర్త పుస్తకాలు అంధత్వ నిర్మూలన సంఘము వారివి.

విషయానుక్రమణిక [Index]

అక్షరాభ్యాస పటములు	59-68;76,77
అక్షరాల పుట్టుక	49, 50, 85
అక్షరాస్యత, చూడు. చదువు, వ్రాతలు	
—నిర్వచనము	5
—ప్రచారము	6,7,8
—ప్రభుత్వము	28
—ప్రయోజనములు	15-22;36,37
—వోటు	6,19,37
—సాధనకు పరికరాలు	75-79
—స్త్రీలు	5,16
అట్టి	20
అడ్వర్టైజుమెంటు శాస్త్రము	89
అనీబిసెంటు	36
అబ్రహంలింకను	19,36
అవంతి (ఔంధు) సంస్థానాధీశ్వరుడు	6
అశోకుడు	1,2,85
ఆంధ్రోద్యమము.	4
గవర్న మెంటు ఆఫ్ ఇండియా ఆక్టు [1935]	5,6
గాంధీజీ	6,28
గ్రాంథాలయ యాత్ర	90
గ్రాంథాలయోద్యమము	86,87

—ఆంధ్రదేశము	4,90
చదువు, వ్రాతలు	45-51
—అనుభవాల ఫలములు	8-10
—ప్రాతకాలము	1,2,84,85
—మనదేశ చరిత్ర	3-8
దక్షిణభారత వయోజన విద్యాసంఘము	7
దేవరాజు, బి. ఇ.	60
నాథ్, బి. వి.	36
నాయుడు, జి. డి.	36
నిరక్షరాస్యుల అగచాట్లు	13-22
పఠనాలయములు	90,91
ప్రచారము	82-93
—ఇష్టాగోష్ఠివిధానము	87-88
ప్రదర్శనాలు	21,91
బోధకులు	
—విధులు	28-44;65
—లక్షణములు	39-42;92,93
—శిక్షణ	10,92,93
బోధనపద్ధతులు	52-74
—ఉచ్చారణలు	73,74
—ఒక్కడు మరొక్కనికి నేర్పుట	9-11;43
—కథావిధానము	52-54
—వర్గాలను వేరుచేసి చెప్పడం	43,44
—తెలుగుచదువు	68-74

—పదవిధానము	54-59
—ప్రత్యేకాక్షర విధానము	52
—ప్రాతపాఠపు పునశ్చరణ	35, 36
మదరాసు కార్పొరేషను	60
రేడియో-గ్రూపులిజనింగు	91-93
రేడియో మెదడు	13
లాబకు	7, 53, 59, 63
—అక్షరాభ్యాసపటము	59-68
లింకను. చూడు. అబ్రహం లింకను	
పందేమాతరం పుద్యమం	4
వయోజనపాఠశాలలు	31-37; 75-81
—ఆటలు, పాటలు వగైరా	31, 33
—కాలనిర్ణయపట్టిక	32, 34
—పరికరాలు	75-79
—పుస్తకములు వగైరా	59, 60, 78, 93-95
—సహాయక సంఘము	80, 81
—హాజరుపట్టి	33
వయోజనవిద్య	
—ఉద్దేశములు	12-22, 36, 37, 67
—బోధకుల ఐచ్ఛిక దళాలు	81
—బోధనక్రమము	78
—మొదటి పుస్తకము	55, 56, 63, 68, 78
—వాచకాలు (కొన్ని)	59, 60, 93, 94
—శ్రవణ విధానము	84

వయోజనవిద్యా సంఘము, బొంబాయి	32
వయోజనుల మనస్తత్వము	10,23-44
వాషింగ్టను, బూకరు. టి	36
“విశ్వ రహస్యము”	12
వెంకట్రావు, వసంతరావు	12
సి. ఎల్. ఎన్. సంఘము	64
సుందరం, కే. జే.జీ.	59,60,93,99
స్థాలిను	10
హరిసర్వోత్తమ అక్షరాభ్యాస పటము	63,76,77

అన్ని చదువులు గ్రంథాల నమరు కతన
 గ్రంథమున కక్షరమె ప్రాణకందమగుట
 నక్షరజ్ఞాన మందర కందజేయు
 దీక్ష బూనుడు చదివిన దిట్టలెల్ల.

శ్రీ హరిసర్వోత్తమరావుగారి రచనలు

వయోజనవిద్య - మొదటి పుస్తకము

“వయోజన విద్యావ్యాప్తికి అఖండ సేవచేసిన, చేయుచున్న శ్రీ హరిసర్వోత్తమరావుగారి ఈ రచన - ఎంతో చక్కని రూపమున వెలువడినది. వయోజనులకు అతిసులభమైన సుందరగ్రంథము.”

— కృష్ణా పత్రిక

“చదువు కొనగోరు వయసుమీరిన వారికందఱును మిగులనుపయుక్తమైనది. శ్రీ రావుగారు, ఏండ్లుమీరినవారు త్వరగా అక్షరములను గుర్తింపగలుగుతారని తమకు తోచిన పద్ధతిని ఇందు ప్రకటించినారు.”

— భారతి

“గ్రామములందు చదువుకొనిన కొందరు పరోపకార పారీణులు రాత్రిపూట ఒక గంటసేపు వినియోగించి ఖగలంతయు పనిపాటులందు నిమగ్నులైయుండు వయోజనులకు శీఘ్రముగ చదువను వ్రాయను నేర్పుటకు ఏయే యక్షరములతో, గుణింతములతో ప్రారంభించి ముందుకు జనదగునో ఈ పుస్తకము నందలి పాఠములలో నూచింపబడినట్లు మొదటి పాఠములను నేర్పుటలో ఒక్కొక్క పదమును ఆధారముచేసికొని అనేక విషయములను బోధింప వీలగును. వయోజన పాఠశాలల నడుపు గ్రామోద్ధారకుల కీపుస్తకము చాల సహాయకారిగ నుండుననుటకు సందియములేదు. హరిసర్వోత్తమరావుగారి లాంటి యనుభవజ్ఞులును, దేశాభిమానులును నిట్టి పుస్తకములను వ్రాయ గడంగుట శ్లాఘనీయము.

— గ్రామోద్ధరణ

10 వ కూర్పు 1/8 డెమ్మీ 40 పుటలు, వెల అయిదణాలు.

వయోజన విద్య - రెండవ పుస్తకము

వారి మొదటి పుస్తకం పూర్తిచేసిగానీ యితర విధానాల ద్వారాగాని వాిత, చదువులు కొంచెంగా నేర్చిన వయోజనుల ఉపయోగం నిమిత్తం దిగువ నుదహరించిన రకరకాల శీర్షికల క్రింద చిన్న చిన్న ప్రసంగాలను పెద్ద అక్షరాలలో అచ్చువేసిన గ్రంథం.

చదువులదేవత - వేమన చెప్పిందివేదం - కడుపులో నీళ్లపీపాలు -
ఇంద్రజాలం కాదు, ప్రకృతి చిత్రం - లేపాక్షి నంది - నుయ్యడు లేకపోతే
ప్రాణంలేదు - గాంధీ మహాత్ముడు - కైలాసంలో ఈశ్వరుడు - పంచా
యతీ అంటే - తాటిపండ్లకథ - అందరికీ నేనవుదు, నా కందరగుదురు -
నీటి ఆవిరి పని చేస్తుంది - రైలు టిక్కెట్ల సంబరం - వాననీరా? కాల్య
నీరా? - తేలా? దోమా? - చదువెందుకయ్యా? - ముసలమ్మకథ-ముగ్గుల
ముచ్చట - తులసిమొక్క.

విద్యను గూర్చిన మధురకవి శ్రీ నాశము కృష్ణారావు
గారి సూక్తులు, ఆంధ్రమాతృస్తవము పుస్తకం మొదట చివర
చేర్చబడినవి. చదువులదేవత ముఖచిత్రం.

6 వ కూర్పు 1/8 డెమ్మా 44 పుటలు, వెల అయిదణాలు.

వయోజనవిద్య-మూడవ పుస్తకము

వ్రాత, చదువులు కొంచెంగా నేర్చి చదువులో మరికొంత ముందుకు
సాగిన వారి నిమిత్తం యీ పుస్తకం ప్రచురింపబడినది. ఇది వయోజన
విద్యారంగంలో కృషి సల్పుతున్నవారి ప్రశంసల నందుకొన్నది.

క్రొత్తగా చదువులు నేర్చిన వయోజనుల నాకర్షించి ఉత్సాహపరచు
రకరకాల రచనలందుగలవు. ప్రబోధకరమైన రెండు గేయాలు, ఉల్లాస
కరమైన కథ ఒకటి, ఒక సంభాషణ, నిత్యజీవితంలో ఉపకరించే సమస్య
లను గూర్చిన చర్చలు, విజ్ఞాన నిషయాలతో యీ పుస్తకం నింపబడినది.

శ్రీ హరిసర్వోత్తమరావుగారి రచనలతోపాటు ఆయా రంగాలలో
ప్రసిద్ధులైన వ్యవసాయకాస్త్రధురీణ శ్రీ గోపేటి జోగిరాజు, విజ్ఞానకోవిద
శ్రీ కాళీపట్నపు కొండయ్య, గోరా యను ప్రసిద్ధనామంతో వ్యవహరించు
శ్రీ గోపరాజు రామచంద్రారావు, గ్రంథాలయ సేవకులు శ్రీ పాతూరి
నాగభూషణం, బండినాగేశ్వరరావు, ప్రసిద్ధ కథకులు చింతా దీక్షితులు,
తెలంగాణా కవివరేణ్యులు శ్రీ కాళోజీ నారాయణరావుగార్ల రచనలుకూడ
దీనిలో ప్రచురింపబడినవి.

గ్రంథాలయ, వయోజన విద్యగీతాలు 2, జాతీయగీతము ప్రత్యేకం
అట్టలోపలి పుటలలో చేర్చబడినవి. ముఖచిత్రం ఆమెరికా అధ్యక్షుడైన
వడ్డంగి యువకుడు అబ్రహం లింకనుది.

8 వ కూర్పు 1/8 డెమ్మా 40 పుటలు, వెల అయిదణాలు.

మహానుభావుల పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA118B163
పుస్తకం పేరు	వయోజన విద్య బోధన క్రమము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	113
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Veda Vathi
పేజీలు విడదీసినది	Veda Vathi
స్కాన్ చేసినది	Hasan
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు సరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిశీలి	90010.